

ahiname

Türkiye

Gücünü ve
Potansiyelini Keşfet

İnsanı merkeze koyan, insanları hem dünya hem ahiret hayatı için hazırlamayı amaçlayan Ahilik, bu özelliğiyle Türk-İslam dünyasında dayanışmacı bir anlayışın gelişmesini sağlamıştır. Zengin ile fakir, üretici ile tüketici, emek ile sermaye, millet ile devlet arasında iyi münasebetler kurarak herkesin huzur ve dayanışma içinde yaşamasını sağlamak Ahilik anlayışının başta gelen gayesi olmuştur.

Tüm dünyayı etkisi altına alarak, başta ticaret hayatı olmak üzere, toplumun her kesimini önemli ölçüde etkileyen Koronavirüs salgınının, esnaf ve sanatkârlarımızın önemli bir kısmının iş ve kazançları üzerinde de olumsuz etkileri oldu. Ahilik değer ve ilkelerini kendine rehber edinen bakanlığımız, Ahilikteki dayanışma ve yardımlaşma kültürünün bir gereği olarak bu süreçte ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarımızla işbirliği içerisinde, pandemiden etkilenen esnaf ve sanatkârlarımızın daima yanında oldu.

Son olarak, Sayın Cumhurbaşkanımızın 14 Aralık 2020 tarihinde düzenlenen Cumhurbaşkanlığı Kabine Toplantısı'nın ardından yaptığı açıklamada ifade ettiği üzere, Covid-19 salgınına yönelik alınan tedbirler nedeniyle gelir kaybına uğrayan esnaf ve sanatkârlara yönelik hibe desteği vermeye başladık. Ahiname Dergimizin 12'nci sayısında; Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü olarak titizlikle yürüttüğümüz çalışmaların sonucunda verilmeye başlanan söz konusu desteklere ilişkin habere geniş yer ayırdık.

Öte yandan, bu sayıda; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın kamuoyuna açıkladığı Milli Uzay Programı'na, Bakanımız Sayın Ruhsar Pekcan başkanlığında gerçekleştirilen Ticaret Bakanlığının 18'inci İstişare Toplantısına, 30 Ekim 2020 tarihinde İzmir ilimizin Seferihisar ilçesinde meydana gelen depremin ardından Sayın Bakanımızın ilçeye gerçekleştirdiği inceleme ziyaretine, Kooperatiflerin Desteklenmesi(KOOP-DES) Programı kapsamında kooperatiflerimize sağladığımız desteklere, Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi kapsamında Türkiye'nin dört bir yanını dolaşan Kooperatifçilik Otobüsüne, gelir kaybına uğrayana ticaret erbabına sağlanan vergi ve kredilerinin ertelenmelerine ve esnaf, sanatkâr ile kooperatiflerimize ilişkin diğer birçok habere de bu sayımızda geniş yer verdik.

Haberlerin yanı sıra, Ahiname Dergisi'nin her sayısında olduğu gibi değerleri akademisyenlerimizce kaleme alınan Ahilik konulu makaleler ve ticaret dünyasına dair birçok alanda okuyucuları bilgilendirmek amacıyla Bakanlığımız çalışanlarının hazırladığı makaleler bu sayıda da geniş yer tutuyor.

Ahiname Dergisi'nin her sayısında bir şehrimizi tanıttığımız; o şehir tarih, el sanatları, ekonomi, kültür ve sanat gibi birçok yönden ele aldığımız Tarih, Kültür ve Sanat bölümünde ise bu sayıda geniş kültürel yelpazesıyla hoşgörü ve ahengin bir simgesi olan Mardin ilimizin tanıtımı yer alıyor.

Ahilik teşkilatının kurucusu Ahi Evran-ı Veli'nin "Hak ile sabır dileyip bize gelen bizdendir. Akıl ve ahlak ile çalışıp bizi geçen bizdendir." sözünü kendimize düstur edinerek yürüttüğümüz çalışmalardan bir tanesi olan Ahiname Dergisi'nin 12'nci sayısının okuyucularına fayda sağlamasını temenni ediyor, bu sayının hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışanlarımıza teşekkür ediyorum.

Necmettin ERKAN

Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürü

Ahiliğe sahip çıkmamız, atalarımızın değerlerini yaşatmanın yanında, özümüzü kavramamızı da sağlayacaktır. Ahilik konusunda yapılacak her çalışma bizi kendimizle, tarihimizle buluşturacaktır.

Selçuklulardan Osmanlılara kadar bizi bugünlere getiren devletlerin çok güçlü temeller üzerinde yükselmesinde etkili olan kurumların başında Ahilik Teşkilatı gelir.

Ahiler toplumu birleştiren, kaynaştıran, bir arada tutan değerlerin uygulanması, toplumsal denetim mekanizmasının işleminde çok önemli görevler almıştır. Bu bakımdan sosyal, kültürel, siyasal, dini ve askeri işlevlere de sahip olan Ahilik Teşkilatı, milletimizin adeta Anadolu'ya vurulan mührüdür.

Ahiler, topluma en kaliteli ve en hesaplı hizmeti verirken, aynı zamanda bulundukları mahallede sosyal yardımlaşmayı, dayanışmayı, güvenliği sağlamada aktif rol almıştır. Kaynağını Kur'an ahlakından alan Ahi ilkeleri, toplumda kin ve nefret tohumlarının atılmasını engellemiş, milletin barış ve sevgi temelinde büyümesine yardımcı olmuştur.

Toplumun önderi, ileri geleni, bugünkü manada aydını olan Ahilerin davranışları ahlak ve adabı üzerinedir. Yemek yerken, su içerken, ürününü satarken, alışveriş ederken, yürürken, evden çıkarken hasılı gündelik hayatın her alanında Ahiler, hep bu ahlak ve adaba uygun hareket ederek, topluma örnek olmuşlardır.

Ahiliğin açık şartları olan; "elini, kapını ve sofranı açık tut" ilkesiyle, kapalı şartları olan "dilini, gözünü, belini bağlı tut" anlayışı, maddi yönü öne çıkan günümüz insan ilişkileri ve sosyal hayatı için ihtiyaç duyduğumuz çerçeveyi ifade ediyor.

Ahiliğe sahip çıkmamız, atalarımızın değerlerini yaşatmanın yanında, özümüzü kavramamızı da sağlayacaktır. Ahilik konusunda yapılacak her çalışma bizi kendimizle, tarihimizle buluşturacaktır.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

10

Takdim

Necmettin Erkan
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürü

06 Güncel

Cumhurbaşkanı Erdoğan Türkiye'nin Milli Uzay Programını Açıkladı

10 Güncel

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Esnaf ve Sanatkarlar ile Gerçek Kişi Tacirlere Verilen Gelir Kaybı ve Kira Desteğini Kamuoyuna Duyurdu

14 Güncel

Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'dan Diyarbakır Ziyaretinde Esnafın Kredi Borcuna Erteleme Müjdesi

16 Güncel

Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Depremden Etkilenen İzmir Seferihisar'da İncelemelerde Bulundu

18 Güncel

Ticaret Bakanı Pekcan, Dijital Dönüşümle Fark Yaratın Esnaflar Programına Katıldı

20 Güncel

Kooperatifçilik Otobüsü Yola Devam Ediyor

28 Tarih, Kültür & Sanat

Mardin

20

33 Dosya

Telkari

44 Dosya

Daire Başkanı Nuray ÇELİK CEYLAN

İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticaretinde Yetki Belgesi Ve Yetki Belgesine İlişkin Önemli Hususlar

48 Dosya

İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL

Ahillerde Gündelik Hayat-1

52 Dosya

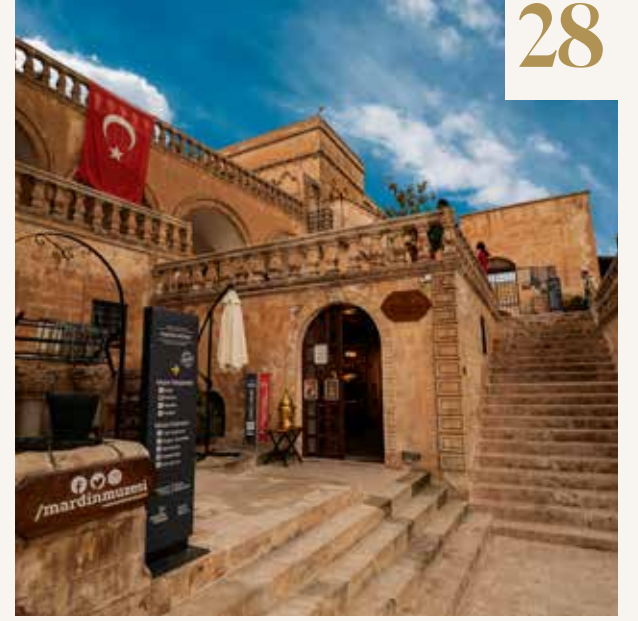
Ticaret Uzmanı Burhan AYDIN

Perakende İşletmelerin Çalışma Sürelerinin Kısıtlanması: Avrupa Ülkelerindeki Uygulamalar ve Türkiye Örneği

16

28

60 Dosya

Ticaret Uzmanı Egemen ERGİN

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun İle Yasaklanan Piramit Satış Sistemleri

66 Dosya

Ticaret Uzmanı Ayten Esra ZEYREK

Anadolu'nun Kadim Lezzetlerinden Tarhana ve Kadın Kooperatifleri

70 Dosya

Ticaret Uzmanı Alev AKGÖKÇE

Kooperatifler Kanununa Göre Kamu Görevlisi Gibi Cezalandırma -1

76 Dosya

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof.Dr.Ali YAKICI

Ahillerin Yetişmesinde Türk-İslam Kültürüne Ait Dil-Edebiyat ve Anlatıların Katkısı

Haber

80 Bu Yıl Desteklerin Etkisiyle

Kovid-19'a Rağmen 1400'e Yakın Kooperatif Faaliyete Başladı

81 Ahilik Panelleri

82 Ticaret Bakanlığı'ndan 81 İlde Fahış Fiyat Denetimleri

83 Yenilenen Esnaf ve Sanatkar Bilgi Sistemi (ESBİS) Eğitimleri Sanal Sınıflarda Gerçekleştiriliyor

84 Yiyecek ve İçecek Sektöründeki İşletmelere Yeni Tıp Koronavirüs Salgını Dolayısıyla Verilecek "Ciro Kaybı Desteği" Resmi Gazete'de Yayımlandı.

40

81

Ahiname Dergisi

T.C. Ticaret Bakanlığı
Esnaf, Sanatkarlar ve
Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü
Sürelî Yayındır.

Yıl 2021 / Sayı 12
3 Aylık
Yerel Sürelî
ISSN- 2587-2338

T.C. Ticaret Bakanlığı
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik
Genel Müdürlüğü adına

Genel Müdür
Necmettin ERKAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Erhan KÖKSAL

Hazırlayan
Ahilik Dairesi

Baskı
AFŞAR Medya Mat. San. ve Tic. A.Ş.
Ostim OSB Mah. 1424. Sok. No: 8/2
Yenimahalle/ANKARA

Yayın Kurulu
Necmettin ERKAN
Nuray ÇELİK CEYLAN
Kamil TÜRKMEN
Cemalettin KÖMÜRCÜ
Mutlu ACAR

Görsel Yönetmen
Ecem Şirin

Yönetim Adresi
Ticaret Bakanlığı
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik
Genel Müdürlüğü
Dumlupınar Bulvarı No:151
Eskişehir Yolu, 9. Km, B Blok 06800
Çankaya / Ankara
T. (312) 449 43 00
F. (312) 449 43 06
E-Posta: ahinamedergisi@gmail.com

Her Hakkı Saklıdır. Kaynak
Gösterilerek Yapılacak
Kısa Alıntılar Dışında
Yayıncının İzni Olmaksızın
Hiçbir Yolla Çoğaltılamaz.

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN TÜRKİYE'NİN MİLLİ UZAY PROGRAMINI AÇIKLADI

Türkiye'nin uzay politikaları alanındaki 10 yıllık vizyon, strateji, hedef ve projelerinin belirlendiği Milli Uzay Programı açıklandı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Beştepe Millet Kongre ve Kültür Merkezi'nde düzenlenen Milli Uzay Programı Tanıtım Toplantısı'na katılarak Türkiye'nin Milli Uzay Programı'nı kamuoyuna duyurdu.

Türkiye'nin uzay yolculuğundaki hedeflerinin anlatıldığı 10 maddelik stratejik hedeflerden oluşan programın tanıtım törenine, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yanı sıra TBMM Bakanı Mustafa Şentop, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt

Selçuk ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu katıldı.

Tanıtım toplantısında konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, özetle şunları söyledi:

Bugün, ülkemiz adına tarihi bir dönüm noktasına şahitlik etmek üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz. Uzun süreli bir planlama ve çalışmanın ürünü olan, Türkiye'nin ilk Milli Uzay Programı'nı tüm dünyaya ilan edeceğiz. Bu program, gerçekçi ama bir o kadar da rekabetçi hedefleri kapsayan içeriğiyle, ülkemizin uzaydaki yol haritasıdır. Küresel uzay yarışında ülkemizi üst liglere taşıyacak bu yol haritasının başarıyla hayata geçmesini diliyorum. Esasen, ülkemizin kozmik rekabetteki mücadelesi 1985'ten

bu yana sürüyor. Bu mücadelenin asıl altyapısını ise, son 18 yıldaki yatırımlarımızla oluşturduk. Kendi imkânlarımızla ürettiğimiz ve 2012 yılında uzaya fırlattığımız istihbarat uydumuz GÖKTÜRK-2 bunun ilk örneklerinden biridir. Böylece dünyada uydu üretme kabiliyetine sahip sayılı ülkeler arasına girdik. Şimdi sırada GÖKTÜRK-3 var. Gece ya da gündüz fark etmeksizin, her türlü hava şartında yüksek çözünürlüklü görüntü elde edebilecek bu uydumuzun planlama çalışmalarına devam ediyoruz.

TÜBİTAK UZAY tarafından geliştirilen, ilk yerli ve milli yüksek çözünürlüklü yer gözlem uydumuz İMECE'nin de entegrasyon işlemleri tamamlandı, testleri sürüyor. İnşallah 2022 yılında bu uydumuzu da uzaya fırlatacağız.

İMECE görüneye yerleştğinde, tüm kurumlarımızın görüntü ihtiyacını karşılayacak metre altı çözünürlükteki ilk milli gözlem uydumuz olacaktır. Yerli ve milli imkânlarla ürettiğimiz ilk haberleşme uydumuz TÜRKSAT 6-A'yı da 2022'de uzaydaki yörüngesine yerleştireceğiz.

Uydu teknolojilerinin yanı sıra, astronomik gözlem noktasında da önemli altyapılara sahibiz. Ülkemizin modern anlamdaki ilk gözlemevi olan TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi, Türkiye'nin en büyüğü olan 1,5 metre çapında bir teleskobu barındırıyor. Erzurum'da, Karakaya Tepeleri üzerinde, 3 bin 170 metre yükseklikte Doğu Anadolu Gözlemevini inşa ediyoruz. Bu tesis tamamlandığında, 4 metre çapındaki Türkiye'nin en büyük optik ve ilk kızılötesi teleskobunu devreye almış olacağız.

Bugün, dünya yeni bir değişimin, yeni bir dönüşümün arifesindedir. Yeni dönemde, güç dengelerini uzay keşiflerinin, bu alandaki yeni teknolojilerin belirleyeceği açıkça görülüyor. Milli Teknoloji Hamlesi vizyonumuzla, Türkiye'yi kritik ve özgün teknolojilerin üreticisi yapma hedefimize kilitlenmemizin sebeplerinin en başında bu gerçeği görmemiz geliyor. Şuur, özgüven ve adanmışlığa sahip olduğumuzda erişemeyeceğimiz menzil, aşamayacağımız engel olamaz. Bu anlayışla, doğru zamanda İHA ve SİHA teknolojilerine yatırım yaparak, sahada oyunu değiştiren tarafta yer almayı başardık.

Geçmişimizden aldığımız güçle, kökümüzden beslenerek, geleceğe bakacağız. Teknolojik kapasitemizi geliştirmek ve buradan doğacak olan ekonomiden faydalanmak için, uzayda da olacağız. Elde ettiğimiz tecrübe

“
Milli Uzay
Programı'ndaki
en önemli hedef
Cumhuriyet'in
100. yılında
Ay'a ilk teması
gerçekleştirmek.”

”

ve birikimi, bilim, sanayi ve teknoloji ekosistemimize aktarabilmek için, uzayda da olacağız. Güçlü ve bağımsız bir Türkiye'nin yerini, sadece dünyada değil uzayda da tahkim edeceğiz. İşte bu vizyonu yürütecek olan kurumumuz Türkiye Uzay Ajansı'dır.

Bu kurumumuz, uzay alanında birikmiş kabiliyetlerimizi tek çatı altında koordine etmek ve bu alanda yeni, güçlü bir sinerji oluşturmak için yola çıktı. İlk görevi Milli Uzay Programı hazırlamak olan ajansımız, kamu kuruluşlarından özel sektöre, üniversitelerden uluslararası ortaklara kadar tüm paydaşların katkılarıyla çalışmasını tamamladı. Milli Uzay Programımızda, hedeflerimizi gerçekleştirmek için hangi kaynak ve yetkinliklere sahip olmamız gerektiğini, adımlarımızı ne zaman ve ne şekilde atacağımızı belirledik. Şimdi Türkiye'nin

uzaydaki 10 yıllık vizyon, strateji, hedef ve projelerinin yer aldığı Milli Uzay Programımızı, bu günlerde meşhur olan sloganıyla tüm dünyaya ilan ediyor ve diyorum ki Gökyüzüne Bak Ay'ı Gör.

Milli Uzay Programındaki birinci ve en önemli hedefimiz, Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında aya ilk teması gerçekleştirmektir. Evet, Ay'a gidiyoruz. Hazırlıklarına başladığımız Ay Programı ile bu hedefi iki aşamada tamamlamayı planlıyoruz. İlk aşamada, 2023 yılı sonunda, yakın dünya yörüngesinde ateşleyeceğimiz kendi milli ve özgün hibrid roketimizle aya ulaşarak, sert iniş gerçekleştireceğiz. Uzay aracımızı yakın yörüngeye çıkaracak ilk fırlatmayı, uluslararası iş birliği ile hayata geçireceğiz. Bu görevi tamamladığımızda, hem aya ulaşmayı başaran ülkelerden biri olacak, hem de ikinci aşama ay misyonu için gerekli bilgileri toplamış olacağız.

2028 yılında hayata geçirmeyi planladığımız ikinci aşamada ise, aracımızı yakın yörüngeye çıkaracak ilk fırlatmayı, bu kez kendi milli roketlerimizle yapmayı hedefliyoruz. Aya yumuşak iniş gerçekleştireceğimiz bu aşamayı da tamamladığımızda, ayda bilimsel faaliyetler yapabilen sayılı ülkelerden biri konumuna geleceğiz. Böylece, medeniyet coğrafyamızın da sembolü olan hilali, al bayrağımızla aya göndermenin gururunu milletimize yaşatacağız. Hazırlıklarına başladığımız Ay Programı, fırlatma, roket ve kontrol teknolojilerindeki atılımlarımız için bir kaldıraç görevi görecek. Bu program, yüksek radyasyona dayanaklı teçhizat teknolojilerinden haberleşmeye, otonomiden yapay zekâya kadar birçok alandaki çalışmalara zemin oluşturacaktır.

**Astronomi,
matematik ve
tıp gibi temel
bilimlere öncülük
etmiş, çığır açmış
bir medeniyetin
mirasçılarıyız.**

Böylece, yerli ve milli olarak geliştirdiğimiz alt sistemlerin ticarileşmesinin de önü açılacaktır. Yakın zamanda aya iniş denemeleri başarısızlıkla sonuçlanan ülkeleri hepimiz gördük. Türk mühendislerinin inşallah bu görevi başaracaklarına tüm kalbimle inanıyorum.

Son hedefimiz bir Türk vatandaşını uzaya göndermektir. Eminim ki, birçok kişi bu hayali kurarak büyümüştür. Hatta belki aranızda hala bu hayalini sürdürenler vardır. Uzaya bir vatandaşımızı göndermeyi, elbette bir turistik gezi olarak değil, gelecek nesillere yol gösterecek bir bilim misyonu olarak

tasarlıyoruz. Uzaya gitme niteliklerine sahip bir kişiyi gönüllüler arasından seçerek, gerekli eğitimleri almasını sağlayacak ve uzaya göndereceğiz. Bu sayede, uluslararası uzay istasyonunun altyapısından yararlanarak bilimsel deney yapma imkânına kavuşacağız.

**“Yerli ve yabancı yatırımcılara ev sahipliği
yapacak bir uzay teknoloji geliştirme bölgesi
kuracağız.”**

Tabii benim burada bir şerhim var. Mademki bir vatandaşımız uzaya gidecek, artık astronot ya da kozmonot kelimelerine bir Türkçe karşılık bulmamız gerekiyor. Biliyorsunuz bu bizim hassas noktamız. Buradan dil bilimcilerimize bir çağında bulunuyor ve diyorum ki, gelin, Türk uzay yolcularına Türkçe bir isim bulalım. Tabii yalnızca dil bilimciler değil, 83 milyon vatandaşımız da özgün fikirleriyle bu arayışa ortak olabilir.

Saydığımız hedeflerin her biri, elbette iddialıdır, zorlayıcıdır. Ama bunların hepsi de ayakları yere basan hedeflerdir. Türkiye'nin bu devrimi gerçekleştireceğinden, uzay yarışında güçlü bir aktör olarak yerini alacağından en ufak bir şüphe duymuyorum. Türkiye Uzay Ajansı'nın geliştireceği projeleri, Milli Uzay Programındaki hedefleri bizzat takip edecek, destek olacağız.

Devlet-millet el ele verecek, göklere en çok yakışan bayrağı, yani ay yıldızlı bayrağımızı hak ettiği yerlere taşıyacağız. Ayağımız dünyada, gözümüz uzayda olacak. Kökümüz dünyada, dallanımız göklerde olacak. Bu duygularla, Milli Uzay Programımızın ülkemiz ve tüm insanlık

için hayırlı olmasını diliyorum. Programın hazırlanmasında emeği geçen Sanayi ve Teknoloji Bakanımız başta olmak üzere, Türkiye Uzay Ajansı'na ve katkı sağlayan tüm paydaşlara şükranlarımı sunuyorum.

Konuşmanın ardından Sanayi ve Teknoloji Bakanı Varank, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a Türkiye Uzay Ajansı'nın marka tescil belgesini takdim etti. Daha sonra Milli Uzay Programı'nın hayata geçmesi için kamu, üniversite ve özel sektörden paydaşlar yürütülen çalışmalarını somutlaştıracak 4 protokol ve sözleşme imza altına alındı.

CUMHURBAŞKANI RECEP TAYYİP ERDOĞAN, ESNAF VE SANATKÂRLAR İLE GERÇEK KİŞİ TACİRLERE VERİLEN GELİR KAYBI VE KİRA DESTEĞİNİ KAMUOYUNA DUYURDU

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 14 Aralık 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlenen Cumhurbaşkanlığı Kabine Toplantısı'nın ardından yaptığı açıklamada, Covid-19 salgınına yönelik alınan tedbirler nedeniyle gelir kaybına uğrayan esnaf ve sanatkarlar ile gerçek kişi tacirlere yönelik hibe desteğini kamuoyuna duyurdu.

Yaptığı açıklamada, hibe desteğinin yanı sıra toplumun ve ticaret dünyasının birçok kesimini ilgilendiren bir dizi müjde veren Cumhurbaşkanı Erdoğan, hem ülkemizin hem de bölgenin ve dünyanın huzuru, refahı, esenliği için mücadele edildiğini ifade ederek şunları söyledi:

"Küresel ekonomide belki de iktisat tarihine geçecek bir dönem yaşıyoruz. Türkiye ekonomisi her türlü zorlu teste, yeni gelişen fırsatlara ve farklı senaryolara karşı hazırlıklı durumdadır. Vatandaşlarımızdan müsterih olmalarını, sürekli karamsarlık aşılayanlara inat bize ve ekonomi yönetimize güvenmelerini istiyorum. Gençler ve kadınlar başta olmak üzere her kesimde istihdam oranlarını çok daha yukarı seviyelere çekecek politikalara öncelik vereceğiz."

Açıklamasında, ekonomiye yönelik alınan birçok karardan bahseden Erdoğan,

esnaf ve sanatkarlara verilecek hibe desteğine yönelik şu açıklamalarda bulundu:

"Hibe şeklinde vereceğimiz doğrudan esnaf destek ödemesinden taksit, dolmuş ve servis işletmecisi, pazarcı, terzi, oto tamircisi, lokantacı, pastaneci, kadın ve erkek kuaförü, pansiyon, yurt, kreş, düğün salonu işletmecisi gibi birçok

kesim faydalanacaktır. Konaklamadan yeme içmeye, yolcu taşımacılığından bakım onarıma birçok sektörü kapsayan KDV indirimlerinin süresini 1 Haziran'a kadar uzattık. İş yeri kira olan esnafımıza üç ay süreyle büyükşehirlerde aylık 750 lira, diğer illerde ise 500 lira kira desteği yapacağız." Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan ise pandemiden olumsuz etkilenen esnaf ve sanatkarlara sağlanan hibe

desteğine ilişkin yaptığı açıklamasında şu ifadelerle yer verdi: "2020 yılında tüm ülkeler gündemlerini sağlık ve ekonomide yaşanan sorunlara odaklamıştır. Covid-19 salgını toplumumuzu da derinden etkilemiştir. Bu süreçte olumsuzluklarla karşılaşan esnaf ve sanatkarlarımız taleplerini bizlere iletmekte ve bizler de bu taleplerin karşılanmasına yönelik çalışarak bu zorlu süreci atlatacağımıza inanmaktayız. Salgının ülkemizde ilk görülmesinden itibaren yoğun çalışmalarımızı devam ettirmekteyiz. 19 Mart tarihinde ilk ekonomik paketlerin açıklanması Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından yapılmış ve yeni destek ve düzenlemeler Mart ayından bu yana geliştirilerek ve esnafımızdan gelen taleplere cevap verecek şekilde dönüştürülerek devam etmiştir. Şimdi de esnafımıza gelir kaybı desteği ödemesi ve kira yardımıyla destek veriyoruz."

Bu çerçevede, 3323 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ile Gerçek Kişi Tacirlere Koronavirüs Salgını Nedeniyle Verilecek Destekler Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararı, 23 Aralık 2020 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Ticaret Bakanlığı Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğüne hazırlanan, 24 Aralık 2020 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Koronavirüs Salgını Nedeniyle Verilecek Hibe Desteği Programı ve Uygulama Esasları Hakkında Tebliğ ile bahse konu hibe desteklerinin verilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlendi.

Söz konusu tebliğ uyarınca destek programından, 14/12/2020 tarihi dâhil bu tarihten önce gelir vergisi mükellefiyetini

tesis ettirmiş ticari kazançları basit usulde tespit edilenler, Koronavirüs salgınıyla mücadele kapsamında alınan tedbirlerden etkilenen ve Ticaret Bakanlığı tarafından tespit edilen sektörlerde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkarlar ile gerçek kişi tacirler ile esnaf ve sanatkarlar sicilinde kayıtlı vergiden muaf esnaflar faydalanabiliyor.

Program kapsamında verilecek hibe desteği, gelir kaybı desteği ve kira desteği olmak üzere iki şekilde sağlanıyor. Gelir kaybı desteği tutan aylık 1.000 Türk Lirası olmak üzere üç ay boyunca toplamda 3.000 Türk Lirası olarak belirlendi. Buna ilave olarak, gelir kaybı desteğinden faydalanan gerçek kişilerin vergi sicil kayıtlarına göre esas faaliyetlerini yürüttükleri işyerleri kira ise bu kişilere büyükşehir belediyelerinin bulunduğu yerlerde aylık 750 Türk Lirası olmak üzere üç aylık toplamda 2.250 Türk Lirası, diğer yerlerde aylık 500 Türk Lirası olmak üzere toplamda 1.500 Türk Lirası kira desteği sağlanıyor.

Hibe desteği ödemeleri 2021 yılının Ocak, Şubat ve Mart aylarını kapsıyor. Hak sahibi esnaf ve sanatkarlar ile gerçek kişi tacirler, hibe desteğinden vergi sicil kayıtlarındaki esas faaliyet konusu üzerinden yalnız bir kez faydalanabiliyor. Destek başvurusunda bulunanların faaliyetlerini sürdürdükleri ve kira ödemesi yaptığı

birden fazla iş yeri bulunması halinde, başvuruda bulunanlar bir iş yeri için kira desteğinden faydalanabiliyor. Hibe desteğinden faydalanan dönemlerde vergi mükellefiyetinin faal olarak devam etmesi şartı aranıyor.

Diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca uygulanan benzer nitelikteki desteklerden faydalanılması, bu destek programından faydalanılmasına engel teşkil etmiyor.

Destek başvuruları ve itirazlar elektronik ortamda www.turkiye.gov.tr adresi üzerinden yapılıyor. Bakanlık tarafından belirlenen sürede başvuruda bulunanlar tarafından başvuru ile birlikte bir de taahhütname onayı isteniyor. Kira desteği başvurusunda bulunanlardan ise işyerlerine ödedikleri aylık kira bedelini, başvuruda bulunduğu işyerinin açık adresini ve işyerini kiralayanın kimlik bilgilerini başvuru esnasında beyan etmeleri isteniyor. Başvurunun uygun bulunması durumunda başvuruda bulunanın banka hesabına destek ödemesi yapılıyor.

Sorularla Gelir Kaybı ve Kira Desteği**Desteğe kimler başvurabilir**

- Ticari kazancı basit usulde vergilendirilenler

- Ticaret Bakanlığınca belirlenen ekonomik faaliyetlerde kayıtlı esnaf ve sanatkârlar ile gerçek kişi tacirler

- Vergiden muaf esnaf ve sanatkârlar

Vergi kayıtlarında yer alan esas faaliyet konusu itibarıyla yukarıda belirtilen şartlardan herhangi birini taşıyan ve 14/12/2020 tarihinden önce (bu tarih dâhil) vergi mükellefiyetini tesis ettirmiş olanlar desteğe başvuru yapabiliyor.

Destek türleri nelerdir

Pandemi tedbirleri nedeniyle gelir kaybına uğrayan esnaf ve sanatkârlara verilen iki tür hibe desteği bulunuyor.

Gelir Kaybı Desteği: Aylık 1.000 Türk Lirası olmak üzere 3 aylık süreçte toplamda 3.000 Türk Lirası olarak sağlanan hibe desteğidir.

Kira Desteği: Faaliyet yürütülen iş yerinin kira olması halinde, büyükşehir belediyelerinin bulunduğu yerlerde aylık 750 Türk Lirası olmak üzere üç aylık toplamda 2.250 Türk Lirası, diğer yerlerde aylık 500 Türk Lirası olmak üzere toplamda 1.500 Türk Lirası olarak sağlanan nakdi destektir. İş yeri kira bedelinin kira desteği tutarının altında olması durumunda iş yeri kira tutarı

kadar kira desteği verilir.

Gelir kaybı desteği ile kira desteğinden aynı anda yararlanılabilir mi?

Evet, şartların sağlanması durumunda iki destekten aynı anda faydalanılabilir.

Destek kapsamına giren birden fazla işletmesi olanlar, hepsi için aynı destek alabilir mi?

Hayır, gelir kaybı desteğinden vergi sicil kayıtlarındaki faaliyet konusu üzerinden sadece bir kez faydalanılabilir. Kira ödemesi yapılan birden fazla iş yeri bulunması halinde de yine sadece bir iş yeri için kira desteğinden faydalanılabilir.

Desteklere başvurular nasıl yapılıyor?

Destek başvuruları, elektronik ortamda www.turkiye.gov.tr adresindeki Ticaret Bakanlığı hizmetleri altında yer alan Gelir Kaybı Desteği Başvurusu ve Kira Desteği Başvurusu bağlantılarından yapılıyor.

Başvuru sonucu nasıl öğrenilebilir?

www.turkiye.gov.tr adresindeki başvuru yapılan ekrandan başvuru durumu hakkında bilgi alınabilir.

Destek almaya hak kazanılması durumunda ödeme nasıl yapılıyor?

Destek başvurusunun olumlu so-

nuçlanması durumunda başvuru esnasında belirtilen banka hesabına destek tutarı yatırılıyor. Desteklerin ödeme tarihine Ocak, Şubat ve Mart aylarında olmak üzere üç eşit tutarda ödeniyor. Desteklerin ödenme tarihlerine ilişkin duyurular www.ticaret.gov.tr adresinden yapılıyor.

Destek başvurusunun reddedilmesi durumunda nereye itiraz edilebilir?

Destek başvurusunun olumsuz sonuçlanması durumunda, ret gerekçesi başvuru yapılan www.turkiye.gov.tr adresinden öğrenilebilir. Ret gerekçesine ilişkin itirazlar, ret tarihinden itibaren on gün içerisinde www.turkiye.gov.tr adresinden yapılabilir. İtiraz başvurusu itiraz süreci bittikten sonra beş iş günü içerisinde sonuçlandırılır. İtiraz sonucu yine www.turkiye.gov.tr adresinden öğrenilebilir.

Destek ödemeleri hangi durumlarda kesilir?

Destekten faydalanılan dönemlerde vergi mükellefiyeti faal olarak devam etmelidir. Bu süreçte vergi mükellefiyetinin sonlanması durumunda destek ödemesi yapılmaz. Mesleki faaliyetin Ticaret Bakanlığınca belirlenen listede olmasından dolayı destek alınıyorsa, destekten faydalanılan dönemlerde ilgili mesleki faaliyetin sonlandırılması durumunda destek ödemesi yapılmaz. Ayrıca, başvuru şartlarının taşınmadığı tespit edilirse destek ödemesi yapılmaz.

TİCARET BAKANLIĞI

18. İSTİŞARE KURULU TOPLANTISI

GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Ticaret Bakanlığının 18. İstişare Toplantısı, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan başkanlığında, video konferans yönetimiyle gerçekleştirildi.

Toplantıya Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıkılıoğlu, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) Genel Başkanı Bendevi Palandöken, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Güllü, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak, Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) Başkanı Simone Kaslowski, Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD) Başkanı Abdurrahman Kaan, Uluslararası Yatırımcılar Derneği (YASED) Başkanı Ayşem Sargın, Türkiye Mühendisler Birliği (TMB) Başkanı Mithat Yenigün ve Tür-

kiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) Başkanı Özgür Burak Akkol katıldı.

Toplantıda yatırım ortamının iyileştirilmesi ve Türkiye'ye daha fazla yabancı yatırımcı çekilebilmesi için atılabilecek adımlar ele alındı.

Bakan Pekcan, toplantıda yaptığı konuşmada, önümüzdeki dönemde Türkiye'ye daha fazla yabancı yatırım çekilmesinin önemli bir öncelik olmaya devam edeceğini vurgulayarak, bu kapsamda meslek kuruluşları, sendikalar ve sivil toplum kuruluşlarının somut görüş ve önerileri doğrultusunda istişare halinde yapılacak çalışmalara önem verdiklerini ifade etti.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN'DAN DİYARBAKIR ZİYARETİNDE ESNAFIN KREDİ BORCUNA ERTELEME MÜJDESİ

Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, çeşitli temaslarda bulunmak, esnaf ve sanatkârlarla görüşmek üzere 4 Şubat 2021 tarihinde Diyarbakır'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Bakan Pekcan'a ziyaretinde Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürü Necmettin Erkan, TESKOMB Genel Başkanı Abdulkadir Akgül ve TESK Genel Başkanı Bendevi Palandöken eşlik etti.

Diyarbakır Valiliğini ziyaret eden Pekcan, gazetecilere ziyaretine ilişkin açıklamalarda bulundu. 25 Aralık'ta Diyarbakır'daki sanayi ve ticaret odalarıyla video konferans yöntemiyle başarılı ve çok verimli bir toplantı gerçekleştirdiklerini belirten Pekcan, bu ziyarette de hem Ticaret ve Sanayi odaları hem de Esnaf ve Sanatkârlar Odasıyla istişarelerde bulunacaklarını, sorunlarını dinleyeceklerini söyledi.

Bütün dünyanın salgın nedeniyle hem sağlık hem de ekonomi anlamında zorlu bir süreçten geçtiğine işaret eden Pekcan, "Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bu süreci hem sağlık hem de ekonomik alanda diğer ülkelerden ayrılarak yürütüyoruz, çok başarılı bir şekilde." diye konuştu. Pekcan, iş insanlarının, esnafın bu dönemde yaşadıkları zorlukların da farkında olduklarını ifade ederek, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Devlet olarak başta Sayın Cumhurbaşkanımız ve Bakanlığımız olmak üzere esnafımıza yanlarında olduğumuzu her an hissettirmek için gayret sarf ediyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın mart ayında açıkladığı Ekonomik İstikrar Paketi çerçevesinde hem istihdama

hem vergiye hem finansmana yönelik destekler açıklamıştık. Yine Sayın Cumhurbaşkanımız 14 Aralık'ta esnafımıza yönelik 3 ay süreyle 1000 lira gelir kaybı desteği ve büyükşehirlerde 750, diğer şehirlerde de 500 lira olmak üzere kira desteği yardımı açıkladı. Cumhurbaşkanımız geçtiğimiz günlerde özellikle kafe, restoran, kafeteryalarda cirosu 3 milyona kadar olan işletmelerin ciro kaybının yüzde 50 ve üzeri olduğu işletmelerde ciro kaybının yüzde 3'ü kadar 2 bin liradan az 40 bin liradan çok olmamak üzere gelir kaybı desteğini açıkladı."

Bu süreçte tedbirleri elden bırakmadan vaka sayılarının azalmasının son derece önemli olduğunu ifade eden Pekcan, son günlerde mutasyonla ilgili çekincelerin de arttığını aktardı.

Pekcan, "Tabii bu kısıtlamalar mecburiyetten kaynaklanan bir süreç. İçinde bulunduğumuz süreci ekonomimizi en az etkileyecek şekilde atlatmak için el birliğiyle gayret halindeyiz." dedi.

Diyarbakır özelinde de çalışmaların devam ettiğini dile getiren Pekcan, esnaf ve sanatkârların TESKOMB aracılığıyla kullandığı düşük faizli kredinin toplam tutarının 68 milyar liraya ulaştığını, bunun sadece 42 milyar lirasının 2020 yılında verildiğini bildirdi. Pekcan, "Bu kredilere baktığımız zaman Diyarbakır'da da 484 milyon lira kredi verdiğimizizi görüyoruz." ifadesini kullandı.

Diyarbakır'a müjdeli bir haberle geldiklerine dikkati çeken Pekcan, şöyle dedi: "TESKOMB kefaleti ile düşük faizli kredi kullanan yaklaşık 1 milyon 300 bin esnafımızın 13 milyar liralık kredi borcu haziran sonuna kadar ertelendi. İnşallah pandemi sürecinin atlatılmasıyla kaldığımız yerden çok hızlı ve güçlü bir şekilde devam edeceğiz."

Pekcan, dünya ekonomisindeki gelişmeler, küresel tedarik zincirinin yön değiştirmesiyle Türkiye'nin, jeopolitik konumu ve tüketici pazarlarına yakınlığı Avrupa Birliği standartlarında kaliteli üretim alt-

yapısı, eğitilmiş iş gücü ve rekabetçiliğiyle küresel tedarik zincirlerindeki değişimde dijitalleşmeye yatkınlığıyla daha fazla yer alacağını öngördüklerini kaydetti.

Bakanlık olarak kadın girişimcilere yönelik destekleri bulunduğunu bildiren Pekcan, kadın girişimcilerin kooperatifleşmesine yönelik de destek verdiklerini kaydetti. Kadın kooperatifleri için 150 bin liraya kadar olan desteklerden Diyarbakır'da 5 kadın kooperatifinin yararlandığını, 452 bin lira destek verdiklerini belirten Pekcan, 2021'de de bu süreci devam ettireceklerini, başvuru süreçlerinin 28 Şubat'a kadar süreceğini söyledi.

Bakan Pekcan, üretim, tarım, sanayi, kültürel birikim, tarihsel zenginliği ve turizm merkezi olma özelliği ile Diyarbakır için daha başka neler yapılabileceğini gün içinde gerçekleştirecekleri temaslarda değerlendireceklerini sözlerine ekledi.

Bakan Pekcan daha sonra Valilikte düzenlenen, meslek kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin yer aldığı istişare toplantısına katıldı.

Bakan Pekcan, bir diğer ziyaretini de ise beraberinde Vali Münir Karaloğlu, Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürü Necmettin Erkan, TESKOMB Genel Başkanı Abdulkadir Akgül ve TESK Genel Başkanı Bendevi Palandöken ile Diyarbakır Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği (DESOB) ziyaret etti.

Burada DESOB Başkanı Alican Ebedinoğlu ile esnaf ve sanatkârlarla görüşen Pekcan, yaptığı konuşmada, kadim kent Diyarbakır'da bulunmaktan duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Diyarbakır'daki iş dünyası, esnaf ve sanatkârların sıkıntılarını tekrar değerlendirme fırsatı bulduklarını belirten Pekcan, tüm dünyanın sıkıntılı bir süreçten geçtiğini vurguladı.

**Esnafımızın
13 milyar
liralık kredi
borcu
Haziran
sonuna
kadar
ertelendi**

"Pandemi sürecinde iş dünyamız da esnafımız da vatandaşımız da tüm dünya gibi etkilendi. Bakanlık olarak her zaman iş insanımızın ve esnafımızın yanındayız. Sayın Cumhurbaşkanımızdan aldığımız güç ile onun liderliğinde bu süreci yönetmek için el birliğiyle çalışıyoruz." diyen Pekcan, gelir kaybı ve kira desteğinden yararlanmak isteyen esnaf ve sanatkârlar ile gerçek kişi tacirler için başvuru süresini 31 Mart'a kadar uzattıklarını hatırlattı.

Vali Karaloğlu da Diyarbakır'da esnaf ve sanatkârlara sağlanan desteklerle ilgili bilgi verdi. Bakan Pekcan, Diyarbakır'daki temasları kapsamında esnafı ziyaret etti, sorun ve talepleri dinledi.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN, DEPREMDEN ETKİLENEN İZMİR SEFERİHİSAR'DA İNCELEMELERDE BULUNDU

Seferihisar'da esnaf ziyaretleri yapan Bakan Pekcan'a Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) Genel Başkanı Bendevi Palandöken, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez Birliği (TESKOMB) Genel Başkanı Abdülkadir Akgül ile Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürü Necmettin Erkan eşlik etti.

Bakan Pekcan, esnafın ve vatandaşların taleplerini ilgili bakanlıklara bildireceklerini ifade ederek izmirliere geçmiş olsun dileğinde bulundu, hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar temenni etti.

Devletin, depremin ilk anından itibaren tüm olanaklarıyla bölgede olduğunun altını çizen Pekcan, şöyle konuştu:

"Biz de Ticaret Bakanlığı olarak esnafımızın yanındayız. Caddelerin yıkanmasına kadar bakanlıklarımız, kaymakamımız devreye girip gereken her türlü özeni gösterdiler.

30 Ekim 2020 tarihinde İzmir'de meydana gelen depremin ardından Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, depremin merkez üssü Seferihisar'ın Sığacık Mahallesi'ne inceleme ziyareti gerçekleştirdi.

Sayın Cumhurbaşkanımız açıkladı, zarar gören esnafımıza TESKOMB üzerinden 50 bin liraya kadar hibe vereceğiz.

TESKOMB aracılığıyla Halkbank'tan kredi kullanan esnafımıza kredilerini faizsiz olarak 1 yıl daha öteleyeceğiz. İnşallah böyle felaketleri bir daha yaşamayız. Böyle afetler yaşamamak için devlet, sivil toplum örgütleri ve millet el ele verecek çalışmalarımızı tam bir iş birliği ve eş güdüm içerisinde sürdürmemiz gerektiğine inanıyorum."

Esnaf ziyaretlerin ardından Bakan Pekcan, İzmir Ticaret Odası'nda sivil toplum kuruluşları ve iş dünyasının temsilcileri ile bir araya gelerek depremin etkilerinin azaltılmasına yönelik talep ve önerileri dinledi.

KOOP DES PROGRAMI ÇERÇEVESİNDE KOOPERATİFLERE 13,6 MİLYON LİRA HİBE DESTEĞİ SAĞLANDI

Ticaret Bakanlığı tarafından kooperatif ve üst kuruluşlarının üretim ve istihdama katkısı olacak yatırım projelerinin desteklenmesi, faaliyetlerinde etkinlik ve verimliliğin sağlanması, teknoloji ve yeni üretim tekniklerinden yararlanmalarına katkıda bulunulması ve bireysel tasarrufların uygun kooperatif girişimcilik modelleri ile ekonomiye kazandırılması amacıyla Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü koordinasyonunda Kooperatiflerin Desteklenmesi (KOOP-DES) Programı hayata geçirildi.

Bakanlığının KOOP-DES programı kapsamında üç etapta yapılan değerlendirmeler sonucunda, bugüne kadar 133 kooperatifin 143 projesi için destekleme kararı alınırken, projelerin toplam tutarı olan 18 milyon 128 bin 870 liranın 13 milyon 648 bin 399 lirası kooperatiflere hibe olarak veriliyor.

KOOP-DES kapsamında ilk uygulama olarak ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan ve kadın emeğini değerlendirme amacı güden kooperatiflere finansman desteği sağlanmasına yönelik 15 Temmuz 2020 tarihinden itibaren tüm illerde ticaret il müdürlüklerince başvurular alınmaya başlandı.

Başvuru değerlendirmeleri sonucunda, ilk etapta 2 Eylül'de Merkez Proje

Komisyonu tarafından 54 kooperatifin toplam tutarı 7 milyon 312 bin 783 lira olan 55 projesinin 5 milyon 456 bin 754 lira hibe ile desteklenmesine karar verildi.

İkinci etapta 5 Ekim'de toplanan Merkez Proje Komisyonu tarafından 36 kooperatif 40 projeye desteklenmeye değer bulundu. Bu projelerin toplam tutarı 4 milyon 825 bin 791 lira, toplam hibe tutarı ise 3 milyon 671 bin 783 lira olarak belirlendi.

Üçüncü etapta da komisyon tarafından 43 kooperatif 48 proje desteklenmeye karar verildi. Bu projelerin toplam tutarı da 5 milyon 990 bin 286 lira, toplam hibe tutarı ise 4 milyon 519 bin 854 lira olarak tespit edildi. Projelerde yüzde 75'e kadar hibe desteği sağlanıyor. KOOP-DES Prog-

ramı ile kooperatiflerin kurumsal kapasitelerini güçlendirerek, toplumun geniş kesimlerini üretim ve tüketim zinciri içinde aktif ekonomik aktörler haline getirmek amaçlanıyor.

Kadınlara ekonominin her alanında aktif haline getirmek için çalışmalarını sürdüren Bakanlık, kadın kooperatiflerinin de tanımdan hizmete, imalattan sanayi sektörüne kadar pek çok alanda artan bir şekilde faaliyet göstermelerini, iç ve dış piyasalarda yer almalarını destekliyor. Proje tutarlarının kalkınmada öncelikli yörelerde yüzde 75'i, diğer bölgelerde yüzde 50'si ve kalkınmada öncelikli yöre şartı aranmaksızın ortaklarının en az yüzde 90'ını kadınların oluşturduğu kooperatiflerde de yüzde 75'i Ticaret Bakanlığınca hibe olarak karşılanıyor.

KOOP-DES
Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı

TİCARET BAKANI PEKCAN, DİJİTAL DÖNÜŞÜMLE FARK YARATAN ESNAFLAR PROGRAMINA KATILDI

Ticaret Bakanlığı, Google Türkiye ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Federasyonu (TESK) işbirliğinde; Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi'nin desteğiyle Dijital Dönüşümle Fark Yaratan Esnaf Programı hayata geçiriyor. Dijital Dönüşümle Fark Yaratan Esnaf Programı; hibe, finansman, reklam kredileri ve "Google Türkiye Dijital Platformu" ile esnaf ve KOBİ'leri pandemi koşullarına dayanıklı hale getirip yarının güçlü ve rekabetçi işletmeleri olmalarına yardımcı olmayı hedefliyor.

Dijital Dönüşümle Fark Yaratan Esnaf Programının tanıtımı, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Ticaret Bakanlığı Bakan

Yardımcısı Sezai Uçarmak, Esnaf Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürü Necmettin Erkan, Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı Ali Taha Koç, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu Başkanı Bendevi Palandöken ve Google Yükselen Pazarlar Başkan Yardımcısı Meir Brand ve Google Türkiye Ülke Direktörü Mehmet Keteloğlu'nun katılımıyla gerçekleştirildi.

Bakan Pekcan, video konferans yöntemiyle düzenlenen tanıtım toplantısında yaptığı konuşmasında, Mart ayında açıklanan "Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi" başta olmak üzere çeşitli destek mekanizmalarıyla bugüne kadar esnaf ve sa-

natkarlara vergi, istihdam ve finansman alanlarında önemli kolaylıklar sağlandığını belirterek, salgının ikinci dalgasının yaşandığı bu dönemde esnaf ve sanatkarların maruz kaldığı olumsuzlukları hafifletmeye yönelik çalışmalar hız kesmeden sürdürdüklerini söyledi.

Bakan Pekcan, Dijital Dönüşümle Fark Yaratan Esnaf Programının Ticaret Bakanlığının bu güne kadarki politika öncelikleri ve projeleriyle son derece uyumlu olduğunu dile getirerek, Bakanlık olarak bugüne kadar dijital ekonomiye adaptasyon konusunu her fırsatta vurguladıklarını ve bu alanda pek çok projeyi hayata geçirdiklerini söyledi.

Yeni dönemde piyasaların ve ticaretin işleyişinin sağlıklı biçimde devam ettirilebilmesi için kamu ve özel sektörün dijital dönüşümünün büyük önem taşıdığını anlatan Pekcan, "İçinde bulunduğumuz dönem, dijital ekonominin, otomasyonun, büyük verinin, blok zincirin, nesnelerin internetinin, bulut bilişimin ve yapay zekâ teknolojilerinin ön plana çıktığı, bilgi ve iletişim teknolojilerinin hemen her sektörde çok boyutlu biçimde uygulandığı ve toplumsal yaşamda köklü değişimleri beraberinde getirdiği bir dönem." diye konuştu.

Pekcan, dijital uygulamalar ve e-ticaretin gelişiminin yeni meslek ve iş alanlarının ortaya çıkmasına vesile olurken, esnaf ve sanatkarlar için de büyük fırsatlar barındırdığının altını çizdi. Dijital uygulamalar ve e-ticaret sayesinde, esnaf ve sanatkarların, faaliyetlerini etkinleştirip yaygınlaştıracaklarını, daha fazla kazanç sağlayabileceklerini belirten Pekcan, işletmelerin, kendi markalarını yaratabileceklerini, gerektiğinde işletmelerini ve ticari faaliyetlerini büyütebilecek ve hatta bazı durumlarda ihracatçı olabileceklerini kaydetti. Pekcan, "Dijital Dönüşümle Fark Yaratan Esnaf Programı" projelerinin de benzer hedeflerle kurgulandığını gördüklerine dikkati çekerek şöyle konuştu:

"Birkaç bileşeni olan projede, esnaflarımızın kolay şekilde e-ticaret sitesi kurabilmelerini sağlayacak imkânlar yaratılacak. Projenin ilk adımında, özellikle restoran ve kafelerin dijital dönüşümü için destek ve eğitimler sunulacaktır. Google Türkiye'nin öncülük ettiği ve Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Bakanlığımız ve TESC tarafından desteklenen bu projenin değerli çıktılar elde edeceğine inanıyorum. Başta İç Ticaret Genel Müdürlüğümüz ile Esnaf Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğümüz olmak üzere Bakanlığımız, projenin başarıyla tamamlanması için gerekli

desteğini sunmaktadır ve sunmaya devam edecektir." Pekcan, Türkiye'deki e-ticaret altyapısının ve kullanımının geliştirilmesine yönelik faaliyetleri hız kesmeden sürdürmeyi hedeflediklerini belirterek, bu kapsamda yürüttükleri e-Ticaret Bilgi Platformu, e-Ticarette Güven Damgası, e-Ticaret Akademisi ve Kolay İhracat Platformu gibi uygulamalara değindi.

Mayıs ve haziran aylarında e-ticaret sektörünün tüm ana aktörlerinin katılımıyla "e-Ticaret Olarak KOBİ'lerin Yanındayız" dayanışma kampanyasını düzenlediklerini anımsatan Pekcan, "Kampanyadan yaklaşık 135 bin KOBİ'miz yararlandı ve 3 bin 761 KOBİ'miz e-ticaret ile tanıştı." ifadesini kullandı. Bakan Pekcan, Gümrük Tarife Arama Motoru, GET-APP, SHIP, Veri Analitiği Mükemmeliyet Merkezi kurulması ve blok-zincire dayalı ihracat zinciri gibi çağın gelişimine uygun projelerle yola devam edeceklerini söyledi. En kısa zamanda önemli bir projenin daha tanıtımını yapacaklarının müjdesini veren Pekcan, şunları kaydetti: "Ülkemizden tüm girişimcilerin ve girişimci adaylarının başvurusuna açılacak, oldukça inovatif, ödüllü bir Dijital Dönüşüm Proje Yarışması başlatıyoruz. Bu yarışma oldukça titiz ve kurumsal bir biçimde dünyadaki en gelişmiş emsal yarışmalar incelenerek hazırlandı. Yarışmanın uluslararası düzeyde başan sağlamış yerli ve yabancı jüri üyeleri olacak. Yarışmaya başvuran ve eleme süreçlerinden geçecek tüm girişimcilerimizin yarış-

madan büyük fayda sağlayacağını, inovasyon ve dijital uygulamalar anlamında kendilerini oldukça geliştireceklerini değerlendiriyoruz." Pekcan, ülke olarak bilgi toplumu olma ve dijitalleşme gibi çağın gelişmelerini içselleştirme noktasında proaktif olmak gerektiğine işaret ederek, "Ülkemizin hedefleri büyük. Bu hedeflere ulaşmak için dijital dönüşümü geriden takip etmek gibi bir lüksümüz yok. Bilakis, bu sürecin dijital dönüşüm sürecinin önemli ve başat aktörlerinden biri olma vizyonumuz ile çalışmalarımızı sürdürmeliyiz. Esnaf ve sanatkarlarımızı da bu gerçekliğin ve bu dönüşümün içerisinde görüyoruz. Onları asla bu sürecin dışında düşünemeyiz." dedi.

Farklı faaliyet kollarındaki esnaf ve sanatkarların da bu sürece ayak uydurmasını desteklemek için çalışmaya devam edeceklerini dile getiren Pekcan, Google Türkiye iş birliğiyle başlatılan "Dijital Dönüşümde Fark Yaratan Esnaf" programının bu açıdan önemli, faydalı ve yerinde bir proje olduğunu söyledi.

Pekcan, söz konusu projeyi "havuzda bir damla" olarak gördüklerini ifade ederek, "Bu doğrultuda, 2021 yılında da hem Google ile hem de diğer firmalarla işbirliği içerisinde yeni projeler geliştirmeye devam etmeyi hedefliyoruz. Hem Cumhurbaşkanlığımızın, hem Bakanlığımızın hem de TESC'in projenin bir parçası olması, kamu-özel sektör işbirliği açısından da oldukça olumlu bir tabloyu ortaya çıkarmıştır." dedi.

KOOPERATİFÇİLİK OTOBÜSÜ YOLA DEVAM EDİYOR

Ülkemizde kooperatifçilik sektörünü daha ileri seviyelere taşımak; sürdürülebilirliği, rekabet edebilirliği ve yenilikçiliği sağlamak; toplumdaki kooperatifçilik imajını olumlu yönde güçlendirmek ve dünyadaki kooperatifçilik alanındaki gelişmeleri yakından takip ederek bu alandaki yenilikleri ülkemizin ekonomik ve sosyal yapısına uygun olarak topluma kazandırmak amacıyla Ticaret Bakanlığı Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü tarafından "Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi" hayata geçirildi. Proje kapsamında, projenin tanıtım aracı olan Kooperatifçilik Otopüsü, Türkiye'nin her yerinden il ve ilçelere ziyaretler gerçekleştirerek buralarda Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü yetkilileri tarafından bilgilendirme toplantıları, eğitimler, söyleşiler ve çalıştaylar gerçekleştiriliyor.

2020 yılının başından Eylül ayı sonuna kadar Adana, Antalya, Kayseri, Nevşehir, Malatya, Aksaray, Sakarya ve Kırşehir olmak üzere 8 şehri ve ilçelerini ziyaret eden Kooperatifçilik Otopüsü, Ekim ayı başından bu yana ise 6 ili ve ilçelerini ziyaret etti. Bu bağlamda, projenin başladığı 2020 yılında, toplam 14 şehre ve bu şehirlere bağlı 60 ilçeye ziyaret gerçekleştiren Kooperatifçilik Otopüsü'nün 2021 yılında da ziyaretlerine devam etmesi planlanıyor.

Edirne

Ticaret Bakanlığı Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü tarafından 2020 yılında başlatılan Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi kapsamında adil ve güvenilir ticaretin simgesi olan kooperatif işletmelerine dikkat çekmek amacıyla yola çıkan Kooperatifçilik Otopüsü, 19-21 Ekim tarihleri arasında Türkiye'nin Avrupa'ya açılan penceresi olan Edirne'deydi. Edirne'de merkezi ve yerel yönetim birimlerinin yanı sıra ilde faaliyette bulunan kooperatifler ve sivil toplum kuruluşları da ziyaret edilerek kooperatiflerin dünü bugünü ve yarını hakkında görüş alışverişinde bulunuldu. Kooperatifçilik Otopüsü Ticaret Bakanlığı heyeti, ilk olarak Edirne Valisi'ni maka-

mindaki ziyaret etti. Devamında sırayla Edirne Belediye Başkanlığı, Edirne Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, Edirne Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi, Valide Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi ve Edirne Ticaret ve Sanayi Odası ziyaret edildi. Buralarda bakanlık yetkilileri tarafından bakanlıkça yürütülen faaliyetler ve KOOP-DES programı hakkında bilgi verildi.

Kooperatifçilik Otopüsü, Edirne programının ikinci gününde rotasını Edirne'nin ilçelerine çevirdi. 20 Ekim 2020 tarihinde Keşan ilçesinde ilk olarak Keşan Kaymakamı ziyaret edildi. Aka-

binde Keşan Belediye Başkanlığı, Keşan Ticaret ve Sanayi Odası, Keşan Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi ziyaretinin ardından Uzunköprü ilçesine hareket edildi.

Uzunköprü ilçesinde Uzunköprü Kaymakamı ziyaret edildikten sonra Uzunköprü Belediye Başkanlığı, Uzunköprü Sanayi ve Ticaret Odası, Uzunköprü Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi ziyaret edildi.

Her iki ilçede de kooperatifçilik kültürü ile ilgili yapılan hasbihalin ardından Bakanlığımız faaliyetleri ve KOOP-DES Programı üzerine görüşmeler gerçekleştirildi.

Kooperatifçilik Otobüsü Edirne ziyaretinin 3'üncü gününde Edirne il merkezi, Keşan ve Uzunköprü ilçelerinden sonra 21 Ekim 2020 tarihinde Havsa ilçesine doğru yola çıktı. Havsa Kaymakamı toplantı salonunda gerçekleştirilen toplantıda, Havsa ilçesinin kooperatifçilik potansiyeli değerlendirildi. Ardından Havsa Belediye Başkanlığı, Havsa Kadın Girişimcileri Üretim ve İşletme Kooperatifi, Havsa Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi ziyaret edildi. Ziyaretlerde, KOOP-DES ve Ticaret Bakanlığı faaliyetleri hakkındaki bilgilendirme sunumlarının yanı sıra Havsa ilçesinde küçük sermaye gruplarının kooperatif çatısı altında bir araya gelmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirildi.

Kırklareli

Edirne'nin ardından 22-23 Ekim 2020 tarihlerinde Kırklareli'ne geçen Kooperatifçilik Otobüsü, Kırklareli il merkezi ve ilçelerine giderek Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi kapsamında yerel yönetim birimlerini ve Kırklareli ilinde faaliyette bulunan kooperatif ve sivil toplum kuruluşlarını ziyaret etti.

Kooperatifçilik Otobüsü bakanlık heyeti, ilk olarak Kırklareli Valiliğine ziyarette bulunarak Kırklareli'nde kooperatiflerin dünü, bugünü ve yarını hakkında görüş alışverişinde bulundu. Sonrasında sırayla Kırklareli Belediye Başkanlığı, Kırklareli Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, Kırklareli Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi ve Kırklareli Ticaret ve Sanayi Odası ziyaret edildi. Buralarda ilgililere Ticaret Bakanlığının yürüttüğü faaliyetler ve KOOP-DES Programı hakkında bilgi verildi.

Trakya bölgesinin en kuzeyinde yer alan Kırklareli'nde Kooperatifçilik Otobüsü rotasını 2'nci günde Kırklareli'nin ilçelerine çevirdi. 23 Ekim 2020 tarihinde Babaeski ilçesinde ilk olarak Babaeski Kaymakamı ziyaret edildi. Akabinde Babaeski Belediye Başkanlığı, Babaeski Ticaret ve Sanayi Odası, Babaeski Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi ziyareti gerçekleştirildi.

Ardından Lüleburgaz ilçesine hareket edildi. Lüleburgaz Kaymakamı ziyaret edildikten sonra Lüleburgaz Belediye Başkanlığı, Lüleburgaz Sanayi ve Ticaret Odası, Lüleburgaz Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi ile Kadın Akademisi Kadın Girişimi ve İşletme Kooperatifi ziyaret edildi. Her iki ilçede de kooperatifçilik kültürüne ilişkin gerçekleştirilen toplantıların ardından Bakanlığımız faaliyetleri ve KOOP-DES Programı üzerine görüşmeler gerçekleştirildi.

Çanakkale

Kooperatifçiliğin bir girişimcilik modeli olduğunu toplumun farklı kesimlerine tanıtmak; kooperatifçilik alanında iş fikirlerinin geliştirilmesine yönelik yerel yönetim ve STK'larda farkındalık yaratmak amacıyla yola çıkan Kooperatifçilik Otobüsünün 11'inci durağı Çanakkale oldu.

Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi kapsamında merkezi ve yerel yönetim birimlerinin ziyaretinin yanı sıra Çanakkale ilinde faaliyette bulunan kooperatifler ve sivil toplum kuruluşları da ziyaret edilerek kooperatiflerin ildeki durumu hakkında görüş alışverişinde bulunuldu.

26-27 Ekim 2020 tarihleri arasında Çanakkale'de Bulunan Kooperatifçilik Otobüsü ekibi ilk olarak Çanakkale Valiliği'ne ziyarette bulundu. Sonrasında sırayla Çanakkale Belediye Başkanlığı, Çanakkale Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, Çanakkale Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi ile Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası ziyaret edildi.

Ziyaret edilen yerlerde Ticaret Bakanlığının yürüttüğü faaliyetler ve KOOP-DES Programı hakkında bilgi verildi. Programın son gününde Lâpseki ve Biga ilçeleri ziyaret edilirken, Biga Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi'nde KOOP-DES Programı hakkında kadın girişimcilere bilgi verildi.

Sivas

Marmara Bölgesi programını tamamlayan Kooperatifçilik Otobüsünün bir sonraki durağı Sivas oldu. Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi kapsamında gerçekleştirilen merkezi ve yerel yönetim birimleri ziyaretinin yanı sıra Sivas ilinde faaliyette bulunan kooperatifler ve sivil toplum kuruluşları da ziyaret edilerek buralarda kooperatifçilik hakkında görüş alışverişinde bulunuldu.

23-25 Kasım tarihleri arasında Sivas'ta olan Kooperatifçilik Otobüsü ekibi ilk olarak Sivas Valisini makamında ziyaret etti. Devamında Sivas Belediye Başkanlığı, Sivas Ticaret Odası, Sivas Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, Sivas Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefa-

let Kooperatifi, Karınca Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi ve Ülkü Eğitim Kooperatifi ziyaret edildi. Gün sonunda Sivas Valiliği Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Bürosu'nda kadın kooperatifleri hakkında yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıda Bakanlık yetkililerince bilgilendirme sunumu yapıldı. İl merkezindeki programların ardından Kooperatifçilik Otobüsü rotasını 2'nci günde Sivas'ın ilçelerine çevirdi. 24 Kasım 2020 tarihinde Hafik ilçesinde ilk olarak Hafik Kaymakamı ziyaret edildi. Hafik Belediye Başkanlığı ziyareti sonrasında ilçenin girişimci kadınları ile bir araya gelindi. Hafik ilçe ziyaretinin ardından Zara ilçesine hareket edildi. Zara İlçesi Kaymakamı ziyaret edildikten sonra Zara Belediye

Başkanlığına gidildi. Son olarak ilçedeki öğretmenleri toplantı salonunda girişimci kadınlarla bir araya gelinerek girişimci kadınlara kadın kooperatifleri hakkında bilgi verildi. Her iki ilçede de kooperatifçilik kültürü ile ilgili yapılan hasbihalin ardından Bakanlık faaliyetleri ve KOOP-DES Programı üzerine görüşmeler gerçekleştirildi.

Gün içinde öğleden sonra ünlü halk ozanı Aşık Veysel'in memleketi olan Şarkışla ilçesine geçildi. Şarkışla ve Köyleri Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi ziyaret edildi. Burada, Şarkışla ilçesinde küçük sermaye gruplarının kooperatif çatısı altında bir araya gelmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirildi.

Sivas programının 3'üncü gününde ise Kooperatifçilik Otobüsü Gemerek ilçesine doğru yola çıktı. Kaymakamlık toplantı salonunda gerçekleştirilen toplantıda Gemerek ilçesinin kooperatifçilik potansiyeli değerlendirildi. Ardından Gemerek Belediye Başkanlığı ziyareti gerçekleştirildi.

Tokat

26-30 Kasım tarihleri arasında Tokat'ta olan Kooperatifçilik Otobüsü ekibi ilk olarak Tokat Valisini makamında ziyaret etti. Devamında Tokat Belediye Başkanlığı, Tokat Ticaret ve Sanayi Odası, Tokat Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, Tokat Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi ile Yeni Esnaf Kredi ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi ziyaret edildi. Yapılan ziyaretlerde Tokat ilinde faaliyette bulunan kadın kooperatiflerinin markalaşma ve e-ticaret konularında geliştirilmesi için yol haritası belirlendi.

Yöresel el sanatları ve doğal tarım ürünleri ile ünlü olan Tokat'ta Kooperatifçilik Otobüsü yönünü 2'nci günde Tokat'ın ilçelerine çevirdi. 27 Kasım 2020 tarihinde Niksar İlçesinde ilk olarak Niksar Belediye Başkanlığı ziyaret edildi. Akabinde ilçenin girişimci kadınları ile bir araya gelindi. Niksar İlçesi'nde kooperatifçilik kültürü ile ilgili yapılan istişarelerin ardından bir bilgilendirme sunumu yapıldı.

Tokat programının 3'üncü gününde Kooperatifçilik Otobüsü, Emirseyit İlçesine doğru yola çıktı. Belediye toplantı salonunda gerçekleştirilen toplantıda Emirseyit İlçesinde faaliyette bulunan Emirseyitli Rençper ve Zanaatkar Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nin (ERZAK) yürüttüğü faaliyetler hakkında bilgi alındı. Ardından kooperatifin üretim yeri ziyaret edildi.

Tokat ziyaretinin son günü olan 30 Kasım 2020 tarihinde Pazar İlçesi Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi ziyaret edildi. Ardından ilçede faaliyette bulunan Pazar İlçesi Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nin üretim yerinde incelemelerde bulundu. Ayrıca Üzümlören Beldesi'nde yer alan Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi ile görüş alışverişinde bulunuldu. Gün içinde öğleden sonra ünlü Roma Hükümdarı Sezar'ın geldim, gördüm, yendim (veni, vidi, vici) dediği yer olan Zile İlçesine geçildi. Zile İlçesi Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi ziyaret edildi. Burada bilgilendirme toplantılarının yanı sıra Zile İlçesinde küçük sermaye gruplarının kooperatif çatısı altında bir araya gelmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirildi. Son olarak da Zile Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi'ne gidildi.

Yozgat ilinde faaliyette bulunan kooperatifler ve sivil toplum kuruluşlarını da ziyaret ederek ilde kooperatiflerin durumu hakkında yetkililerle görüş alışverişinde bulundu.

Yozgat

1-2 Aralık 2020 tarihleri arasında Yozgat'ta olan Kooperatifçilik Otobüsü ekibi, Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi kapsamında merkezi ve yerel yönetim birimlerinin ziyaretinin yanı sıra Yozgat ilinde faaliyette bulunan kooperatifler ve sivil toplum kuruluşlarını da ziyaret ederek ilde kooperatiflerin durumu hakkında yetkililerle görüş alışverişinde bulundu.

Tokat programı kapsamında ilk olarak Yozgat Valiliği ziyaretinde bulundu. Akabinde sırayla Yozgat Belediye Başkanlığı, Yozgat Ticaret ve Sanayi Odası ve Yozgat Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği ziyaret edildi. Aynı gün içinde öğleden sonra Çekerek İlçesine gidildi. Kaymakamlık ve Belediye makamı ziyaretinde bulunuldu. Buralarda Ticaret Bakanlığının yürüttüğü faaliyetler ve KOOP-DES Programı hakkında bilgi verildi.

Kooperatifçilik Otobüsü Yozgat'ta rotasını 2'nci günde Yozgat'ın ilçelerine çevirdi. 2 Aralık 2020 tarihinde Aydıncık İlçesinde ilk olarak Aydıncık Kaymakamı ziyaret edildi. Akabinde Aydıncık Belediye Başkanlığı'na geçildi. Devamında, ilçede doğal taş üzerine faaliyette bulunan Aydıncık Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi satış mağazası ve üretim yeri ziyaret edildi. Öğleden sonra ise Yerköy İlçesine hareket edildi. Yerköy Kaymakamlığı ve Belediye Başkanlığı ziyaretlerinde ilçenin kooperatifçilik potansiyeli değerlendirildi. Her iki ilçede de kooperatifçilik kültürü ile ilgili yapılan hasbihalin ardından bilgilendirme toplantıları gerçekleştirildi.

MARDİN

İpek Yolu Üzerindeki Büyüklü Bir Ticaret Şehri

Muhteşem Mezopotamya manzarası ile doğası, insanı, yemekleri, kültürü, sanatı, mimarisi, 7 dilin, 7 dinin ve kültürün bir arada kardeşçe yaşadığı dostluk diyan Mardin.

Mardin, mimari, etnografik, arkeolojik, tarihi ve görsel değerleri ile zamanın durduğu şehir olarak anılır. Güneydoğunun eşsiz, şiirsel kentlerinden biri. Farklı dini inanca sahip insanın yaşadığı Mardin'de, sanatsal açıdan da, tarihi açıdan da değeri olan camiler, türbeler, kiliseler, manastır ve benzeri dini eserler bu nedenle bir hayli fazla. Mardin, önemli ticaret yollarından, İpek Yolu rotasında olup, önemli beş han ve kervansaray da ev sahipliği yapıyor. Dargeçit, Derik, Kızıltepe, Mazıdağı, Midyat, Nusaybin, Ömerli, Savur ve Yeşilli Mardin'in ilçeleridir.

“

Mardin birçok farklı dil, din ve kültür mozağiyle farklı tarihi süreçlerden geçmesine rağmen, özellikle Mezopotamya ve Mısır'da görülebilen birlik ve beraberliği halen en güzel şekilde sürdürmektedir.

COĞRAFYA

Mardin 8.891 kilometrekare yüzölçümü-ne sahiptir. Diyarbakır, Şanlıurfa Batman, Siirt, Şırnak, ve Suriye ile Sınır Komşusu-dur. Mardin topraklarının yüzde 4.8 ini kaplayan dağlar doğu-batı istikametinde uzanır ve ovoiden ortalama 600 metre yükseklikte çok geniş bir alan oluşturur. Dağlar genellikle çıplaktır. Büyük bölümü kalkerli olduğundan çatlaklar ve yanklar oluşmuştur. Yüzey suları çatlaklardan dibe çekilmekte ve ovalara yakın plato-larda yüzeye çıkmaktadır. Killi ve kireçli yapılı topraklarda Mardin, Mazıdağı, Derik, Midyat, Savur ve Nusaybin'in yüksekle-rinde meşe ağaçlarına rastlanır. Dağların kalkerli kesimleri Hızla aşınarak platolara dönüşmüştür. Bu platolar yer yer yüzeye çıkan lavlarla kaplıdır.

Mardin'de Gümüş Çayı, Çağçağ suyu ve Savur Çayı, Seyhan Deresi ve Yeşilli Gül-zar Deresi bulunmaktadır. Dicle ve Fırat nehirlerinin kolları il topraklarında kori-dor oluşturmuştur. Dicle Vadisi ile Kızılte-pe, Mardin ve Nusaybin Ovaları vardır.

İklim olarak Akdeniz iklimi ile karasal iklimin ortak özelliklerine sahiptir. Yazları çok sıcak ve kurak, kışları ise yağışlı ve soğuktur.

MARDİN'İN TARİHÇESİ

Mardin farklı medeniyetleri halen içinde barındırır. Bu tarih öncesi zaman ve kül-türlere kadar uzanır.

Tüm Dünya'da insanlığın beşiği olarak kabul edilen Kuzey Mezopotamya'nın eş-siz kenti Mardin, yeniden tarihteki önem-li rolünü oynamak üzere "Kil Mührü"nü eline almış ve ziyaretçilerini muazzam güzel dokusuyla büyülemeye devam ediyor.

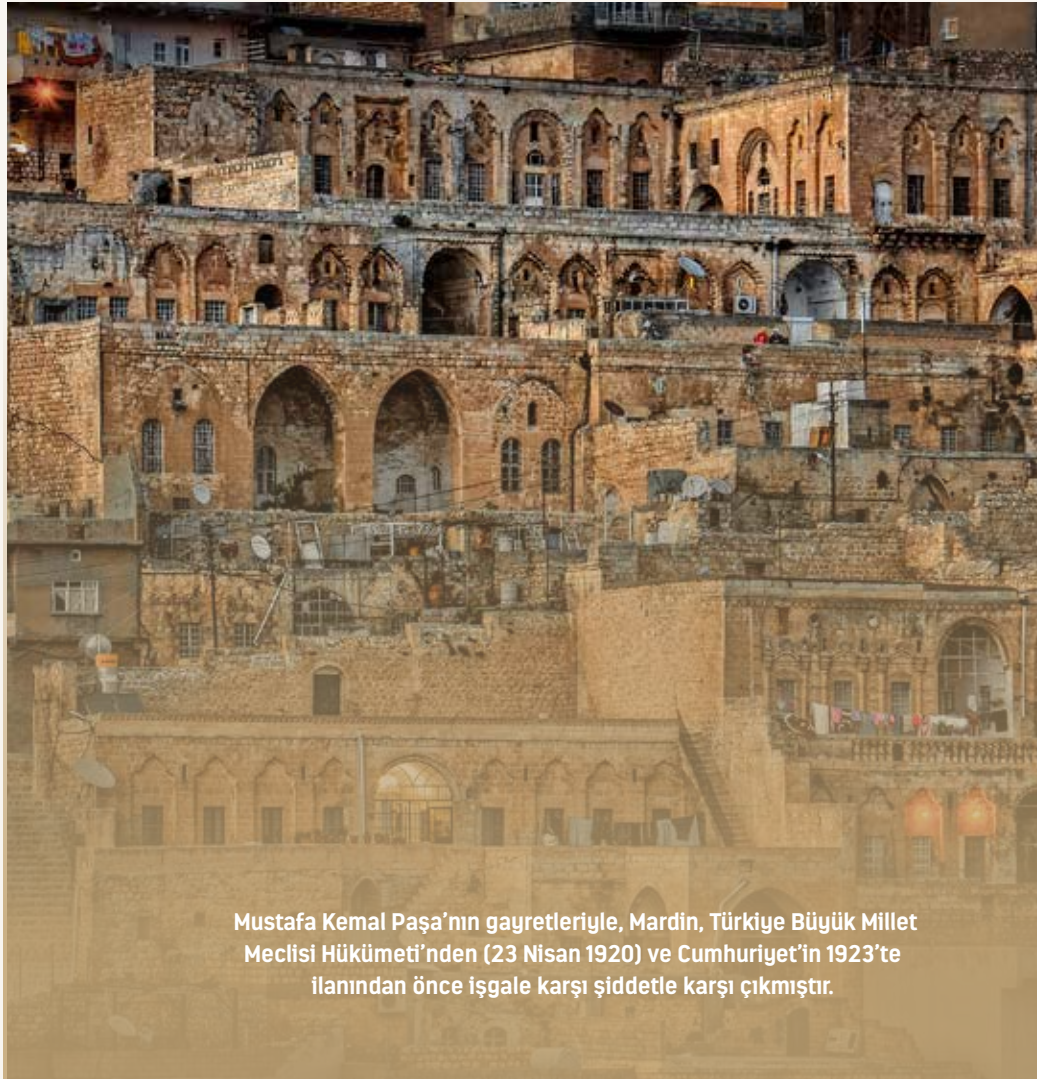
TARİH ÖNCESİ KÜLTÜRLER

Mardin'in medeniyetini "taş ve kil" özetleyebilir. Mardin, diğer hiçbir medeniyetin elinde bulunmayan "Kil Mührü" adeta elinde bulunduruyor. Şu anda dünyada ve özellikle Mezopotam-ya'nın etki alanına giren bölgelerde ki-lin önemi oldukça büyüktür. Kil yazının ve bununla birlikte öğrenmenin belirle-yicisi olmuştur.

Kent; M.Ö. 50.000'den bu yana yer-leşim yeri olarak kabul edilmiş, daha sonra hububat üretimi ekonomisinin başladığı dönemlerdeki sürekli yer-leşim alanları içerisinde kendisine önemli bir yer oluşturmuştur. En erken çömlekçilik, evcilleştirilmiş hayvanlar

ve ekili topraklar, buradaki sürekli yer-leşim başlangıcının M.Ö. 6 bin 750'de başladığını göstermektedir. Bu süreç Dicle'den Akdeniz'e kadar uzanan site devletlerinin egemen olduğu dönem-lerdir. Tell Halaf olarak bilinen süreçte, Habur Nehri üzerindeki bir sitede bakır M.Ö. 4 bin 500'de işlenmeye başlamış-ken, yine burada daha büyük oranda hububat ve evcil hayvanlar görülmek-tedir. Teknik gelişmeleri, tekerlekli araçlar, taş kaplamalı yollar, tonoz prensibinin ustalığı ve yüksek dereceli fırınlarda Mardin'dedir.

Mezopotamya ve özellikle de Mardin tarihinde 2 bin 350 yılı tarihi bir dönüm noktası olarak ele alınır.

Mustafa Kemal Paşa'nın gayretleriyle, Mardin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nden (23 Nisan 1920) ve Cumhuriyet'in 1923'te ilanından önce işgale karşı şiddetle karşı çıkmıştır.

ARTUKLULAR

Artuklular, Türkiye'nin doğusunda uzun süreli hüküm sürdüler. Mardin bölgesi-ni bağımsız olarak ve Eyyübi, Memlük, İlhanlı ve Karakoyunlu hükümlerinin altında 11. yüzyıldan, 15. Yüzyılın baş-langıcına kadar yönettiler. İlk Artuklu, Döğeri Türkmen boyu aşireti, Selçuklu-ların Malazgirt zaferinden sonra, 1073 yılında Anadolu'ya gelerek Selçuklu Melikşah'ın komutasında hizmet verdi. Artuklular daha sonra Mardin'e yerleşe-rek Mardin'de küçük bir krallık kurdular. Artuklular, İlhanlılara sadık olarak hizmet verdiler. Artuklular askeri bir güç olup, Arap kültürüne büyük saygı göstererek, Müslüman ve diğer dinlere bağlı olanlara büyük hoşgörü gösterdiler. Sultan Salih, Karakoyunluların Mardin'i alması üzeri-ne, Mardin'i Musul ile değiştirerek, buradaki Artuklu hükümlerini sona erdirdi.

OSMANLILAR DÖNEMİ

Mardin, Yavuz Sultan Selim döneminde 1516 yılında Osmanlı topraklarına dahil edildi. Osmanlı Devleti 16. Yüzyılda zirve-ye çıkmasına rağmen geçmişte Osmanlı Devleti'ni iyi yöneten idarenin daha son-raları modernize edilmemesi, dahili ve harici sebepler, devleti kurtarmak için gerekli etkin reformların yapılmaması olması yüzünden gerilemeye başladı. Osmanlı Devleti'nin çöküşünü hızlandı-ran harici sebepler ise, ticaret yollarının yön değiştirmesi, endüstriyel devrimi gerçekleştirememesi, modern askeri teknikleri uygulamadaki gecikmeler be-raberinde çöküşü getirdi. Birinci Dünya Savaşı sırasında, Sykes-Picot Anlaşması (16 Mayıs 1916) ile birlikte Osmanlı Devle-ti'nin parçalanması istenmesi sonucun-da aralarında Mardin'in de bulunduğu Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin İngiliz ve Fransız Güçleri arasında paylaşılması hedeflenmişti.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ:

Genel olarak tamamen bağımsızlığı hedefleyen Misak-ı Milli yayınlandı. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin toplanmasından sonra olağanüstü yetkilerle Ankara'daki Meclis'e katılmak üzere Türkiye'nin her ilinden beşer milletvekili seçilmesi için seçim karan açıklandı. Yeni seçilen üyelere ek olarak, İstanbul Meclisi'ndeki üyelerin de, Ankara'da yeni oluşturulan Meclise katılmaları için davet edildiler. Bunun üzerine, İstanbul Meclisi üyesi olarak 1919'da Mardin'den seçilen Derviş Vural da Ankara'da yeni oluşturulan meclise katıldı. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra, Mardin, önemli bir kent oldu. Konumu itibarıyla dünya tarihinde önemli yer tutan Mardin, aynı zamanda Akdeniz'den İran'a ve Anadolu'nun kuzey-güney ekseninden aşağı Mezopotamya'ya kadar uzanan, geçmişteki ticaret rotasını da halen elinde bulunduruyor ve bu yolda hızla gelişiyor

GASTRONOMİ

Mardin'in kendine özgü yemekleri, yörede yetişen bitkiler, ve yaşam tarzı Mardin mutfağının etkileyici olmasını sağlamış, mutfağa geleneksel bir boyut katmıştır. Mardin mutfağının zenginliği, gelmiş geçmiş uygarlıkların kültür birikimleri ve yöre halkının medeniyetteki değişim sürecinde kendilerini sürekli yenilemeleri, mutfağın gelişiminde önemli yer tutuyor. Çeşitli dinlerin dinsel törenleri için hazırlanan yemekler, düğün, doğum ve ölüm sonrası geleneksel günler ve ayınlar için özel olarak yapılan hayır yemekleri, Mardin mutfağını oluşturur. Yöreye has baharatlar kullanılarak lezzeti arttırılan geleneksel yemekler arasında, ikbebet (içli köfte), ırok, semburek, kitel raha, etli dolma, kibe (ışkembe dolması), kuzu çevirme, kaburga dolması, lebeniyye, zerde ve kahiyat sayılabilir.

EL SANATLARI VE HEDİYELİK EŞYA

Geçmişten bu yana farklı dini inançlar ile gelenek ve göreneklerini çağdaş bir anlayış içinde sürdürmekte olan Mardin, bu çeşitliliğin bir yansıması olarak el sanatlarında önemli bir yer tutar. Çanak çömlek, demircilik, bakırcılık, kalaycılık, kuyumculuk, gümüşçülük (telkâri), iğne oyası, Midyat el nakışı, tohum iğnesi, yorgancılık, oyacılık, boyacılık (sibbeğ), dericilik (debbağ), sabunculuk, dokumacılık, şalüşapık (özel bir kumaş dokumasıdır), kilimcilik, halıcılık (yün ve ipek), semercilik, keçecilik, tahta oymacılığı (kakmacılık), sedef işlemeciliği, halburculuk (gürgen ağacı işlemeciliği) ve taş oymacılığı gibi yöreye has el sanatları eski çağlardan beri yapılmaktadır.

TELKÂRİ

İncecik tellerin tamamen el işçiliği ile birleştirilmesi ile oluşan eşsiz bir zanaat.

AHİLER TARAFINDAN ANADOLUYA YAYILDI

İlk örnekleri M.Ö. 3000 yıllarında Mezopotamya'da ortaya çıkmış bu gümüş işleme sanatının daha sonraları ahiler tarafından Anadolu'ya yayıldığı varsayılıyor.

Telkâri Mardin'de Süryani ustaların elinde bir sanata dönüşmüştür. Günümüzde de Mardin Midyat, Ankara Beypazarı, Eskişehir, Erzincan Kemaliye, Şanlıurfa'da telkâri yaşatılmaya devam etmektedir.

TELKÂRİ NASIL YAPILIR?

Külçe halindeki gümüş eritilip tel haline

getirildikten sonra haddeden geçirilerek inceltilir ve bu durumda hemen hemen saf halde olduğu için kolayca bükülür. Teller neredeyse bir saç teli inceliğindedir. Zanaatkâr, bu telleri yapacağı modelin taslağına göre ufak el aletleri ile istediği şekilde kesip kıvrır. Çerçeveyi oluşturduktan sonra iç kısmı için hazırlanan parçaları birbirine gümüş kaynakla birleştirerek adeta bir dantel gibi eserini örür. Ürüne son şeklini verdikten sonra da doğal parlak rengi için ağartma işlemi uygular.

Tel çekme, bükme, kesme, şekil verme, model hazırlama ustalık derecesinde beceri isteyen aşamalar. Her bir parçanın elde yapılması telkâri ustalarına duydu-

ğumuz saygısı daha da artmasını sağlıyor.

SÜS EŞYASINDAN DAHA FAZLASI

Telkârinin o kırılgan, özenle ince ince işlenmiş görüntüsü kolye, broş, yüzük gibi takılarda daha da zarif bir hale geliyor. Telkâri tepsi, kemer, toka, mücevher kutusu, şekerlik, kalemlik gibi birçok eşyada da kullanılmaktadır.

Sabır ve emeğin ustalıklarla birleşmesiyle güzellik ve zarafet kokan bir el sanatı telkâri.

5 bin yıllık bu sanata hak ettiği değeri göstermeli, sonraki nesillere aktarılmasını sağlamalıyız.

TESTİCİLİK ÇÖMLEKÇİLİK

Testicilik ve çömlekçilik (bardak, çömlek, küp, saksı vb. ürünler) merkez ve Midyat ilçelerinde çok eski yıllardan beri devam eden sanat dallandır. Yörenin kırmızı toprağının küp yapımıcılığına elverişli olması, söz konusu sanat dallarının bu ilçelerde gelişme göstermesinin en önemli nedenidir. Aynı zamanda testi ve küplerin evlerin kubbeli tavanlarında kullanılması, Mardin'e özgü bir mimari tarzının gelişmesinde önemli rol oynamıştır.

OYACILIK

Çok köklü bir geçmişe sahip olan iğne oyasından; Masa örtüleri, oda takımları, kırlentler, yazma çevreleri, mendiller ve benzeri aksesuarda motiflenen bu sanat günümüzde de halen Mardinli kadınlar arasında önemini kaybetmeden sürdürülmektedir.

BAKIRCILIK

Bakircilik, şehrin özel dokusunda yer bulan ve kendi adıyla anılan Bakırcılar Çarşısında yüzyıllardan beri varlığını sürdürmekte olan bir sanattır. Yörede bir çok sofa takımı, çanak, kaşık, kepçe, kevgir, sini, leğen, kazan, ibrik ve su güğümü gibi mutfak eşyaları üretilmektedir.

TAKUNYA

Günümüzde kullanımı sürmekte olan Takunya Mardin'de birinci sınıf kavak ve gürgen ağacından yapılmaktadır.

BASMACILIK

Kök boya ile, el yapımı tahta kalıpları kullanmak suretiyle şekillenen basmacılık ise, daha çok nevresim, perde, masa örtüsü, bohça ve tablo gibi ürünlerin yapılmasında kullanılmaktadır.

BADEM ŞEKERİ

Mardin'de doğal olarak yetişen bademler, şeker ve bitkilerle kavrulup mavi, kahverengi vb. renklerde badem şekeri üretilir. Badem şekeri katılan şekerin yoğunluğuna göre tek katlı ve iki katlı olarak anılır. Tek katlı badem şekeri daha az şekerlidir. Bayatlayan mavi renkli şekerler, rengini kaybederek beyazlaşır.

SABUN

Mardin'de pek çok bitkiden sabun üretilmektedir. Bu sabunlar saça ve cilde iyi gelmektedirler. Mardin yöresine özgü bir bitki olan Bıtm (Çıtır-mık) yabani fıstık çeşidi olup, yağından sabun yapılmaktadır. Zayıf saçları güçlendirici özelliğe sahiptir.

LEBLEBİ

Bölgede yetiştirilen nohutlardan elde edilen leblebi tuzlu olarak üretilir. Dağlanması nedeniyle "Dağlı Leblebi" adıyla da bilinir.

ÇÖREK

Mardin yöresine ait "Çörek" içine çeşitli baharatlar ve tarçın katıldığından tadı farklıdır.

CEVİZLİ SUCUK

Sonbahar aylarında üzümlerin ve cevizlerin yetişmesinden sonra bahçelerde cevizli sucuk yapılır. Üzüm suyu ile cevizin ip üzerinde dizilerek kurutulması ile yapılır. Geçmişte evlerde kışın tüketilmek amacıyla hazırlanırdı.

MÜZELER ÖREN YERLERİ

Yine çok sayıda müze ve öğreniyerle eşsiz bir hazine gibi Mardin şehri. Gezdikçe sizi içine çeken sihirli bir tarih yolculuğuna çıkabilirsiniz.

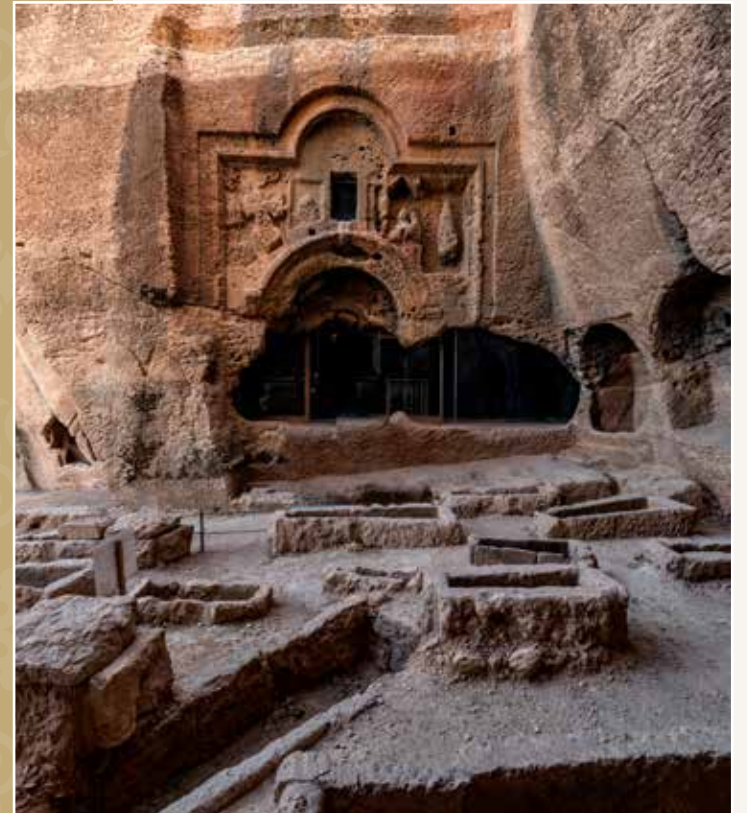
MARDİN MÜZESİ

Mardin Müzesinde, Eski Tunç, Orta Tunç, Geç Tunç, İlk Demir Çağı, Assur, Urartu, Pers, Roma, Bizans, Selçuklu, Artuklu ve Osmanlı devirlerine ait seramikler, damga ve silindir mühürler, sikkeler, kandiller, figürinler, gözyaşı şişeleri, takılar ve vazolar sergilenmektedir. Müzede arkeoloji ve etnografya sergi salonları, kütüphane, konferans ve dinlenme salonları yer almaktadır.

DARA ÖREN YERİ

Mardin'in 30 km. güneydoğusunda bulunan Oğuz köyünde yer almaktadır. Eski Mezopotamya'nın en önemli kentlerinden birisi olan Dara, bugün küçük bir köy yerleşkesi haline gelmiştir. Büyük İskender'le Pers İmparatoru Darius'un savaşına sahne olmuş bu antik yerleşim İran Hükümdarı'nın ünlü "Daraynuş" tarafından kurulmuş ve çeşitli dönemlerde İranlılarla Romalıların arasında el değiştirmiştir. Kent, 7. yüzyıl sonlarına doğru Emevilerin, daha sonra Abbasilerin, 15. yüzyılda da Türklerin hâkimiyetine girmiştir. Kalıntılar arasındaki büyük kesme taşlar ve bulunan sikkelerden Dara'nın geçmişte büyük ve görkemli yapılara ve zengin hazinelere sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Kaya içine oyulan yapılardan oluşan Dara kenti, çevresi ile birlikte geniş bir alana yayılmakta olup, kentin doğusunda yer alan kaya mezarları Kuruçay'a kadar uzanmaktadır. Çevresi 4 km'lik bir surla korunan kentin güney ve kuzeye açılan iki kapısı bulunmaktadır. İç kale, kentin kuzeyinde ve 50 m. yüksekliğindeki tepenin üst düzluğüne kurulmuştur. Kent içinde kilise, saray, çarşı, zindan, tophane ve su bendi kalıntıları halen görülebilmektedir. Köyün kuzeyinde, güneye doğru inen kayalar oyularak görkemli bir su bendi inşa edilmiş olup, bentte bugün bile su bulunmaktadır. Ayrıca köyün etrafında tarihleri Geç Roma dönemine kadar giden mağara evlere de rastlanmaktadır.

PEKSİMET

Ekmeğin hamurundan yapılan peksimet, 2 ay süre ile saklanabilen, tadı değişmeyen kuru ekmeğdir. Genellikle sabahları çay ile birlikte yenir.

KALELERİN ŞEHİRİ MARDİN

MARDİN KALESİ

10. yüzyılda Hamdaniler tarafından inşa edilen kale, 1 km. uzunluğunda, 30-150 m. genişliğindedir. Çeşitli zamanlarda Mardin'e uğrayan gezginlerin verdikleri bilgilerden kalede çok sayıda yapı olduğu anlaşılmaktadır. Mardin'e hâkim bir manzaraya sahip kalenin bir başka özelliği de, doğal kaya üzerine çok az eklentilerle yapılmış olması.

FAFİH KALESİ

Ömerli'nin 8 km. güneydoğusunda, Beşikkaya köyü yakınındadır. Kalenin bulunduğu yer aynı zamanda eski bir yerleşim bölgesidir.

RABBAT KALESİ

Derik ilçesinin 15 km. batısında, Hisaraltı köyü sınırları içindedir. Köyün kuzeyinde yer alan dar bir vadiye yükselen bir tepenin üstünde kurulmuş olan Rabbat Kalesi, Artuklu devrinin en büyük eserlerinden birisidir.

MARİN MERDİS KALESİ

Nusaybin ilçesinin 15 km. kuzey doğusunda Eskihsar köyünde yer alan Marın Kalesi, eski Merdis şehrinin içinde yüksek bir kayalık üzerinde inşa edilmiştir. Kalenin çevresi yaklaşık 1500 m. olup, 12 kule ile desteklenmiş. Kalenin inşa tarzından, Bizans dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır.

AZNAVUR KALESİ

Nusaybin ilçesinin 14 km. kuzey doğusunda yer alan Aznavur Kalesi, geniş bir vadiye yükselen iki tepe üzerinde kurulmuştur. 970 yılında Abdullah Bin Hamdan tarafından inşa ettirilen kale 400 m. uzunluğunda ve 30-60 m. genişliğinde olup, 14 burç ve 2 gözetleme kulesi ile tahkim edilmiştir.

CAMİİ MEDRESE VE KÜLLİYELER

Şeyh Çabuk Camii, Hamit Camii, Şeyh Mahmud Türki (Şeyh Ali) Camii, Pamuk Camii, Reyhaniye Camii, Arap (Azap) Camii, Zairi (Şeyh Muhammed Ezzerar) Camii, Hacı Ömer (Halife) Camii ve Ulu Camii (Cami-i Kebir), Abdüllatif (Latifiye) Camii, Melik Mahmut Camii, Şehidiye Camii ve Medresesi, Kızıltepe Ulu Cami, Eminüddin Külliyesi, Şeyh Kasım Halveti Türbe ve Mescidi, Zinciriye Medresesi, Sittı Radviyye (Hatuniye) Medresesi, Şah Sultan Hatun Medresesi, Altunboğa Medresesi, Melik Mansur Medresesi ve Kasımiye Medresesi önemlidir.

ULU CAMİ (CAMİ İ KEBİR)

Mardin'deki camilerin en eskisidir. Altı paye üzerine oturan kubbe bütün mekana hâkimdir. Çapraz tonozlu revaklardan yalnız kuzeyde beş bölüm kalmış, diğerleri kaybolmuştur. Burada revaklar arasında küçük bir eyvan dikkati çeker. Minaresi, Artuklu Hükümdarı Kudbeddin İlgazi zamanında inşa edilmiştir (1176). Artuklu hükümdarlarından Melik Salih bir kısım malını bu camiye vakıf yapmıştır. Bunlar 38 dükkan, 1 hamam, Bab-ı Cedid civarında bir bahçe ve Mardin köylerinde birçok bağdan oluşur. Mardin'in en önemli ibadet merkezlerinden biri olan Ulu Cami, devasa yapısıyla tarihin ihtişamını günümüze taşımaktadır.

SİTTİ RADVİYYE (HATUNİYE) MEDRESESİ

1177 yılında Kutubeddin İlgazi'nin annesi tarafından Sıtraziye Camii ile aynı tarihte inşa ettirilen Hatuniye Medresesi, iki eyvanlı ve revaklı avlulu, iki katlı bir yapıdır. Ana eyvanın yanında, içi rölyef bezemeli tromplu kubbesi ile türbe yer alır. Cami içinde Peygamberimiz Hz. Muhammed'e ait olduğu kabul edilen ayak izi mevcuttur. Lahitler bu yöredeki Artuklu eserlerinin en önemlilerinden biri olan bu medreseyi ayrıcalıklı bir konuma sokar.

KASİMİYE MEDRESESİ

Mardin kentinin güneybatısındaki tepelerin altında yer alan yapının inşasında düzgün kesme taş kullanılmıştır. Yapının mimari tarzından, Artuklu devrinde yapımına başlandığı ve Akkoyunlular döneminde tamamlanmış olduğu anlaşılmaktadır. Plan özellikleri, taş işçiliği ve süsleme motifleri, devir özelliklerine uygun olmasa da, bu anıtsal yapının Mardin'deki Artuklu devrinin son eserlerinden birisi olduğunu söylemek mümkündür.

İki teras üzerine iki katlı olarak inşa edilmiş medrese, cami ve türbe ile birlikte külliye şeklindedir.

KİLİSELER – MANASTIRLAR

Meryemana Kilisesi ve Patrikhanesi, Mor Mihayel Kilisesi ve Burç Manastırı, Mor Behnam (Kırklar) Kilisesi, Mor Petrus ve Pavlus Kilisesi, Mor İliyo Kilisesi, Mor Yusuf Kilisesi (Sürp Hovsep), Mor Stefanos Kilisesi, İzozel Kilisesi, Hammara Manastırı, Mor Dimet Manastırı, Deyrülzeferan Manastırı, Mor Evgin Manastırı, Meryem Ana Manastırı, Mor Cırcıs Manastırı, Mor Yakup Manastırı, Deyrulumur (Mor Gabriel) Manastırı.

DEYRÜLZEFERAN MANASTIRI

Mardin ilinin 3 km. doğusunda bulunmaktadır. Yukarı Mezopotamya'nın tarihi yapıtlarından ve en tanınmış olanlarından biridir. Süryani Kadim cemaatinin dini merkezidir. Manastır, 4. yüzyılda kurulmuştur. O dönemden kalma mozaikler bugün de görülebilmektedir. Çeşitli devirlere ait üç ibadethane mevcuttur. Canlı bir tarih görünümünde olan manastırın en büyük özelliklerinden biri de içinde 52 Süryani Patriğinin mezarlarının bulunmasıdır.

DEYRULUMUR (MOR GABRIEL) MANASTIRI

Midyat ilçesinin 18 km. doğusunda bulunmaktadır. Süryani Kadim cemaatinin ünlü ve büyük yapıtlarından olan manastır, yüksekçe bir tepede yapılmıştır. Manastırın temelleri 397 yılında atılmış ve kısa sürede tamamlanmıştır. Değişik tarihlerde içinde ve dışında ekler yapılmıştır.

“

İnançların içiçe
yaşadığı şehirde;
Kilise ve manastırların
sayıları da oldukça
fazladır.

MARDİN ÇARŞILARI

KAYSERİYYE (BEZESTAN)

Ulu Cami'nin kuzeyinde, çarşı içindedir. Yapının büyük bir bölümü yıkılmıştır. Dıştaki dükkanların kimileri günümüzde de kullanılmaktadır. Yapının, Mardin Ulu Cami'nin vakfı olduğu ileri sürülmektedir. Kasım Padişah Medresesi vakfı arasında adının Kayseriyye olarak geçmesine dayanılarak 1487-1502 yılları arasında yapıldığı sanılmaktadır.

REVAKLI ÇARŞI

Reyhaniye Camii'nin batısındadır. Tarihlendirilmesi yapılmayan Revaklı Çarşı, bir yolun iki yanında yer alan revaklar ile arkalarındaki beşik tonozlu dükkanlardan oluşmaktadır.

MARDİN'İN GELENEKSEL EVLERİ

Mardin kenti, temel yapı malzemesi olarak kolay işlenebilen san kalker taşının kullanıldığı, çeşitli motiflerle bezenmiş geleneksel evleriyle de ünlüdür. Bölgedeki çok sayıda ocaktan çıkan san kalker taşı, yapılarda çokça kullanılmış; kapı, pencere, asma kat gibi zorunlu kullanımların dışında ahşap işçiliğine yer verilmemiştir.

Evleri, 4 m. yüksekliğe ulaşan duvarları çevirir ve sokaktan ayırır. Bu duvarlarla sert iklime karşı korunma sağlanmış. Yazlık denilen iç avlu veya bahçede, eskiden ahır olarak kullanılan, günümüzde ise depo işlevi gören mekanlar yer alır. Eyvan, yazın yaşamın geçtiği bölümdür. Mimaride önemli bir yere sahip olan eyvan ve revak gibi yarı açık kısımlar, özellikle batı güneşine karşı gölgede kalacak biçimde yapılmış. Mardin evlerinin en önemli özelliği taş işçiliğidir. Kapı ve pencereleri, sütuncuklar, kemerler ve değişik motiflerle süslenmiştir.

Merkez yerleşim, 1979 yılında kentsel SİT ilan edilmiştir.

FİRDEVS KÖŞKÜ

Nusaybin'e giden yolda Vali Konağı yanındadır. Ana eyvandaki yazıta göre yapı Artuklu Melik Salih (1312-1363) dönemine tarihlenmektedir. Günümüzde kimi bölümleri kapalı olan köşk Mardin ev mimarisinin gelişmiş ve büyük ölçüde uygulanmış örneğidir.

İPLİK MAĞARALARI

Mardin merkezde Saraçoğlu Mahallesinin alt kısmında yer alan 60 kadar iç içe olan mağara-dan oluşmuştur. Bu mağaralarda çok eskiden beri iplik imalatı yapıldığından iplik mağaraları denilmiştir. Görseli etkileyicidir.

MAĞARALAR

Mardin Gizzelin Mağarası (İplik Dokuma), Midyat Linveyri Şifa Mağarası, Mardin Şakolin ve Firiye, Midyat Kefilsannur, Midyat Şenköy Kefilmelep, Kefilmardin, Midyat Hapisnas, Midyat Tınat, Savur Kilit, Kızıltepe Hanika ve Salah, Nusaybin Hessinmeryem ve Sercahan, Mazıdağı Gümüşyuva ve Avnıhan, Derik Derinsu, Dırkıp, Haramiye Mağaraları Mardin'deki mağaralardır.

ŞAHMERAN EFSANESİ

Mardin denince akla gelen; şifa, bilgelik, özveri, sevgi ve vefa sembolü iyicil varlık Şahmeran ve Mezopotamya'nın kaybolmaya yüz tutmuş binlerce yıllık sözsel kültür hazinesi Şahmeran Efsanesi.....

MİDYAT

Mardin gibi bir müze kent olan Midyat, Mardin'e yaklaşık 1.5 saat uzaklıktadır. Mardin'e benzer evlerin, taş konakların, kemerli geçitlerin, minare gibi yükselen çan kuleleriyle Süryani kiliselerinin bulunduğu Midyat, bir ortaçağ kentini andırmaktadır. Bölgeyi Süryanilerin yavaş yavaş terk etmesi ve göç almasıyla şehir merkezi 2 km ötedeki Estel'e kaymıştır.

Mardin'in bu önemli ilçesi gümüş işçiliğiyle ünlüdür. El sanatları açısından önemli bir yere sahip olan ilçe turistik açıdan bir cazibe merkezidir. Telkari ustaları Midyat çarşısında mesleklerini sürdürmeye çalışıyorlar. Sergiledikleri işçilik ise izlemeye değer. Mutlaka izlemelisiniz....

İlçenin 18 km. doğusunda bulunan Deyrulumur Manastırı M.S.397 yılında inşa edilmiştir. M.S.640 yılında Hz. Ömer zamanında Arap-İslam ordusu Süryanilerle işbirliği yaparak Mezopotamya'ya girince, özellikle bu eserin korunması için Hz. Ömer' in emri ile ayıncalık tanımıştır. Manastırda eskiden içinde zengin bir kütüphane bulunmaktaydı. Ayrıca içinde binlerce öğrencinin eğitim aldığı bir teoloji fakültesi bulunmaktadır. Midyat'ta Meşe, Bitim, Antepfıstığı gibi ürünler ve kendine has acur, kavun yetiştirilir. Dünyanın en kaliteli üzümünün yetiştiği bölge de Midyattır.

İKİNCİ EL MOTORLU KARA TAŞITI TİCARETİNDE YETKİ BELGESİ VE YETKİ BELGESİNE İLİŞKİN ÖNEMLİ HUSUSLAR

Nuray ÇELİK CEYLAN

Daire Başkanı

GİRİŞ

Kanunun 16 ncı maddesine dayanılarak çıkarılmıştır.

Bu kapsamda çalışmamızda, ikinci el motorlu kara taşıtı ticaretinde; yetki belgesinin verilme şartları, yetki belgesinin verilmesi, yetki belgesinin iptali ve yenilenmesine ilişkin konularda açıklamalarda bulunulacaktır. Çalışmamız, söz konusu yönetmelikte 15/08/2020 tarih ve 31214 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren değişiklikleri de dikkate almak suretiyle hazırlanmıştır.

YETKİ BELGESİ VERİLMESİNDE ARANAN ŞARTLAR

İkinci el motorlu kara taşıtı ticareti yapacak işletmelere yetki belgesi verilebilmesi için işletmelerin, İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde belirtilen aşağıda Tablo 1 de yer verilen şartlara haiz olması gerekmektedir.

“İşletmelerin ikinci el motorlu kara taşıtı ticareti yapabilmesi için yetki belgesine sahip olması gerekmektedir. Yetki belgesi, her bir işletme için ayrı ayrı düzenlenmekte ve başka bir işletmeye devredilememektedir.”

Yetki belgesi, ticari işletmeler ile esnaf ve sanatkâr işletmelerinin ikinci el motorlu kara taşıtı ticaretiyle iştigal edilebilmesi için bu işletmeler adına düzenlenen belgeyi ifade etmektedir. İkinci el motorlu kara taşıtlarının ticaretiyle iştigal etmek isteyen ticari işletmeler ile esnaf ve sanatkâr işletmelerinin yetki belgesine sahip olması gerekmektedir. Ancak bu yetki belgesine sahip olabilmek için ilgililerin şartlara haiz olması gerekmektedir. İkinci el motorlu kara taşıtlarının ticaretinde yetki belgesine ilişkin düzenlemelere, 13/02/2018 tarih ve 30331 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelikte yer verilmiştir. Bu yönetmelik 29/1/2015 tarih ve 29251 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında

Tablo 1

Yetki Belgesi Verilmesinde Aranılan Şartlar	
1	Meslek odasına kayıtlı olunması
2	İş yeri açma ve çalışma ruhsatının bulunması
3	Gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olunması
4	Meslek odası ve vergi kayıtları ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatındaki iştigal konuları arasında ikinci el motorlu kara taşıtı ticareti faaliyetinin bulunması
5	Motorlu kara taşıtları alım satım sorumlularının; a) On sekiz yaşını doldurmuş olması b) En az lise mezunu olması c) İflas etmemiş veya iflas etmiş olsa bile 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre itibarının yerine gelmiş olması d) Konkordato talebinde bulunmamış olması e) Kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıldan fazla kesinleşmiş hapis cezası almamış veya devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, milli savunmaya ve devlet sırlarına karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırmaya, edimin ifasına fesat karıştırmaya, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, terörizmin finansmanı, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme, işkence, cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı suçlarından hüküm giymemiş ya da ticaret ve sanat icrasından hükmen yasaklanmamış olması
6	Motorlu kara taşıtları alım satım sorumlularından en az birinin Seviye 5 mesleki yeterlilik belgesine sahip olması

YETKİ BELGESİNİN VERİLMESİ

İşletmelerin ikinci el motorlu kara taşıtı ticareti yapabilmesi için yetki belgesi- ne sahip olması gerekmektedir. Yetki belgesi, her bir işletme için ayrı ayrı düzenlenmekte olup, başka bir işletmeye devredilemeyecektir. Bu işletmelerin yetki belgesi başvuru, İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesinde belirtildiği üzere, yetki belgesi verilmesinde aranan şartların taşındığını gösteren belgeler ile birlikte Bilgi Sistemi üzerinden yapılmaktadır.

Söz konusu belge, işletmelere bulunduğu yerdeki Ticaret İl Müdürlüğü tarafın-

dan Bilgi Sistemi üzerinden verilmektedir. Bu belgeler ilgili bilgi sistemlerinden de temin edilebilmektedir. Yetki belgesi verilmesinde aranan şartları taşıyan işletmelere, başvuru tarihinden itibaren on gün içinde yetki belgesi verilir. Yetki belgesi başvurusu reddedilen işletmelere ise bu durum gerekçesi ile birlikte Bilgi Sistemi üzerinden bildirilir. Yine yetki belgesine ilişkin yenileme ve iptal işlemleri de Bilgi Sistemi üzerinden Ticaret İl Müdürlüklerinde yapılmaktadır.

Yetki belgesinde asgari olarak aşağıda Tablo 2 de belirtilen bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 2 (Yetki belgesinde yer alacak bilgiler)

	Ticari işletme adına düzenlenen yetki belgesinde yer alacak bilgiler	Esnaf ve sanatkâr işletmesi adına düzenlenen yetki belgesinde yer alacak bilgiler
1	MERSİS numarası	ESBİS'e kayıtlı işletme adı ve adresi ile işletme sahibinin adı, soyadı
2	MERSİS'e kayıtlı işletme adı, adresi, ticaret unvanı	T.C. kimlik numarası veya yabancı kimlik numarası

İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinde de belirtildiği üzere, yetki belgesi, yukarıda Tablo 2 de belirtilen MERSİS numarasının ve MERSİS'e kayıtlı işletme adı ve adresi ile ticaret unvanının; esnaf ve sanatkâr işletmeleri için ise ESBİS'e kayıtlı işletme adı ve adresi ile işletme sahibinin adı, soyadı ve T.C. kimlik numarası veya yabancı kimlik numarası bilgilerinden herhangi birinde değişiklik olması durumunda yenilenebilmektedir.

Yetki belgesine ilişkin yenileme işlemleri Bilgi Sistemi üzerinden Ticaret İl Müdürlüklerinde yapılmaktadır.

YETKİ BELGESİNİN YENİLENMESİ

Yenileme başvurusu, İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinde belirtildiği üzere, aşağıda sıralanan durumlarda Bilgi Sistemi üzerinden yapılmaktadır. Buna göre, yenileme başvurusu;

a) İşletmenin başka bir adrese nakledilmesi durumunda, iş yeri açma ve çalışma ruhsatının yeniden düzenlendiği tarihten itibaren on gün içinde,

b) Mahalle, cadde, sokak ve benzeri yerlerin isim veya numaralarının değişmesi nedeniyle işletme adresinin değişmesi durumunda, iş yeri açma ve çalışma ruhsatının güncellendiği tarihten itibaren on gün içinde,

c) (a) ve (b) bentlerinde belirtilen durumlar hariç olmak üzere, Tablo 2 de yer alan bilgilerden herhangi birinde değişiklik olması durumunda değişikliğin gerçekleştiği tarihten itibaren on gün içinde yapılmaktadır.

YETKİ BELGESİNİN İPTALİ

Yetki belgesi iptali, İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde de belirtildiği üzere, aşağıda sıralanan durumlarda yapılmaktadır. Buna göre, yetki belgesi;

a) Tablo 1 de yer verilen yetki belgesi verme şartlarından herhangi birinin kaybedilmesi durumunda, bu durumun gerçekleştiği tarihten itibaren on gün içinde, Bilgi Sistemi üzerinden yapılacak başvuru üzerine,

b) Yine, Tablo 1 de yer verilen yetki belgesi verme şartlarından herhangi birine sahip olunmadığının Bakanlıkça tespit edilmesi halinde,

c) İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinde belirtilen süre içinde yenileme başvurusunda bulunulmaması nedeniyle Bilgi Sistemi üzerinden veya yazılı olarak Bakanlıkça yapılan uyanya rağmen on gün içinde yenileme başvurusunda bulunulmaması halinde,

ç) İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmeliğinin hükümlerine aykırı hareket eden işletmeye yapılan uyanya rağmen; (Bu fıkraya uyulmaması halinde ilgili işletmeye iptal tarihinden itibaren bir yıl yetki belgesi verilmeyecektir.)

- Verilen süre içinde aykırılığın ortadan kaldırılmaması halinde,
- Aynı takvim yılı içinde aykırılığın tekrarlanması halinde iptal edilir.

SONUÇ

Yetki belgesi, ticari işletmeler ile esnaf ve sanatkâr işletmelerinin ikinci el motorlu kara taşıtı ticaretiyle iştigal edilebilmesi için bu işletmeler adına düzenlenen belgeyi ifade etmektedir. İşletmelerin ikinci el motorlu kara taşıtı ticareti yapabilmesi için yetki belgesine sahip olması gerekmektedir. Yetki belgesi, her bir işletme için ayrı ayrı düzenlenmekte ve başka bir işletmeye devredilememektedir. İkinci el motorlu kara taşıtlarının ticaretinde yetki belgesine ilişkin düzenlemelere, 13/02/2018 tarih ve 30331 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelikte yer verilmiştir.

Makalemizde, ikinci el motorlu kara taşıtı ticaretinde; yetki belgesinin verilmesi, yetki belgesinin verilme şartları, yetki belgesinin iptali ve yenilenmesine ilişkin konularda tabloların da kullanılması suretiyle ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Makalenin yazımında, söz konusu yönetmelikte 15/08/2020 tarih ve 31214 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren değişiklikler de dikkate alınmıştır.

KAYNAKÇA:

- 1) 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- 2) 29/1/2015 tarihli ve 29251 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
- 3) 13/02/2018 tarih ve 30331 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik

AHİLERDE GÜNDELİK HAYAT – I

Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL

İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi

“Tekkeye vardığımızda ocakları yanar bulduk. Hemen üstümüzdekileri çıkararak tek kat elbiseyle kaldık; ateşin karşısında ısındık. Ahi derhal çeşitli yemek ve meyvelerden getirdi. Hak Teala yabancılara, gariplere şefkat ve merhamet gösteren, her gelen ve geçene yardımını esirgemeyen, onlara kucak açan, misafirleri kendi akrabalarıymışçasına bağrına basan bu dervişlere en güzel mükafatı versin!” (İbn Battûta)

Ahilik, kelimenin gerçek anlamıyla bir kurumsal yapı olarak düşünüldüğünde kuşkusuz ki tarihte kalmış bir kurumdur. Ne var ki necip Türk milletinin genlerine işlemiş bir ruh olarak, bir iman ve kabuller sistemi olarak bize göre hâlâ hayatıyetini devam ettirmektedir. Bir farkla ki günümüzde Ahiliği yaşatan sosyal yapıdan, daha doğru ifadeyle sosyal kurumlardan mahrumuz. Bizim şahsi kanaatimiz günümüzdeki esnaf teşekkülleri, “esnaf” ve “ticaret” kavramlarını lafız olarak adlarında taşıyan muhtelif odalar, dernekler, vakıflar da Ahilik kurumunun devamı, takipçisi olmaktan epeyce uzaktır. Nasıl bal bal demekle ağız tatlanmazsa retorik olarak Ahilikten bahsetmek veya Ahiliğin mirasçısı olduğunu savunmakla da bu gerçekleşmiyor. Zira “dürüstlük, dîgîrgâmlık, feragat ve fedakârlık, cömertlik” gibi temel ilkeler üzerine bina edilmiş olan Ahilik gerçek anlamda “özü sözü bir olmak, kendinden vermek, dağıtmak, azla yetinip paylaşmak” gibi sözde kolay

ama hakikatte ağır ve yüksek insanî değerlerle mücehhez bir kurumdur. Günümüzün vahşi kapitalizm çarkında ayakta durmaya çalışan, kalabalıklar içinde yalnızlaşmış, kendini arayan insanımız ve bu insanlardan müteşekkil toplumuzun hele hele küresel dünya şartları içinde Ahiliği içtimai bir müessese olarak uygulamaya sahasına geçirmesi oldukça zordur; ama imkânsız da değildir.

Günümüzde Ahiliğin ferdî uygulamalarını yer yer görür, iştiriz. Bu bize bütün bir toplum olarak büyük ümit aşılar. Daha geçenlerde bir turistin milyonlarca lira değerinde dövizle dolu çantasına el sürmeden sahibine teslim eden taksici esnafının hikâyesi az şey midir? Her birimizin yaşadığı buna benzer irili ufaklı olaylar vardır. İşte “imkânsız da değildir” dediğimiz ümit ışığı da tam burasıdır. İnsanımızın özünde hâlâ varlığını devam ettiren bu örtülü bilgiyi toplumca da içselleştirerek kurumsal bir yapıya dö-

nüştürmek. Yani aslında bütün malzeme hazır; mesele ustaları bulmakta...

Günümüz Türkiye’sinde Ahilik ve Ahilere her fırsat ve zeminde değinilmekte, esnaflık, meslek ve ticaret ahlâkı denince Ahilik dillendirilmekte, Ahi Evran’a ve Ahiliğe atıflar yapılmaktadır. Bunlar şüphesiz ki güzel gelişmelerdir. Ancak bu noktada ölçümüz Ahilik ve Ahiler ise bu kurumu ve özellikle müntesiplerini yakından tanımak son derce önemlidir. Ahi dediğimiz bu insanlar nasıl yaşar, ne yer ne içerdiler; sıradan bir günleri nasıl geçirdi? Bütün bunların tespit edilmesinde büyük fayda mülâhaza ediyoruz.

Ahilerin gündelik hayatlarına ilişkin elimizde ne yazık ki çok fazla veri bulunmamaktadır. Bunun birkaç sebebi vardır. Birincisi bizim kültür ve edebiyatımızda hatırat veya seyahatname benzeri, insanı kendi görüp yaşadıklarını anlattığı edebî türlerin çok yetersiz miktarda ol-

ması, başka bir deyişle bir edebî tür olarak bu türden eserlere rağbet edilmemiş olmasıdır. Bunda hiç şüphe yok ki, “benlik şeytan işidir” sözü gereğince kendini anlatmanın, kendinden bahsetmenin pek tasvip edilmemesinin rolü büyüktür. Hatta aynı “mahviyet” (kendini yok sayma, gizleme) düşüncesinin sonucu olarak müellifler pek çok esere adlarını dahi yazmamışlardır. İkinci bir sebep de Ahiliğin, kuralları kendilerini bağlayan, hukuk bakımından dışı kapalı bir teşkilât olması, yaşayış biçimlerinin fazla bilinmesini istememeleri, belki de zaten -devirleri için- herkesçe bilinen bu bilgileri ifade etmenin “malumu ilâm” kabilinden “anlatılması gereksiz ayrıntı” olarak görmeleri olabilir. Mesela fütüvvetnâmelerde kurallar anlatılır, doğru insan profili çizilir ancak mesela bir Ahi zaviyesinin nasıl bir yer olduğundan, giydikleri kıyafetlerden söz edilmez. Ahilerin tekke içinde veya dışındaki gündelik yaşayışına dair bilgiyi bir yana bırakın, işaret dahi bulunmaz

veya pek ender bulunur. Bütün bunlara rağmen çok sınırlı da olsa eski kaynaklarda Ahilerin gündelik yaşayışlarına ilişkin bilgiler mevcuttur.

Ancak şu hususun da altını çizmeden geçemeyeceğim. Bugüne değin Ahiliğe dair çok şey yazıldı, çizildi. Bu yazı dizisinde gözler önüne sermek istediğimiz konularda da söylenenler var. Ancak bunların çoğu, kelimenin tam manasıyla “kerameti kendinden menkul” nereye istinat ettirdiği meçhul, kaynağı belirsiz amiyane şeylerdir. Bunların birçoğu heveskârlar tarafından yazılan, bu yönüyle de belki mazur görülebilir yayınlar ise de bazılarının akademik unvan sahibi kimselerin “üstün tahayyül” kabiliyetlerinin ürünü olması gerçekten üzücüdür. Küçük bir bilgi kırıntısından neredeyse dünyaya hükmeden teşkilâtlar ihdas eden bu müthiş muhayyile, esasen Ahilik ve fütüvvet üzerine yapılan akademik araştırmaları da teselsül hâlinde iğfal ve idlal edici, fena bir

işlev de görmektedir. Bu itibarla sözlerime konu üzerinde yapılan çalışmalarda yahut okumalarda “kaynak sorgulama” ve mütemadi bir tecessüs içinde olmanın zaruri olduğunu hatırlatarak başlamak isterim. Böyle bir yazıya ihtiyaç duymamızın iki temel sebebi var. İlki, bizce oldukça önemli olan bu konuda bir bütünlük arz eden bir çalışmanın eksikliğini giderme ihtiyacıdır. İkinci ve daha önemlisi ise dış görünümün, diğer bir söyleyişle şekli özelliklerin insanların da kurumların da oluşumundaki belirleyici rolüne olan kesin inancımızdır. Bu sebeple araştırmamıza Ahilerin hayat standartlarının, davranış biçimlerinin uygulama sahası olan Ahi ocaklarının nasıl bir yer olduğu ile başlayacak, bilahare bu ocaklardaki hemen her kaynaktaki önümüze çıkan şed kuşanma vb. belli ritüeller dışındaki gündelik hayatın dikkat çekici yanlarını ele alacağız. Bu yazı dizisinde başta İbn Battûta Seyahatnamesi olmak üzere fütüvvetnâmelerden, Ahi şecerenâmelerinden, vakfiyelerden ve sair eser ve belgelerden yaptığımız taramalarda Ahilerin giyim kuşamından yiye içtiklerine, eğlence hayatlarından kültürel beslenme kaynaklarına kadar kaynakların söylediklerini aktarmaya çalışacağız.

Ahi Ocağı (zaviyesi) Nasıl Bir Yerdî?

Bu hususta en önemli kaynaklardan biri İbn Battûta Seyahatnamesi'dir. Faslı bir gezgin olan İbn Battûta, eserinin Anadolu'ya ayırdığı kısmında Ahilere büyük yer vermiştir. Ayrıca, başta Farsça Nâsırî Fütüvvetnamesi olmak üzere kimi fütüvvetnâmelerde ve kısmen Ahi şecerenâmelerinde de buna dair kimi işaretler bulmak mümkündür.

Önce şunu ifade etmek gerekir ki türlü kaynaklarda ocak, tekke, zaviye, âsitâne, dergâh, hankâh adlarıyla anılan mekânlar sonradan lonca kavramıyla birleşmiş, yer

yer bunların yerine lonca tabiri de kullanılmıştır. Ahilik teşkilatının devlet kontrolüne girmesiyle “lonca” terimi devreye girmiş, dolayısıyla lonca kelimesi de literatüre girmiştir. Bu terimler dizisine “mahfil”i de eklemek gerekir. Bir farkla ki mahfil, Ahi ocağının tamamını değil intisap (Ahiliğe/ fütüvvete giriş) icazet (kalfalık veya ustalığa geçiş) törenlerinin yapıldığı alanı ifade eder.

Ahilerin hayatlarında mühim bir yer tutan Ahi zaviyelerinin somut olarak ne tür yerler olduğuna dair elimizdeki bilgiler oldukça sınırlıdır. Ahilerin günlük yaşayışıyla ilgili diğer hususlarda olduğu gibi zaviyelerinin ne tür mekânlar olduğu hususunda da en zengin malzeme İbn Battûta Seyahatnamesi'nin sayfaları arasında gizlidir.

İbn Battûta Anadolu'ya deniz yoluyla gelmiş, ilk konak yeri limanında indiği Alâiye (Alanya) olmuştur. Ünlü seyyah, eserinin daha Alanya ve Antalya'yı anlattığı ilk Anadolu bahsinde Ahilerden (Ahılar) söz eder: “Onlar, Anadolu'ya yerleşmiş Türkmenlerin yaşadıkları her yerde, köy, kasa-ba ve şehirlerde bulunmaktadır” diyen seyyah, “Şehirlerine gelen yabancıları misafir etme, onlarla ilgilenme, yiyeceklerini ve konaklayacakları yeri sağlama, onları eşkıyanın ve vurguncuların ellerinden kurtarma, şu veya bu sebeple haydutlara katılanları temizleme gibi konularda bunların eşine dünyada rastlanmaz.” tespitiinde bulunur.

İbn, Battûta'nın Ahilere dair bu müspet görüşü eser boyunca devam eder. Anadolu'da gittiği her hemen her şehir ve ka-

sabada Ahi dergâhlarında konaklamıştır. Kimisinde bir gün, kimisinde üç, kimisinde altı güne kadar kalan ünlü gezgin satır aralarında bu tekkelere dair izlenimlerine de yer verir. Ahi önderinin bir tekke yaptırarak halı, kilim, kandil gibi gerekli eşyayla orayı donattığından söz eden İbn Battûta, Anadolu'da ilk konağı olan Antalya Ahi tekkesini anlatırken şunları kaydediyor: “Burası Anadolu'nun en güzel halı ve kilimleriyle döşenmiş, Irak camından mamul sayısız avizeyle aydınlanmış pırl pırl bir mekandır. Oturma salonunda beş tane 'beysûs' vardır. Beysûs bakırdan yapılmış üç ayaklı bir şamdan türüdür. Bu şamdanın baş tarafına yine bakırdan yapılma cam gibi parlak ve ince bir kandil yeri açılmıştır. Ortasında fitilin çıkması için bir boru bulunuyor. Bu tüpçük, süzölmüş saf içyağıyla doludur. Yanı başında yine yağ dolu bakır kaplar bulunmaktadır. Fitili düzeltmek için bir de makas var. Bunun bakımıyla vazifeli olana 'çerağcı' derler. (...) Meclisin tam ortasında misafirlere ayınlmış bir peyke bulunmaktadır. Oraya geldiğimizde bize çeşit çeşit yemek, meyve ve tatlı sundular.”

Bolu'da konakladığı “Ahi yiğitlerinden birinin tekkesi”nden bahsederken âdet gereği tekkenin bütün bölümlerinde ocakların kış boyunca aralıksız yandığını, dergâhın her kısmında hepsinin bacaları olan ayrı ayrı ocaklar bulunduğunu böylece dumanın tekkeye yayılmadan duman çıkıp gittiğini kaydeden Battûta onlara “bahârî” ismini verdiklerini anlatıyor.

Fütüvvetnâmelerde, Ahi şecerenâmeleri ve icazetnâmelerinde bir Ahi ocağının fiziksel olarak nasıl bir yer olduğuna dair bir bilgi yahut emare tespit edemedik. Ancak Anadolu'da yazılan ilk fütüvvetnâmelerden olan Farsça Nâsırî Fütüvvetnamesi Ahi tekkelerini tanıma hususunda bilgi veren ender kaynaklardan olması bakımından da mühimdir. Nâsırî manzum eserinin

Nâsırî, zaviyenin “Ahi”sinin mertebesine göre keçe, kilim veya halı ile döşenebileceğini söylüyor. İbn Battûta'nın gördüğü zaviyeler ise “Rûmî halılar”la kaplıydı. Bu da Ahi ocağının tefrişatında halı, kilim, keçe hepsini de kullanılabildiğini göstermektedir.

bazı beyitlerini bu konuya tahsis etmiştir. İlgili bölümün çevirisi şöyledir: “O yerin (Ahi zaviyesinin) dört tarafının açık olması, Ka'be gibi pek iyi, pek güzel bulunması gerekir. Havuzu da olur. Ondan ibrik, testi doldurulursa daha a'lâdır. Ay ve güneş gibi aydınlık olması için bütün duvarların beyaz olması lâzımdır. Bunda herkes ittifak etmiştir ki iyice silip süpürmek, sulayıp antmak ve orada herkesi suvarmak gerekir. Kapısında bir kapıcı bulunmalı ki kapıya kimse eşek, öküz bağlamasın. Oraya ya kilim yahut yün keçe döşemeli, her ikisi de iyidir. Ahi yüceyse, şerefliyse Kibns halısı olması da caizdir. Fakat kapısına perde takmamalıdır. Bu ululuk alametidir, onun kapısına yaraşmaz. Orada temiz erler konuk olmalı ki sohbetleri mübah olsun. Ahinin sofrası yuvarlak ol-

malıdır ki değeri, mevkii artsın.”

Buradaki bilgileri, özellikle Nâsırî'nin anlattıklarını yorumlamak gerekirse şunları söylemek mümkündür: Zaviyenin her yanının açık olması (yani bahçe duvarlarıyla vb. şeylerle çevrilmemiş olması) gerektiriyor ki bu “herkese açık olma”nın bir işaretidir. Güzellikte limit olarak Ka'be'yi gören bir anlayışı zaviyesini ne denli güzel ve temiz tutacağına şüphe yoktur. İçilebilir evsafa temiz suları bulunan (muhtemelen Selçuklu medreseleri gibi zaviyenin avlusunda) bir havuz. Odalarının, temizliği ve saflığı simgeleyen “beyaz” badanayla boyalı duvarlarla çevrili olmasını Nâsırî “ay ve güneş gibi parlak” sıfatıyla nitelemiş. Nâsırî, zaviyenin “Ahi”sinin mertebesine göre keçe, kilim veya

halı ile döşenebileceğini söylüyor. İbn Battûta'nın gördüğü zaviyeler ise “Rûmî halılar”la kaplıydı. Bu da Ahi ocağının tefrişatında halı, kilim, keçe hepsini de kullanılabildiğini göstermektedir. Nâsırî'nin “perde bulunmaz, çünkü perde tekebbür (büyüklenme) emaresidir” demesi de “dört tarafının açık” olmasıyla örtüşen ve onu teyit eden bir özelliktir. Sofralarının “yuvarlak” olmasının da altını çizmek gerekir. Nâsırî bu durumu “Ahinin sofrası yuvarlak olmalıdır ki değeri, mevkii artsın.” ifadesiyle yorumluyor. Yuvarlak olan bir sofa aynı zaman “müsavi” olmayı, o sofrada oturanların eşit olduklarını ifade ettiğinin de altını çizmeliyiz. Nitekim Anadolu geleneğinde de yere kurulan yemek sofraları yuvarlaktır. Devam edecek....

PERAKENDE İŞLETMELERİN ÇALIŞMA SÜRELERİNİN KISITLANMASI: AVRUPA ÜLKERİNDEKİ UYGULAMALAR VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Burhan AYDIN
Ticaret Uzmanı

Türkiye’deki perakende sektörü 2000’li yıllardan bu yana önemli dönüşümlere sahne olmaktadır. Esnaf ve sanatkârlar ile küçük işletmelerden oluşan geleneksel perakendeciler, gelişmiş ülke örneklerinin aksine hâlâ pazardaki hâkim konumlarını sürdürmekle beraber, alışveriş merkezleri ile zincir mağazaların başını çektiği organize perakendeciler karşısında giderek güç kaybetmektedir.

Gelişmiş ülke örneklerinden hareketle organize aktörlerin Türkiye’deki pazar paylarının daha da artacağı tahmin edilmektedir. Bu durum tüm dünyada olduğu gibi geleneksel perakendecilerin artan rekabet baskısı karşısında nasıl korunabileceği tartışmalarını gündeme getirmektedir.

Söz konusu tartışmalarda geleneksel perakendecilerin taleplerinin organize aktörlerin çalışma sürelerinin kısıtlanarak küçük işletmelerin korunması noktasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Bu çalışmada geleneksel perakendecileri korumaya yönelik tartışmalarla birlikte gündeme gelen “perakende işletmelerin çalışma sürelerinin kısıtlanması” konusu ele alınacak, bu konuda Türkiye ve bazı Avrupa ülkelerindeki düzenleme ve uygulamalar değerlendirilecektir.

Yasal Düzenlemelerin Amaç ve Kapsamı

Öncelikle işletmelerin çalışma sürelerini yasal düzenlemelerle kısıtlamanın bir zorunluluk olmadığı; bazı ülkelerde konunun tamamen işletmelerin inisiyatifine bırakıldığı belirtilmelidir. Kısıtlamaya yönelik düzenlemelere bakıldığında ise temel amacın işletmeler, işçiler ve tüketicilerin çatışan çıkarları arasında adil bir denge sağlamak olduğu görülmektedir. Buna göre perakende işletmelerin çalışma sürelerini kısıtlayan yasal düzenlemelerin şu saiklerle çıkarıldığı söylenebilir;

- İşçilerin (özellikle büyük işletmelerde çalışanların) çalışma saatlerini kısıtlayarak dinlenmelerini ve kendilerine zaman ayırmalarını sağlamak,
- Bireylerin hafta sonları ile dini ve milli bayramlar gibi bazı özel günleri çalışmak

ya da alışveriş yapmak yerine aileleriyle birlikte geçirmelerine imkân sağlamak,

c. Kısıtlanan zaman dilimleri içerisinde küçük işletmelere, büyük işletmelerle rekabete girmeden satış yapabilme avantajı sağlamak,

Bu öncelikli saiklerin yanı sıra, her politik karar sürecinde olduğu gibi, kamu otoritesinin vergi gelirlerini artırma ve güvenliği sağlama gibi kaygılarıyla politikacıların oy maksimizasyonu güdüsünün işletmelerin çalışma sürelerinin kısıtlanması kararında rol oynadığını unutmamak gerekir. Perakende işletmelerin çalışma sürelerini kısıtlamaya yönelik düzenlemeler, hafta içi ve hafta sonları ile dini ve milli bayramlar gibi özel günlere ilişkin kuralları kapsamaktadır. Bu kurallar belirlenirken işletmelerin faaliyet alanı, büyüklüğü, coğrafi konumu gibi niteliklerine göre istisnalar sağlanabilmektedir.

Avrupa Ülkelerindeki Uygulamalar

Konu hakkında Avrupa Birliği’nin üye ülkeleri bağlayıcı herhangi bir düzenlemesi bulunmamaktadır. Tabloda farklı uygulamalara sahip bazı Avrupa ülkelerindeki genel görünüm özetlenmiştir. (Eurocommerce, 2017).

"Kısıtlamaya yönelik düzenlemelere bakıldığında temel amacın işletmeler, işçiler ve tüketicilerin çatışan çıkarları arasında adil bir denge sağlamak olduğu görülmektedir."

Tablo: Bazı Avrupa Ülkelerinde Perakende İşletmelerin Çalışma Saatlerine İlişkin Uygulamalar

Üye Ülke	Hafta İçi	Cumartesi	Pazar/Resmî Günleri
ALMANYA Çalışma saatleri eyaletler tarafından düzenlenmektedir.	Kısıtlanmamış İstisnalar Bazı eyaletlerde saat kısıtlaması var.	Kısıtlanmamış İstisnalar Bazı eyaletlerde saat kısıtlaması var.	Kapalı İstisnalar -Fırınlr, çiçekçiler, gazete bayileri, süt ürünleri satan işletmeler, müzeler - Havaalanı, terminal gibi ulaşım yerlerindeki işletmeler, dinlenme tesisleri - Bazı eyaletlerde kamu yararı ya da başka özel durumlar gözetilerek bazı işletmelerin açık kalmasına izin verilmektedir
AVUSTURYA (Haftalık Azami Çalışma Saati: 72)	06:00-21:00 (Aşağı Avusturya eyaletinde açılış saati: 5:00)	06:00-18:00	Kapalı (Turistik bölgeler hariç)
BELÇİKA	06:00-20:00 (Cuma ve diğer tatil günlerinden önceki günler 06:00-21:00)	06:00-20:00	Kapalı İstisnalar Perakende işletmenin haftanın başka bir günü kapalı olmayı tercih etmesi halinde 08:00-12:00 saatleri arasında çalışması mümkündür. Ayrıca aşağıdaki gruplar için bazı istisnalar bulunmaktadır; - Mobilya ve bahçe malzemeleri satan işletmeler, - Beşten az çalışanı olan gıda zincirleri, kasaplar, fırınlar, gazete ve tekeli bayileri, çiçekçiler, akaryakıt istasyonları - Turistik bölgelerdeki işletmeler - Gece yiyecek ve diğer tüketim malzemelerinin satışını yapan işletmeler
DANİMARKA	Kısıtlanmamış	Kısıtlanmamış	Pazar günleri kısıtlamamış Dini ve milli günlerde tüm işletmeler kapalı İstisnalar -Ekmek, süt ürünleri, gazete, çiçek, akaryakıt satan işletmeler - Yıllık cirosu 33,1 Milyon Krondan az olan yapı malzemesi, fırın, market, ev eşyası ve bahçe ürünleri satan işletmeler.

Üye Ülke	Hafta İçi	Cumartesi	Pazar/Resmî Günleri
FRANSA	Kısıtlanmamış	Kısıtlanmamış	Kapalı İstisnalar -Yalnızca işletme sahibinin çalıştığı işletmeler -Gıda maddesi satışı yapan işletmeler için kapanış saati 13:00 (satış alanı 400 m ² 'yi aşan işletmeler çalışan ücretlerini %30 artırmalıdır.) -Gıda maddesi satışı yapanlar dışındaki işletmeler valinin kararıyla yılın 12 Pazar günü açılabilir. (Bu işletmeler çalışan ücretlerini iki katına çıkarmalıdır.) -Turistik bölgelerdeki işletmeler ile çiçekçiler ve tekeli bayileri gibi bazı işletmeler için ayrı istisnalar vardır.
İNGİLTERE	Kısıtlanmamış	Kısıtlanmamış	Kısıtlı İstisnalar Satış alanı 280 m ² 'yi aşmayan işletmeler için kısıtlama yok Satış alanı 280 m ² 'yi aşan işletmeler 10:00-18:00 saatleri arasında altı saat açık kalabilmektedir.
İTALYA	Kısıtlanmamış	Kısıtlanmamış	Kısıtlanmamış
YUNANİSTAN Uygulama yaz ve kış sezonlarında değişiklik göstermektedir	05:00-21:00 İstisna: Yerel yönetimlerin istisna sağlama hakkı vardır.	05:00-20:00 İstisna: Yerel yönetimlerin istisna sağlama hakkı vardır.	Kapalı İstisnalar - Marketler, pastaneler -Fotoğrafçılar, Çiçekçiler, antika eşya satanlar, kuruyemişçiler -akaryakıt istasyonları -Yerel idarenin izni halinde satış alanı 250 m ² yi aşmayan işletmeler, - Noel'den ve Paskalya'dan önceki pazar günleri ve her satış sezonun ilk pazar günü (yılıda 4 gün) tüm işletmeler açılabilir.

İçerik ve kapsam bakımından önemli farklılıklar gösteren ülke uygulamaları incelendiğinde öne çıkan noktaları şu şekilde sıralamak mümkündür (Filipova, Mokrejsova ve Zeman, 2014):

- a.** Bazı ülkelerde (İtalya, İsveç, İrlanda) işletmelerin çalışma sürelerine ilişkin herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır.
- b.** Bazı ülkeler işletme büyüklüğüne göre kısıtlamalara gitmiştir. İşletme büyüklüğünün kıstası, işletmenin fiziki büyüklüğü (Fransa, İngiltere, Norveç), çalışan sayısı (Belçika) ya da ciro (Danimarka) olabilmektedir.
- c.** Kısıtlamalarda işletmelerin faaliyet alanı veya sattığı ürünleri dikkate alan ülkeler de vardır. Tüketicilerin temel ihtiyaçları ve davranış kalıpları göz önünde bulundurularak kasap, fırın, akaryakıt istasyonu, tekeli bayii, çiçekçi gibi işletmelere istisnalar sağlanabilmektedir.
- d.** Kısıtlamalara ilişkin düzenleme yetkisi

bazı ülkelerde tamamıyla merkezi kamu otoritesine aitken (Avusturya, Belçika); bazı ülkeler de yerel idarelere bırakılmıştır (Almanya, İspanya). Birçok ülkede ise merkezi ve yerel idareler arasında yetki paylaşımı vardır (Hollanda, Yunanistan).

e. Birçok ülkede turistik yörelerdeki işletmeler diğer işletmelerden farklı kurallara tabidir (Fransa, Belçika, Avusturya). Yine niteliği gereği sürekli açık bulunan havaalanı, tren istasyonu gibi yerlerde faaliyet gösteren işletmelere istisna sağlanabilmektedir (Almanya, Çekya).

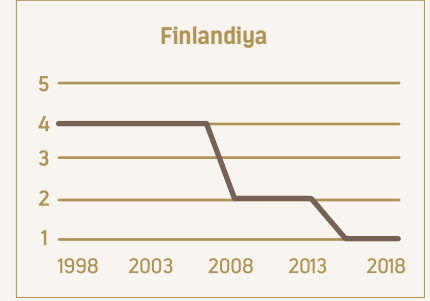
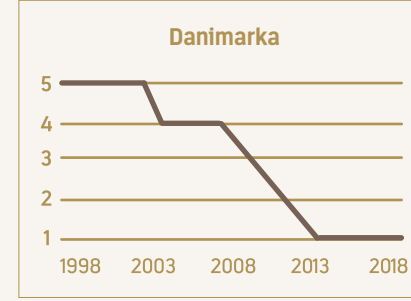
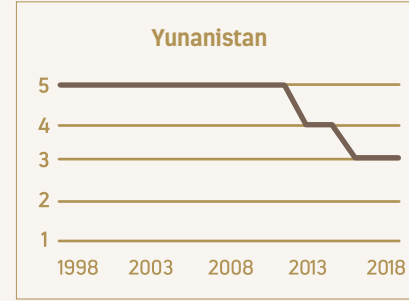
f. Kısıtlamalar kapsadıkları günlere göre de farklılık göstermektedir. Bazı ülkelerde sadece belirli kamusal tatil günlerine (dini ve milli bayramlar gibi) ilişkin düzenlemeler varken (Danimarka, Polonya), bazı ülkeler yalnızca pazar günlerine ilişkin düzenleme yapmıştır (Fransa). Bazı ülkelerde hafta içi çalışma saatlerinin bile düzenlendiği görülmektedir. (Hollanda, Lüksemburg, Malta).

g. Avusturya, diğer ülkelerden farklı olarak işletmelerin haftalık çalışma sürelerini kısıtlamıştır (72 saat).

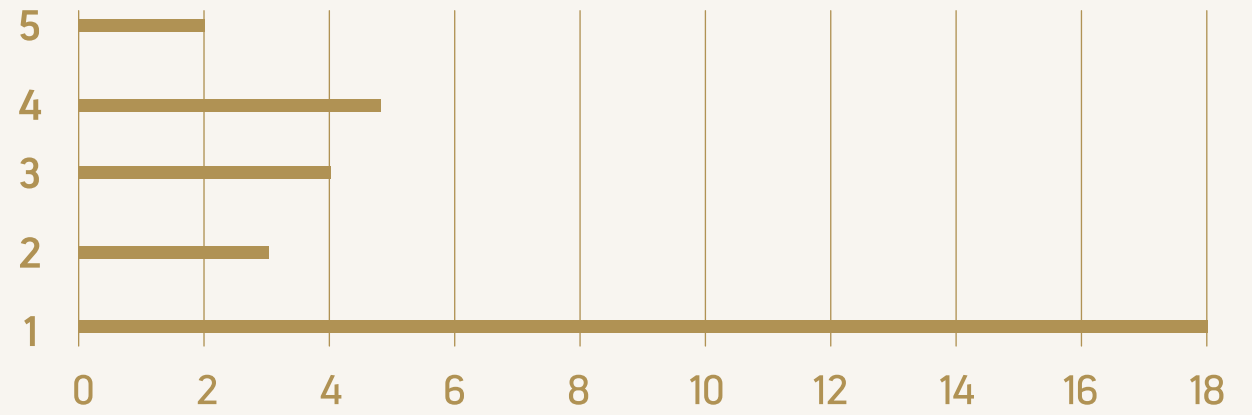
h. Çalışma saatlerinin belirlenmesinde mevsimsel şartları dikkate alan ülkeler vardır (Yunanistan).

i. Özellikle pazar günlerine ilişkin kısıtlamalar tüm ülkelerde tartışmalara konu olmaktadır. Genel eğilim kısıtlamaların gevşetilmesi yönündedir (Almanya, Fransa, Yunanistan, Danimarka, Finlandiya). Macaristan'da 2015 yılında yürürlüğe giren kısıtlama düzenlemesi yaşanan tartışmaların ardından 2016'da iptal edilmiştir.

Grafikte pazar günlerine ilişkin kısıtlamalar hakkında zaman içerisinde bazı ülkelerde yaşanan değişiklikler ile Avrupa ülkelerinin genel durumu gösterilmektedir (Arnett, 2019). Buna göre 18 ülkede pazar gününe ilişkin kısıtlama yoktur.

Avrupa'da Pazar Günleri Kısıtlama Yapan Ülke Sayıları

5. Tüm işletmeler pazar günü kapalı

4. İşletmeler belirli pazar günlerinde açık/az miktarda işletmeye istisna sağlanmış

3. Yerel idarelerin kararları doğrultusunda bölgeler arası farklı uygulamalar

2. Büyük işletmeler kısıtlanmıştır

1. Kısıtlama yok

Türkiyedeki Son Durum

Türkiye'de perakende işletmelerin çalışma sürelerine ilişkin temel düzenlemeler, 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile bu kanuna bağlı olarak çıkarılan Perakende Ticarette Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmeliktir. Ancak umuma açık istirahat ve eğlence yeri niteliğindeki perakende işletmeler, söz konusu düzenlemelerin kapsamına girmemekte; İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikteki hükümlere tabii bulunmaktadır.

Bu bağlamda Türkiye'de perakende işletmelerin çalışma sürelerinin kısıtlanmasına ilişkin mevzuatın öne çıkan yanları şu şekilde sıralanabilir:

a. Birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi kısıtlama konusunda merkezi otorite ve yerel idareler arasında yetki paylaşımı bulunmaktadır. Bu yetki ilçe ve il düzeyinde valilere, bölge ve ülke düzeyinde ise Ticaret Bakanlığına aittir.

b. Avrupa örneklerinden farklı olarak istirahat ve eğlence yeri niteliğindeki perakende işletmelere özgü ayrı bir dü-

zenleme bulunmaktadır. Bu işletmelerin çalışma saatleri belediye ya da il encümenleri tarafından kararlaştırılmaktadır. Bu ayrımın perakende ticareti düzenlemekten ziyade kamu güvenliğini sağlamaya yönelik olduğu değerlendirilmektedir.

c. Perakende ticaretin düzenlenmesi hakkında mevzuat özelinde işçilerin (ve küçük işletme sahiplerinin) belli zamanlarda dinlenebilmelerine ve hafta sonları ile dini ve milli bayramlar gibi bazı özel zamanları aileleriyle birlikte geçirebil-

melerine imkân sağlama amaçları ön plana çıkmaktadır. Mevzuat ayrıca, küçük işletmeleri koruyucu tedbirler almayı da mümkün kılmaktadır.

d. Avrupa örneklerinden farklı olarak karar alma süreçlerine meslek kuruluşları da dahil edilmiştir. Perakende ticaretin düzenlenmesi hakkında mevzuat ayrıca ilgili idare ancak meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine düzenleme kararı alabilmektedir.

e. Mevzuatta çalışma saatlerinin yanında çalışma günlerinin de düzenlenebileceği, bu düzenlemelerde özel gün ve haftalar ile millî ve dinî bayramlar gibi hususların gözetileceği hüküm altına alınmıştır. **f.** Alışveriş merkezleri ve zincir mağazalar hakkında da özel usuller belirlenmiştir. Bu işletmelerin çalışma gün ve saatleri her üç yılda bir meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine Ticaret Bakanlığına kararlaştırılacaktır. Söz konusu hükmün küçük işletmeleri korumaya yönelik olduğu düşünülmektedir.

Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun yürürlüğe girdiği 2015 yılından bu yana geçen beş yıllık sürede ilçe ve il düzeyinde çeşitli kararlar alınmıştır; ancak bölge ve ülke düzeyinde

alınan herhangi bir karar bulunmamaktadır. Bugüne kadar alınan kararlar küçük işletme sahipleri ve çalışanlarının belirli saat ve günlerde dinlenmesini sağlamaya yöneliktir. Kanuna ilişkin kamuoyundaki alışveriş merkezleri ve zincir mağazaların çalışma sürelerinin kısıtlanarak küçük işletmelere rekabet avantajı sağlanması yönündeki beklenti henüz karşılık bulmamıştır.

Alışveriş Merkezleri ve Zincir Mağazaların Çalışma Sürelerinin Kısıtlanmasının Olası Etkileri

Türkiye’de alışveriş merkezleri ve zincir mağazaların çalışma gün ve saatleri hakkında yasal bir düzenleme olmadığı yukarıda belirtilmişti. Ancak yaygın uygulamaya bakıldığında AVM’lerin haftanın tüm günlerinde 10:00-22:00, zincir marketlerin ise yine haftanın tüm günlerinde 09:00-21:00 saatleri arasında faaliyette bulunduğu görülmektedir. Bu işletmelerin çalışma sürelerinin kısıtlanması (örneğin pazar günleri kapalı olmaları ve diğer günler on saat açık kalmaları) ve geleneksel perakendecilere rekabet avantajı sağlanması yönünde alınacak bir karar farklı kesimler üzerinde önemli etkiler yaratacaktır. Bu etkilerin yönünün

ve şiddetinin saptanabilmesi için daha kapsamlı araştırma ve analizlerin yapılması gerekmektedir. Birlikte bazı basit öngörülerde bulunmak mümkündür.

Öncelikle alışveriş yapma zamanları kısıtlanan tüketicilerin tercihlerini açık bulunan küçük işletmelere yöneltmesi mümkündür. Bu durum küçük işletmeler açısından olumlu bir etki yaratacaktır. Ancak söz konusu etkinin, bazı tüketicilerin yine de organize perakendecileri tercih etmesi veya giderek yaygınlaşmakta olan e-ticarete yönelmesi gibi sebeplerle kısıtlı kalacağı değerlendirilmektedir.

Faaliyet süreleri kısıtlanan organize perakendecilerin müşteri sayısının azalması olasıdır. Kapasite kullanım oranları düşecek olan bu işletmelerin gelir ve kâr kaybına uğraması beklenebilir. Organize perakende işletmelerinin çalışma sürelerinin kısıtlanmasıyla bu işletmelerde tatil günleri de dâhil olmak üzere uzun süreler çalışmak zorunda kalan işçiler daha fazla dinlenme, sosyalleşme, kendilerine ve ailelerine zaman ayırma fırsatı bulacaktır. Ancak fazla mesai ücreti alamayacak olan bu kesimin gelir kaybı yaşaması da muhtemeldir. Faaliyet

süresi kısıtlanan işletmelerin daha az iş gücüne ihtiyaç duyması ve bazı çalışanların işlerini kaybetmesi de ihtimaller arasındadır.

Söz konusu düzenlemenin vergi gelirleri üzerindeki olası etkilerini de göz ardı etmemek gerekir. Organize perakendeciliğin ulaştığı büyüklük ve kayıt dışılığa mahal vermemesi gibi sebeplerle bu sektörde yaşanacak bir daralmanın vergi gelirlerini de azaltması kuvvetle muhtemeldir.

SONUÇ

Türkiye’de perakende işletmelerin çalışma sürelerinin kısıtlanması konusu, pazardaki hâkimiyetlerini giderek artırmakta olan organize perakendecilerin faaliyetleri kısıtlanarak geleneksel aktörlerin korunması talepleriyle birlikte gündeme gelmektedir. Ancak konunun bu taleplerin ötesinde, toplumun farklı kesimlerini etkileyen ekonomik, sosyal ve siyasi yönleri bulunmaktadır. Devletler, yaptıkları (ya da yapmadıkları) düzenlemelerle işletmeler, işçiler, tüketiciler, kamu otoritesi ve politikacıların çatışan çıkarları arasında adil bir denge sağlamaya çalışmaktadır. Söz konusu

dengeyi sağlamanın zorluğu, perakende işletmelerin çalışma gün ve saatleri hakkında birçok ülkede uzun yıllardır süregelen tartışmaları beraberinde getirmektedir. İncelenen Avrupa ülkelerindeki genel eğilim, kısıtlamaların gevşetilerek ticaret hacminin ve dolayısıyla vergi gelirlerinin artırılması yönündedir. Bununla beraber işçi haklarının korunması da öncelikler arasındadır. Bazı ülkelerde küçük işletmeleri korumaya yönelik tedbirler alındığı da gözlemlenmektedir.

Türkiye, 2015 yılında yürürlüğe giren 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile perakende işletmelerin çalışma sürelerini düzenleyebilecek yasal altyapıya kavuşmuştur. Ancak mevzuatta yer alan hükümlerin henüz tam anlamıyla uygulamaya geçmemiş olması sebebiyle sektördeki “düzensizlik” devam etmekte; özellikle AVM’ler ve zincir mağazaların çalışma sürelerinin kısıtlanmasına yönelik kamuoyu baskısı giderek artmaktadır. Geline nokta yeni adımlar atılmadan önce dünya örnekleri de hesaba katılarak bu adımların yaratacağı etkilerin derinlemesine analiz edilmesi ve konunun katılımcı bir anlayışla toplumun farklı kesimleri

tarafından tartışılması gerektiği değerlendirilmektedir.

SON NOTLAR

Uygulamada bazı belediye meclislerinin umuma açık istirahat ve eğlence yerleri niteliğinde olmayan perakende işletmeler hakkında da karar aldığı görülmekle beraber bu kararların mevzuata uygun olmadığı değerlendirilmektedir. Kanunda “çalışma saatleri” nin düzenlenebileceği belirtilirken yönetmelikte bu hüküm “çalışma gün ve saatleri” şeklinde genişletilmiştir. Yargıya taşınan bir kısıtlama kararı üzerine mahkeme “Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’un yalnızca çalışma saatlerinin belirlenmesi yönünde valilere yetki tanıdığını, bu nedenle berberlerin pazar günleri çalışmasını engelleyen düzenlemenin hukuka uygun olmadığına” karar vermiştir (<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/berber-pazar-gunu-calisamazlar-kararini-iptal-ettirdi-41662698>). Bu sorunun çözümü için Kanunun ilgili maddelerinde değişiklik yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA:

Arnett, G. (2019). Are Europe’s Sunday Trading Hours Here To Stay?. Vogue Business. <https://www.vogue-business.com/consumers/luxury-retail-europe-sunday-trading-hours>. Son Erişim Tarihi: 20 Aralık 2020.

Eurocommerce, (2017). Overview: Legislation regarding shop opening hours in Europe. https://www.eurocommerce.eu/media/135788/shop_opening_hours_02.03.2017.pdf. Son Erişim Tarihi: 20 Aralık 2020.

Filipova, A., Mokrejšová, V., Zeman, J. (2014). The Effects of Regulating Shopping Hours. E-Leader, Milan.

6502 SAYILI TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN İLE YASAKLANAN PİRAMİT SATIŞ SİSTEMLERİ

Egemen ERGİN
Ticaret Uzmanı

Tarihte ilk örnekleri 1900’lü yılların başlarına dayandırılan, bizimse ülke olarak 90’lı yılların sonunda tanıştığımız ve “saadet zinciri” olarak bilinen piramit satış sistemi ya da kısaca piramit sistem kavramı kabaca; herhangi bir ürün ve hizmet ticareti olmadan ya da piramit sistemi gizlemek adına birkaç ürün üzerinden, sisteme yeni katılan üyelerin ödediği paraların bazı matematiksel hesaplarla ve çoğunun sisteme daha önce üye olmuş kişilere ödenmesine yönelik faaliyetler olarak açıklanabilir

Piramit sistemlerde, üyelerin sisteme katılacak yeni üyeler buldukça gelir elde etmeye devam etmesi, yeni üye bulmanın zor veya imkansız hale geldiği durumlarda ise sistemin tıkanması ve sonradan sisteme girmiş çok sayıda kişinin paralarını kaybetmesi söz konusudur. Kişiler piramit sisteme katılabilmek için belirli bir para, giriş ücreti vermek zorundadırlar . Bu giriş ücretlerinin günümüzde faaliyet gösteren sistemlerde göstermelik olarak sistemde bulunan ve gerçek değerinin çok üstünde pazarlanan ürünlere bağlandığını ya da giriş, üst, gümüş, altın, vip gibi çeşitli isimler verilen “yatırım paketleri” adı altında alındığı görülmektedir.

Piramit satış sistemleri, ürün ticaretinden doğan ve sürekliliği olan bir değer yaratmadığından az sayıda insanın, çok sayıda insanın kaybetmesine bağlı olarak para kazanmasına dayanmaktadır. Bir anlamda tümüyle para ile para kazanma

metodu üzerine kurulmuştur . Piramit sistemler, genellikle sistemi başlatan kişilere para kazandırdıktan ve yüzlerce, bazen de sistemin büyüklüğüne göre çok daha fazla kişiye para ve zaman kaybettirdikten sonra batarlar. İlk başlarda reklam, sosyal medya veya tanıtım toplantılarında oluşturulan kurumsal şirket imajı da gerçek olmadığından mağdur olan vatandaşlar muhatap bulamaz ve çoğu zaman hukuki hak arama yollarına yapılan başvurular sonuçsuz kalır.

Konu tüketici mevzuatı açısından değerlendirildiğinde, bu tip sistemlerin hangi hükümler kapsamında değerlendirileceğinin açık olmaması, bu konuda özel bir düzenleme bulunmaması gibi sebeplerle 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) öncesinde söz konusu sistem faaliyetlerine ilişkin uygun düştüğü ölçüde, mülga 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Ka-

nunun “Kapıdan Satışlar” ve “Mesafeli Sözleşmeler”le ilgili hükümleri uygulanmaktaydı. Bu belirsizliği gidermek adına 6502 sayılı TKHK ile ilk kez piramit satış sistemlerine yönelik düzenlemeler getirilmiştir. Meclise sunulan kanun tasarısında yer almayan ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda “Çok sayıda mağduriyetin yaşandığı ve tamamen belli kişilerin para kazanması sistemine dayanan “saadet zinciri” benzeri yapılar hakkında ilgili mevzuatta herhangi bir düzenleme bulunmamasının bu sistemin ülkemizde yaygınlaşmasına yol açması sebebiyle bu sistemi yasaklayan bir hükmün eklenmesi” gerekçesiyle 80 inci madde olarak 6502 sayılı TKHK’ne eklenmiştir .

TKHK’nin 80 inci maddesinin birinci fıkrasında piramit satış sistemi; “katılımcılarına bir miktar para veya malvarlığı ortaya koymak karşılığında, sisteme aynı şartlar altında başka katılımcılar bulma

koşuluyla bir para veya malvarlığı kazancı olanağı ümidi veren ve malvarlığı kazancının elde edilmesini tamamen veya kısmen diğer katılımcıların da koşullara uygun davranmasına bağlı kılan, gerçekçi olmayan veya gerçekleşmesi çok güç olan kazanç beklentisi sistemi” olarak tanımlanmıştır. 6502 sayılı TKHK ile piramit satış sisteminin kurulması, yayılması ve tavsiye edilmesi yasaklanmış ve aykırılık halinde ilgililere 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun (TCK) ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Piramit satış sistemlerinin yasaklanmasının temelinde hem zayıf olan tüketicilerin hem de kamu düzeninin korunması yatmaktadır. Zira çok sayıda insanın bu sistemden mağdur olması, kamu düzenini bozan bir durumdur. Piramit sistemler Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Brezilya, Avustralya, İngiltere, Hindistan, Rusya gibi birçok ülkede yasaklanmış ve cezai yaptırımlar öngörülmüştür. Benzer şekil-

de piramit satış sistemleri, Avrupa Birliği mevzuatında 2005/29/AB sayılı Haksız Ticari Uygulamalar Direktifinde düzenlenmiş ve direktifin “Her Koşulda Haksız Sayılacak Ticari Uygulamalar” başlıklı EK-1’de “Bir tüketicinin, ürünlerin satışı veya tüketiminden ziyade esasen diğer tüketicilerin sisteme kazandırılmasından kaynaklanan tazminat(komisyon) alma imkanı için bedel (ücret) ödediği bir piramit satış sistemini kurmak, işletmek veya teşvik etmek.” şeklinde yer almıştır.

Avrupa Komisyonunun 25.05.2016 tarihinde yayınladığı 2005/29/AB sayılı Haksız Ticari Uygulamalar Direktifi Rehberinde de konuya ilişkin olarak bu düzenleme ile satıcı veya sağlayıcının tüketicileri ürünlerin satışı ya da tüketiminden ziyade esasen sisteme yeni üyeler getirmesinden kaynaklanan bir komisyon sistemi öngören bir yapıya çekmesinin yasaklandığı vurgulanmış ve Avrupa Adalet Divanının bir kararında

piramit sistemlerin üç temel duruma dayandığını; ilk olarak sistemin tüketicilere bir kazanç imkanı vaadine dayanması, ardından bu vaadin gerçekleşmesinin sisteme başka tüketiciler kazandırılmasına bağlı olması ve son olarak tüketicilere vaat edilen gelirin büyük bir kısmının gerçek ticari bir faaliyetten kaynaklanmaması gerektiğini ifade ettiği belirtilmiştir. Ayrıca bir noktadan sonra tüketici ve satıcı/sağlayıcı olma kavramları arasındaki çizginin kaybolabileceğine, sisteme tüketici olarak giren bir kişinin bu sistemin tanıtımını ve pazarlamasını yapmaya başladığı andan itibaren satıcı olarak kabul edilebileceğine ve söz konusu hükümlerin kendisine uygulanabileceğine yer verilmiştir.

Diğer taraftan, ülkemiz mevzuatı açısından piramit satış sisteminin tespiti halinde yaptırım olarak TCK'ye atfı yapıldığından, bu tespit cezai yaptırım için tek başına yeterli olmayacak ve uygulamada "Malvarlığına Karşı Suçlar" başlığı altında düzenlenen "Dolandırıcılık" başlıklı 157 nci veya bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması halinde "Nitelikli dolandırıcılık" başlıklı 158 inci maddeleri kapsamında bir suçun oluşup oluşmadığına bakılacaktır. Bu değerlendirme yapılırken Yargıtay'ın dolandırıcılığa ilişkin yerleşik içtihatlarında ; "Dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için; fillin hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlaması gerekmektedir. Hile nitelikli bir yalandır. Yalan belli oranda ağır, yoğun ve ustaca olma, "sergileniş açısından mağdurun denetleme olanağını ortadan kaldırma"dır. Kullanılan hile ile mağdur yanılgıya düşürülmeli ve bu yanıltma sonucu kandırıcı davranışlarla yalanlara inanan mağdur tarafından sanık veya bir baş-

kasına haksız çıkar sağlanmalıdır. Hilenin kandırıcı nitelikte olup olmadığı olaysal olarak değerlendirilmeli, olayın özelliği, mağdurun durumu, fille olan ilişkisi, kullanılan hilenin şekli kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayn ayn nazara alınmalıdır. O halde hileli davranışın aldatacak nitelikte olması gerekir. Basit bir yalan hileli hareket olarak kabul edilemez. Olaysal olarak değerlendirme, hileli hareketin ne olduğu, mağdur üzerindeki etkisi, kandırabilecek bir hareket olup olmadığı, mağdurun iyi niyeti ve güven duygularının suiistimal edilip edilmediği araştırılmalıdır..." şeklinde yer alan yaklaşımı dikkate alınacaktır.

"Sistemin kurucuları veya üst seviyede bulunanlar lüks bir hayat sürerek sistemden iyi kazanç elde edildiği havası vermekte ve sisteme dahil olanlar, bulacakları üyelerle yatırdıkları parayı katlanarak geri alacağı vaadiyle kandırılmaktadır."

6502 sayılı TKHK'de yapılan tanım uyarınca piramit satış sisteminin üç ana unsurundan bahsetmek mümkündür. Bunlar; bir miktar para veya malvarlığı ortaya koymak karşılığında sisteme girilmesi, sisteme katılan üyelerin sistemden para kazanabilme şartının, yine kendileri gibi bir miktar para veya mal varlığı ortaya koyacak yeni üyeleri sisteme dâhil etmesi ve sisteme katılmak isteyenlere veya katılanlara gerçekçi olmayan veya gerçekleşmesi çok güç olan kazanç beklentisinin vaat edilmesi olarak sayılabilir. Yukarıda da değinildiği gibi piramit sisteme girebilmek için öncelikle bir miktar para veya malvarlığının ortaya konması gerekmektedir. Bu giriş ücreti esasen sisteme daha önce girenlerin sözde ka-

zançları olduğu için hayati öneme sahiptir. Katılımcı sayısının artması da piramit satış sisteminden para kazanılması imkanlarını da arttırmakta ve katılımcı sayısının artması sisteme katılanların satış sistemi içerisinde daha çok kazanmasına yardımcı olmaktadır. Katılımcıların koşullara uygun davranması ile aynı zamanda sisteme dahil olmak için giriş ücreti ödenmesi yani bir miktar para veya malvarlığının ödenmesi gerekmektedir. Katılımcıların giriş ücretini ödemesi de piramit satış sisteminde koşullara uygun davranmanın bir parçasıdır .

Piramit satış sistemleri bir şekilde hemen hemen her dönem çok sayıda katılımcı bulmayı başaramışsa de tipik bazı özelliklerinden bahsetmek mümkündür. Bu özellikleri; kazanç garantisi vermesi, genellikle "hayatta bir kez karşınıza çıkacak bir fırsat" ya da "iş işten geçmeden satın alın" gibi baskı yaratan söylemlerle tanıtılması, vaat edilen tekliflerinin piyasa koşullarına kıyasla makul olamayacak kadar yüksek olması, yüksek getiril vaadi dışında sistem ve iletişim bilgileri hakkında ayrıntılı bir bilgi verilmemesi ya da verilen bilgilerin çoğunun yanıltıcı olması olarak sayılabilir. Ayrıca organizasyonun çok kazançlı bir sistem olduğu konusunda ikna seansları düzenlenir ve özellikle hakim, vali, polis, emniyet amiri, müfettiş unvanına sahip kişilerin sistemde yer aldığı söylenerek güven telkin edilir . Piramit sistemler daha çok kişiyi sisteme çekmek adına sisteme ilk girenlere belirli bir dönem ödeme yapmakta ve bu kişiler de daha çok prim almak için kendi referansıyla sisteme üye kaydetmek adına yapılan ödemelere ilişkin belgeleri internet siteleri, sosyal medya hesapları gibi çeşitli ortamlarda yaymaktadır. Sistemin kurucuları veya üst seviyede bulunanlar lüks bir hayat sürerek sistemden iyi kazanç

elde edildiği havası vermekte ve sisteme dahil olanlar, bulacakları üyelerle yatırdıkları parayı katlanarak geri alacağı vaadiyle kandırılmaktadır . Göstermelik de olsa ürün veya hizmet içermeyen piramit sistemlerin fark edilmesi artık çok kolay olduğundan son dönemde ürün veya hizmet bazlı piramit sistemlere daha çok rastlanmaktadır. Bu noktada üstünde durulması gereken konu doğrudan satış sistemleridir.

Doğrudan satış sistemi ya da günümüzde en sık karşılaşılan geliştirilmiş bir hali olan çok katmanlı pazarlama, katalogla pazarlama, telefonla pazarlama ve kişisel satış yöntemiyle pazarlama ile doğrudan pazarlamanın bir parçasıdır . Doğrudan pazarlamanın ise birden fazla tanımı olmakla birlikte çalışma konusu kapsamında alışılmış perakende satış tekniği çerçevesinde satış yerlerinin ve birimlerinin olmadığı, pazarlama faaliyetinin veya ürünün doğrudan son tüketiciye ev ya da iş ortamında çeşitli yöntemlerle sunulması tekniği olarak ifade edilebilir .

Çok Katmanlı Pazarlama(Ağ Pazarlama) yönteminde, şirketler ürünlerini kullanan bireylere, ürünleri pazarlama imkanı sağlamakta, pazarlama faaliyetleri kapsamında bu kişileri şirketin ürünlerini başkalarına satmak için çalışan bir temsilci, üye veya distribütör olarak konumlandırmaktadır. Çok Katmanlı Pazarlama faaliyetinde bulunan ve çoğu zaman bağımsız temsilci ve/veya üye olarak adlandırılan bu kişiler, şirket çalışanı pozisyonunda yer alamamakta ve ücret karşılığı çalışmamaktadırlar. Temsilcilerin gelirini ürün satışlarından elde edilen komisyonlar oluşturmaktadır.

Piramit sistemlerin bu şekilde zamanla kendilerini gizlemek adına genellikle sı-

nırlı sayıda ürün veya hizmet pazarlandığı görünümü üzerine kurması üzerine yasal olarak faaliyet yürüten doğrudan satış şirketleri ile karıştırılmaya başlanmış ve bu sayede düzenleyici ve denetleyici kamu otoritelerinden daha uzun süre süre gizlenmek mümkün olmakla birlikte daha çok katılımcıya ulaşmanın yolu açılmıştır. Bu iki yapı arasındaki ilk bakışta görülen benzerlik, piramit satış sistemlerine ilişkin düzenleme getiren tüketici mevzuatında, aradaki sınırın belirlenebilmesi adına doğrudan satış sistemlerine ilişkin de düzenleme yapılmasını zaruri hale getirmiştir.

Bu kapsamda, İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmeler Yönetmeliğinin 24 üncü maddesinde doğrudan satış; "herhangi bir doğrudan satış şirketi tarafından istihdam edilsin ya da edilmesin satış temsilcisi, dağıtıcı, distribütör ve benzeri adlarla hareket edenlerin bir mal veya hizmeti kendi evlerinde ya da perakende satış yerleri kullanılmaksızın tüketicinin ev veya iş yaşantısını sürdürdüğü mekânlar gibi iş yeri dışında, tek veya çok katmanlı satış yöntemleriyle tüketicilere sunulmasını öngören pazarlama sistemidir" şeklinde tanımlanmış ve devamındaki 25 inci madde ile tüketici mevzuatına uygun bir biçimde faaliyet göstermek isteyen doğrudan satış şirketlerinin uyması gereken temel esaslar ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Mevzuatla getirilen düzenlemeler dışında bir doğrudan satış şirketine katılmadan önce yanda ki konulara dikkate almakta yarar bulunmaktadır .

- Gerçek bir ürün ya da hizmet olup olmadığı: Doğrudan satış şirketlerinde sisteme dahil olmayan tüketicilere satılan gerçek ürünler veya hizmetler vardır. Başkalarına satılabilen ürünlerin olmadığı ya da normal ticari koşullarda fiyatı çok abartılı olan ürün veya hizmetlerin bulunduğu sistemlere karşı dikkatli olunmalıdır.

- Kısa zamanda çok yüksek kazanç vaatleri: Aşırı yüksek kazanç ve "hızlı zengin olma" gibi vaatlerin bulunduğu sistemlerden uzak durulmalıdır. Eğer bir doğrudan satış sistemi çok yüksek kazanç vaadinden bulunuyorsa büyük ihtimalle ödemeleri yeni gelen üyelere elde edilen paralardan yapmaktadır.

- Kolay para ve pasif gelir: Sistem tarafından çok az çalışarak ya da hiç çalışmadan, tanıtım yapılarak başkalarının katılımcı yapılması halinde daha çok gelir kazanılacağı önerilmekteyse piramit sistem olma ihtimali yüksektir.

- Perakende satışlardan kar elde edildiğine ilişkin belgeler: İmkan varsa doğrudan satış şirketinin tüketicilere ürün veya hizmet satarak kar elde ettiğine ilişkin belgeler sorgulanmalıdır.

- Giriş ücretleri: Bir doğrudan satış şirketinin temel amacı ürün veya hizmet satmaktır. Bu anlamda sisteme katılım için ya da dönemsel bir ücret talep edilmesi şüphe uyandırmalıdır.

- Karmaşık komisyon sistemleri: Komisyonlar sistem dışındaki tüketicilere yapılan ürün veya hizmet satışına dayanmıyorsa ya da komisyon sistemi çok karmaşıkse dikkatli olunmalıdır.

- Yeni katılımcıya verilen önem: Eğer sistem en çok yeni katılımcı kazandırılmasına önem veriyorsa piramit satış sistemi olma ihtimali yüksektir. Eğer yeni katılımcı kazandırılmasının getirisi ürün veya hizmet satışından yüksek ise mevzuata aykırı bir yapı söz konusu olabilir.

Bununla birlikte, güncel teknolojik eğilimlere paralel bir biçimde piramit sistemlerin artık sanal para, bulut depolama, internet reklamcılığı, tarayıcı tabanlı oyunlar gibi unsurları da kullandığı görülmektedir.

Diğer taraftan çoğu zaman piramit sistem ile karıştırılan ve birbiri yerine kullanılan bir diğer kavram ise ponzi şemadır. Bu sistem adını 1920’lerde banka mevduatları için yıllık faiz oranı sadece yüzde beş seviyelerinde iken yatırımcılara doksan günde yüzde elli getiri vaat ederek para kazanan İtalyan bir dolandırıcı olan Charles Ponzi’den almıştır . Ponzi başlangıçta planını desteklemek için az sayıda uluslararası posta kuponu satın almış, ancak daha sonra yeni yatırımcılardan gelen paraları sisteme daha önce giren yatırımcıların sözde karlarını ödemek için kullanmıştır . Ponzi, bu tür hileli bir yatırım operasyonunu deneyen ilk kişi olmasa da, yatırımcılardan aldığı büyük miktarlardaki paranın sonucunda bu sistemle adı özdeşleşmiştir .

Ponzi şeması en genel itibarıyla yeni katılımcıların (yatırımcıların) yatırımlarından (paralarından) mevcut yatırımcıların sözde kazançlarının ödendiği bir yatırım dolandırıcılığı olarak ifade edilebilir. Ponzi kurucuları genelde çok az ya da hiç riskle yüksek kazanç getireceğini iddia ettiği fırsatlara yatırım yapacağını vadederek yeni katılımcı çekmektedir. Birçok Ponzi şemasında dolandırıcılar, yatırımcıların yasal bir işten kar elde ettiği algısını oluşturabilmek adına sisteme ilk yatırım yapanlara ödeme de bulunabilmek için yeni yatırımcı çekmeye odaklanmaktadır.

Bir ponzi şemasının karakteristik özellikleri :

- Çok az ya da risksiz yüksek getiri vaadi

- Aşırı tutarlı bir şekilde seyreden kazançlar

- Kamu otoritelerince şartlara ve lisansa bağlı olanlar dışındaki alanlara yatırım

- Finans sektöründe kayıtsız ya da lisanssız satıcılar

- Detay verilmeyen karmaşık planlar

- Yazılı olmayan işlemler

- Sistemin ödeme almak istediğinizde yatırımınızı daha fazla tutmanız ya da arttırmanız halinde daha yüksek kar alacağınıza yönelik telkinleri olarak sayılabilir.

Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde piramit satış sistemleri ile ponzi şemaların ilk etapta birbirine benzediğini söylemek mümkün olmakla birlikte piramit satış sistemlerinde referans sistemi olarak ifade edilebilecek yeni katılımcı bulunması zorunlu iken ponzi şemalarda böyle bir zorunluluk yoktur . Bununla birlikte, bir diğer fark yeni yatırımcıların parasının nereye gittiği olup, ponzi şemada genellikle paralar merkezi bir yatırım birimine ya da vaat edilen getirileri yatırımcılara geri göndermesi gereken bir kişiye giderken piramit sistemde paralar doğrudan üst sıradaki katılımcılara gider . Piramit sistemde kısa zamanda sadece yeni üye getirmek karşılığında çok

yüksek kazanç vaadi bulunmaktadır. Bir noktadan sonra sistem öyle bir boyuta ulaşır ki, önceki katılımcıların ödenecek parayı karşılayacak yeni üye katılımı bulunamaz ve sistem biter. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfının (TEPAV) Mart 2018 tarihli Değerlendirme Raporunda da ifade edildiği gibi; faizlerin veya finansal getirilerin reel olarak düşük veya negatif seyretmesi, tasarruf sahiplerini, ilave gelir peşinde koşanları veya hızlı ve yüksek gelir elde etmek isteyen insanları yeni yollar aramaya yönlendirdiği ileri sürülebilir. Son dönemde sayısı oldukça artan ve en bilinen örneği “Çiftlik Bank” olan yapıların ortak özelliği kısa zamanda yüksek kar vaadinde bulunması, görece olarak yatırım tutarları itibarıyla geniş bir kesime hitap etmesi, faiz hassasiyeti bulunan vatandaşları hedef alması olarak sayılabilir. Bir kişinin “tüketici” sıfatını kaybetmeden görünürde doğrudan satış sistemi benzeri bir yöntemle piramit satış sistemine girmesi mümkün iken, söz konusu ponzi şemalar için böyle bir durumdan bahsedilemez. Zira ortada ne sisteme giren kişi bakımından tüketime konu bir ürün veya hizmet vardır ne de aslında tüketim gayesi ile sisteme giren kişiler. Ponzi sistem katılımcılarının “tüketici” değil de “yatırımcı” olarak tanımlanmasının sebebi de bu farklılıktır. Ponzi şema kavramına değinmişken üzerinde durulması gereken bir diğer kavram ise kitle fonlamadır. Kitle fonlama genel olarak; girişim fikrinin (Kitle fonlamasına aracılık eden) bir internet platformu üzerinden açık çağrıyla çok sayıda potansiyel yatırımcıya sunulmasını, fon talebi oluşturulmasını ve birden çok yatırımcının desteği ile finanse edilmesini sağlayan bir finansal araç olarak tanımlanabilir. Konuya ilişkin olarak 2017 yılında çıkanları 7061 sayılı Kanunla da 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunun-

da kitle fonlamaya ilişkin bazı eklemeler yapılmıştır. Buna göre; “Bir projenin veya girişim şirketinin ihtiyaç duyduğu fonu sağlamak amacıyla Kurul tarafından belirlenen esaslar dâhilinde bu Kanunun yatırımcı tazminine ilişkin hükümlerine tabi olmaksızın kitle fonlama platformları aracılığıyla halktan para toplanması” kitle fonlaması olarak tanımlanmış ve kitle fonlaması suretiyle halktan para toplanmasının, Kurulca faaliyet izni verilen kitle fonlama platformları aracılığıyla gerçekleştirilebileceği ifade edilmiştir. Bu kapsamda, ponzi şemaların öncelikle 6502 sayılı Kanunun 80 inci maddesinde tanımlanan yapıları piramit satış sistemlerinden; “sisteme aynı şartlar altında başka katılımcılar bulma koşuluyla bir para veya malvarlığı kazancı olanağı ümidi veren ve malvarlığı kazancının elde edilmesini tamamen veya kısmen diğer katılımcıların da koşullara uygun davranmasına bağlı kılan” unsurunu taşımadığı ve baştan itibaren yatırım dolandırıcılığı amacıyla kurulanlar ile sonradan böyle bir yapıya dönebilecek sistemlerin kitle fonlaması kapsamında ele alınmasının ve para toplama faaliyetlerinin de kitle fonlama platformları aracılığı ile yapılmasının sağlanmasının salt yüksek getiri vaadiyle para toplanmasının önüne geçebileceği gibi kitle fonlama platformlarının bu yöntemle para toplamak isteyen girişimlerde belirli bir standart araması dolandırıcılık amaçlı yapıları engelleyebileceği değerlendirilmektedir. TEPAV’ın konuya ilişkin anılan çalışmasında da benzer bir şekilde; “Söz konusu girişimler çiftlik oluşturulup beslenen hayvanlardan elde edilen ürünlerin pazarlanması üzerine kurulacaksa kitle finansmanı içinde yerinden ele alınıp düzenlenmesi, kurallara bağlanması ve rasyonalize edilmelidir. Yapılacak olan düzenlemede girişimcinin kitle fonlaması platformları kanalıyla

fon bulması düzenlenirken, girişimcinin şirket oluşturması, şeffaflık, muhasebe standartlarına uyum, hesap verme, şahsi hesaplarla şirket hesaplarının ayrılması, girişimciye sağlanacak olan fonun büyüklüğü, bir kişinin sağlayabileceği fona kısıt ve yüksek faiz veya getiri gibi tahhütlerden kaçınılması konularına yer verilmesi yararlı olacaktır.” ifadelerine yer verilmiştir. Piramit satış sistemleri dönem dönem görünürde farklı model ve araçlarla ortaya çıksa da sisteme girenlerden alınacak paraların daha üsttekilere aktanılarak katılımcılara yeni üye bulması karşılığında kazanç vaadi temeli değişmemektedir. Piyasa koşullarındaki değişikliklerin bu tip yapıların ortaya çıkışında etkili olduğu söylenebilir.

Konunun sık sık medyaya yansımalarına ve hatırı sayılır oranda mağduriyet yaratıyor olmasına rağmen yüksek kazanç peşinde olan vatandaşların bu tip yapılara girmeye devam ettiği de görülmektedir. Yukarıda da yer verilen bu tip sistemlerin belli başlı işaretlerine dikkat etmek bireysel olarak vatandaşları korumaya yardımcı olacağı gibi kamu otoritelerinin olaya yaklaşımları da oldukça önem arz etmektedir. Piramit satış sistemleri her ne kadar 6502 sayılı TKHK’de düzenlenmiş olsa da teknik anlamda ortada her zaman bütün unsurlarıyla bir piramit satış sistemi olmayabileceğinden ilgili diğer kamu kurumlarının da sorumluluk alarak harekete geçmesi gerektiği ortadadır. Diğer taraftan, kanaatimizce piramit satış sistemlerinin suçun unsurlarının belirlenmesi, takiplerin sonuçsuz kalmaması, adli mercilerin etkin kullanılması ve caydırıcılığın sağlanması gibi sebeplerle TCK’nin “Malvarlığına Karşı Suçlar” başlığı altında aynı bir madde olarak düzenlenmesi daha isabetli olacaktır. Bununla birlikte, piramit satış sistemle-

riyle mücadelede şüphesiz kamu otoritelerinin ellerindeki iletişim imkanlarını kullanarak vatandaşları bu tip yapılara karşı daha mağduriyet oluşmadan korumak adına gerekli bilgilendirme faaliyetlerine zaman ve kaynak ayırması ve proaktif bir yaklaşım sergilemesi de bir başka önemli husustur.

KAYNAKÇA:

- CANBAZ, Fatih Muhammet/ÇONKAR, Mehmet Kemalettin : “Girişimcilere Faizle Borçlanmaya Alternatif İslami Bir Yöntem: Kitle Fonlaması”, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 2018/18, s.37 – 55.
- ÇABRİ, Sezer : “6502 sayılı Kanun’a göre Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi”, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.
- DURMUŞ, Abdullah : “Doğrudan Satış Yöntemlerinden Çok Katlı Pazarlama (Network Marketing) ve Fikhi Değerlendirmesi”, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2015/33, s.205 – 228.
- GÖKTAŞ, Bora: “Bütünleşik Pazarlama İletişiminin Marka İmajına Etkisi ve Bir Uygulama”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2017.
- GÜLŞEN, İzzet : “Perakendecilikte Yenilik ve İşletme Performansı”, Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar 2018.
- HACİÖMEROĞLU, Abdülhamid Oğuzhan : “Paya Dayalı Kitle Fonlamasında Kamuyu Aydınlatma, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 2020/15, s.279 – 307.
- JARVIS, Chris : “The Rise and Fall of The Pyramid Schemes in Albania”, Working Paper of The International Monetary Fund, 1999. (Erişim tarihi:19.12.2020 - <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/1999/wp9998.pdf>)
- KARA, İlhan : “Tüketici Hukuku”, Engin Yayınevi, Ankara 2015.
- KFİR, Danielle : “The Challenges of Identifying and Preventing Ponzi Schemes”, New York University Journal of Law & Business, 2018. (Erişim tarihi:11.11.2020 - <https://www.nyujlb.org/single-post/2018/03/05/the-challenges-of-identifying-and-preventing-ponzi-schemes>)
- MACKENZIE, Alexander: “Almost Certain Loss: The Psychology of Pyramid Schemes”, Doktora Tezi, University of Canterbury 2005. (Erişim tarihi:17.12.2020 - <https://core.ac.uk/download/pdf/35458857.pdf>)
- SERT SÜTÇÜ, Selin : “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 80 Hükümüne Göre Piramit Satışlar”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 2016/(Prof. Dr.Cevdet Yavuz’a Armağan) Özel Sayı, s.2505 – 2521.
- SOYDEMİR, Selin : “Hadî Gelin Danaya Girelim: Çiftlik Bank Hadisesi”, Değerlendirme Notu, 2018. (Erişim tarihi: 19.12.2020 - https://www.tepav.org.tr/upload/files/1522231805-0.Hadi_Gelin_Danaya_Girelim_Ciftlik_Bank_Hadisesi.pdf)
- YILMAZ, Abdurrahman : “Fikir Satma Temeline Dayanan Dolandırıcılıklar (Ponzi Dolandırıcılığı)”, Jandarma Dergisi, 2015/143, s.42-46.

ANADOLU’NUN KADİM LEZZETLERİNDEN TARHANA VE KADIN KOOPERATİFLERİ

Ayten Esra ZEYREK

Ticaret Uzmanı

Türk mutfağı, dünyanın zengin mutfaklarından biri. Türk kültürünün zenginliğini en güzel yansıtan unsurları bünyesinde barındıran Türk mutfağında, geleneksel olarak tanımlayabileceğimiz kendi kültürümüz ve ülke koşullarına uyum sağlamış besinler önemli yer tutmaktadır. Tarhana da bu besinlerin başında gelmektedir. Kış mevsimi için çorba formunda hazırlanarak özellikle soğuk günlerde besleyici ve sağlıklı bir besin maddesi olarak tüketilmesinin yanında çeşitli kurutma yöntemleri uygulanarak yine sağlıklı bir atıştırma olarak tarhana çerezi tüketilmektedir.

“

Yöresel ve geleneksel ürünlerin hazırlanıp tüketiciye ulaştırılmasında, son yıllarda kadın kooperatifleri çok önemli adımlar atmaktadırlar. Tarhana da kadın kooperatiflerinin üretim yaptığı ürünlerin başında gelmektedir.

”

HAZIR ÇORBALARIN ATASI: TARHANA

Kentsel nüfusun artışı ve çalışma hayatının yoğunluğu hazır gıdalara ihtiyacın artmasına neden olmuş; paketli, katkı maddeli ve kısa sürede hazırlanan yiyecekler daha çok tüketilmeye başlanmıştır. Anadolu’da evlerde kışık hazırlıklarının ilk ürünlerinden biri olan tarhananın zamanla endüstriyel üretimine de geçilmiştir. Fermente bir ürün olan tarhananın besleyiciliği ve insan sağlığı için bünyesinde barındırdığı protein, kalسيوم, demir gibi mineral maddeler ve A, B vitaminleri ile sindirim sistemimize de faydalı bir üründür.

Türk Standartları Enstitüsü, tarhanayı; “buğday unu veya kırmısı veya ırmık veya bunların karışımı ile yoğurt, biber, tuz, kuru soğan, domates, tat ve koku verici sağlığa zararsız bitkisel maddelerin (dereotu, nane, tarhana otu, vb.) karıştırılıp yoğrulduktan ve fermente edil-

dikten sonra kurutulması, öğütülmesi ve elenmesiyle elde edilen besinsel değeri yüksek olan bir gıda maddesidir” şeklinde tanımlamıştır. Aynı zamanda tarhanayı “un tarhanası”, “göce tarhanası”, “ırmık tarhanası” ve “karışık tarhana” olarak dört tipte tarif etmiştir. Tahıl olarak buğday ununun kullanıldığı tarhana un tarhanası, buğday ırmığının kullanıldığı tarhana ırmık tarhanası, buğday kırmısının kullanıldığı tarhana göce tarhanası ve un, ırmık ve kırmının her üçünün de beraber kullanıldığı tarhana ise karışık tarhana olarak sınıflandırılmaktadır.

Göce tarhanasına Çorum, Amasya, Kahramanmaraş, Nevşehir, Gaziantep, Aydın, Afyon, Muğla gibi illerimizde rastlamak mümkündür. Göce yerine buğday ununun kullanıldığı un tarhanasına daha çok Kastamonu, Antalya, Burdur, Bolu, Uşak, Denizli, Ankara, Manisa, Tekirdağ, Zonguldak, Çanakkale gibi illerimizde rastlıyoruz.

TARHANA VE COĞRAFI İŞARET

Kahramanmaraş Ticaret Borsası’nın mahreç işaret içi başvuru yaptığı Maraş Tarhanası 2010 yılında koruma altına alınarak coğrafi işaret almıştır. Ürünün tanımı, ayırt edici özellikleri, üretim metodu ve denetim yapısı anlatılmıştır. 2015 yılında menşe işaretiyle koruma altına alınan coğrafi işaret sahibi Uşak Tarhanası, uzun süren mayalanma süresi (21 gün) ile diğer tarhanalardan farklılaşmaktadır. 2017 yılında koruma altına alınan bir diğer coğrafi işaret sahibi Bolu Kızılıcak Tarhanasının içinde ise kızılıcak meyvesinin püresi bulunmaktadır.

TARHANA ÜRETİMİ VE KADIN KOOPERATİFLERİ

Hem sağlıklı hem de besleyici olması sebebiyle birçok evde sevilerek tüketilen tarhana aynı zamanda kadın kooperatiflerinin en çok üretim yaptıkları ürünlerin başında geliyor. Özellikle son yirmi yılda

sayılan her geçen gün artan kadın kooperatifleri, Türk mutfağının en önemli lezzetlerinden biri olan tarhanayı üretmeye devam ediyor. Faaliyet gösterdikleri illerde o yörenin kendine özgü tarhanasını üretip pazarlayan kadın kooperatifleri böylelikle Anadolu’nun kadim lezzetlerinden biri olan tarhananın da gelecek kuşaklara aktarılmasını, Türk Mutfağının gelişmesini, sahip olduğumuz kültürel değerlerin yaşamasını sağlıyorlar.

Kadın kooperatiflerini, kadınların bir araya gelerek ekonomik güçlerini ve emeklerini birleştirdikleri, kendi istihdamlarını yarattıkları, üretim için ihtiyaç duydukları girdileri uygun koşullarda karşıladıkları, gelir ve yaşam düzeylerini yükselttikleri işletmelerdir. Kadın kooperatifleri doğrudan bu faydaları gözetirken aynı zamanda dolaylı olarak özellikle gıda sektöründe Türk Mutfağına özgü lezzetlerin de nesilden nesle aktarılmasını sağlıyor. Tarhana da Türk Mutfağına özgü, Ana-

dolu topraklarının milli çorbası olarak tanıtılabileceğimiz bir lezzet. Bugün kadın kooperatiflerinden gıda üzerine faaliyet gösterenlerin büyük bir kısmı bu lezzetin üretimini gerçekleştiriyor. Her yöreye özgü yapılış ve içerik farklılığı gösteren tarhananın kadın kooperatifleri tarafından geleneksel üretim yöntemlerinin yanı sıra endüstriyel üretime yönelik çalışmaları da gün geçtikçe artmaktadır. Kadın kooperatiflerinin sahip oldukları makine ve donanım ihtiyaçlarının karşılanmasıyla toplu ve standart üretim sağlandığı gibi sağlıklı kurutma ve paketleme yöntemleriyle de tüketicilerin daha çok tercih edeceği ürünler arasına girmektedir.

Çalışma alanlarına baktığımızda gıdadan tekstile tanımdan eğitime farklı sektörlerde faaliyet gösteren kadın kooperatiflerinin sayısı 300’ü, ortak sayısı ise 5 bini geçmiştir. Bu kooperatiflerimizden gıda ile ilgilenenlerin bir kısmı tarhana, erişte,

salça, reçel, kurutulmuş meyve-sebze gibi kışlık ürünler üzerine yoğunlaşmış durumdadır. Kendi yörelerinin doğal ürünlerinin ve kadınlarının el lezzetlerinin buluştuğu bu gıdalar, hem yerelde hem de e-ticaret satış kanalları aracılığıyla ülke genelinde tüketiciye ulaşmaktadır.

Bu kanallardan biri olan fuarlarda ise kadın kooperatifleri doğrudan tüketiciyle buluşma şansı elde ettiği gibi büyük perakende marketlerle de görüşmeler yaparak yeni iş alanları yaratabilmektedirler. Bu kapsamda, 2019'da gerçekleşen Türkiye Kooperatifler Fuarı'na katılım sağlayan kadın kooperatiflerinden beşi ve 2020 yılında Türkiye Kooperatifler Fuarı'na katılım sağlayan kadın kooperatiflerinden altısı tarhana üretimi ile birlikte diğer yöresel ürünlerinin satış ve pazarlaması yapmışlardır. Fuara katılım sağlayan kadın kooperatiflerimizin geldikleri iller Çankırı, Kayseri, Aydın, Kütahya, Çorum, Antalya, Kırşehir, Aydın, Bursa ve Edirne olarak sıralanabilir.

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?

TARHANIN PÜF NOKTALARI

Tarhananın yapımı esnasında dikkat edilmesi gereken en önemli husus güneşte üzeri açık kurutulmamasıdır. Tarhana B vitamini açısından zengin bir gıda olduğu için B vitaminin içindeki değerlerin kaybı güneşle temas etme derecesiyle ilişkilidir. Tarhana kurutulurken hava akımı ve gölge olan bir yerde üstü bezle kapalı olacak şekilde yapılmalıdır. Doğrudan güneş altında kurutmaktan kaçınılmalıdır.

TARHANANIN FAYDALARI

Tarhananın glikemik indeksinin düşük olması sebebiyle şeker hastaları için güvenli bir besin maddesidir. Tarhana, fermentasyon yöntemiyle hazırlandığı için sahip olduğu besin değerleri, bağırsak florasını dengelemektedir. Kansere karşı koruyucu ön maddelere sahip tarhananın aynı zamanda antikoolesterol etkisi de bulunmaktadır. İçerdiği diyet lif ile kan

kolesterol seviyesinin dengeli tutulmasını sağladığı gibi kolon kanseri riskini de azaltmaktadır.

TARHANA İSMİ NERDEN GELİYOR?

Tarhanaya ilişkin yapılan çalışmalarda menşei kesin olarak bilinmemekle birlikte Orta Asya'dan gelen Türkler ve Moğollar tarafından Anadolu, Orta Doğu, Finlandiya ve Macaristan'a kadar uzanan bir coğrafyaya ulaştığı bilinmektedir. Mısır, Suriye, Lübnan ve Ürdün'de kışk adıyla tüketilen tarhanaya benzer ürünler, Irak'ta kushuk, Yunanistan'da trahana, Macaristan'da tahonya ve Finlandiya'da talkuna isimleriyle tüketilmektedir. Bir diğer bilgi ise mutfak kültürümüzün güzelliğini yansıtan bir hikâye: Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim Han ve vezirini Ramazan ayında tebdili kıyafetle halkın arasında dolaşırken iftar vaktine yakın dar gelirli bir sokaktan geçmek isterler. Ramazan ayında halk iftar için kapıda bekler, iftar açmak için gelenleri evlerine misafir ederdi. Yavuz Sultan Se-

lim Han ve veziri ezan okunduğu sırada önünden geçmekte oldukları evin yaşlı ninesi tarafından iftara davet edilirler. İftar için sofrada sadece tarhana çorbası ve ekmek vardır. Yavuz Sultan Selim, çorbayı içer ve çok beğenir. Yaşlı nineye çorbanın ismini sorar. Yaşlı nine ise "Dar hane çorbası Sultanım" der. Darhane ismi dilden dile yayılır ve tarhana ismini alır.

TARHANA İLE İLGİLİ ATASÖZÜMÜZ: VARİŞİNA GELİŞİM, TARHANA AŞINA BULGUR AŞIM

Türk Dil Kurumu Atasözü ve Deyimler Sözlüğünde karşımıza çıkan bu atasözünde anlatılmak istenen "Sen bana ne kadar değer verir, yakınlık gösterirsen benden de o ölçüde karşılığını alırsın."

TARHANA ÇORBASI NASIL YAPILIR?

Malzemeler:

- 1 Su bardağı toz tarhana
- 2 Yemek kaşığı sıvıyağ
- 25 gr tereyağı

- 2 adet orta boy domatesin rendesi (ya da 1 yemek kaşığı domates salçası)
- 6-7 su bardağı su (et/tavuk suyu ya da bulyon tablet de kullanılabilir)
- 1 çay kaşığı tuz, karabiber
- 1 yemek kaşığı kuru nane

Yapılışı:

- Tarhanayı 2 su bardağı suyla derin bir kaba alın ve kaşıtarak yumuşatın.
- Diğer taraftan, sıvıyağı orta boy bir tencereye koyup orta ısıda ateşte kızdırın. Yağ hafif kızınca rendelenmiş domatesleri ya da salçayı ekleyip tel çırpıcıyla sürekli kaşıtarak 2 dakika kadar kavurun
- Ezilmiş tarhana ve kalan 5 su bardağı suyu da tencereye aktarın (et ya da tavuk suyu yoksa bulyon tablet kullanabilirsiniz). Tuz ve karabiberi serpiştirip sürekli kaşıtarak çorba koyulaşıp kaynayınca kadar pişirin.
- Çorba kaynamaya başlayınca ocağın altını kısıp 5 dakika daha kaynatın ve

ocaktan alın,

• Diğer taraftan, tereyağını küçük bir tavada kızdırıp naneyi kızgın yağda çevirin ve ocaktan alın. Naneli sosu sıcak çorbanın üzerine gezdirip karıştırın. Çorbayı sıcak sıcak servise sunun.

• *Afiyet olsun.*

Not: Tarhana çorbası tarifi, Sahrap Soy-sal'ın web sayfasından alınmıştır.

KAYNAKÇA:

1. Özçelik, A. ve Özdoğan, Y. (2007) Tarhananın Türk Beslenme Kültüründeki Yeri ve Önemi. 38. İcanas Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi. Cilt 3: (1025-104).
2. Sormaz, Ü. Onur, N. Güneş, E. Nizamoğlu, H.F. (2019) Türk Mutfağı Geleneksel Ürünlerinde Yöresel Farklılıklar: Tarhana Örneği. Aydın Gastronomy Dergisi. Ocak Sayısı: (1-9).
3. <https://sozluk.gov.tr/>
4. Gülçubuk, B. (2018) Kırsal Kalkınmada Kadının Rolü ve Kadın Kooperatiflerinin Önemi. Dünya 4 Mevsim Dergisi. Sayı 27: (34-39).
5. <https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/geographicalRegisteredList/> (erişim tarihi 24 Aralık 2020)
6. Resmi Gazete TS2282 Tarhana Standardı <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17778.pdf> (erişim tarihi 24 Aralık 2020)
7. <https://tarhana.com.tr/tarhana/tarhana-tarihsel-sureci/> (erişim tarihi 24 Aralık 2020)

KOOPERATİFLER KANUNUNA GÖRE KAMU GÖREVLİSİ GİBİ CEZALANDIRILMA – I

Alev AKGÖKÇE

Ticaret Uzmanı

GENEL OLARAK

Kamu görevlisi kavramının hem ceza hem de idare hukukunda birtakım anlamları vardır.

Ceza hukukunda kamu görevlisi kavramı kimi zaman bir suçun unsuru ya da önkoşulu veya ağırlaştırıcı nedeni olarak, kimi zaman da suçun faili ya da mağduru olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki faili sadece kamu görevlisi olabilen suçlar olduğu gibi mağduru, kamu görevlisinden başkası olamayacak suçlar da bulunmaktadır. Ayrıca bu sığata sahip olan kişilerin herkes tarafından işlenebilen bazı suçları işlemesi ya da bu kişilere karşı herkese karşı işlenebilen bazı suçların işlenmesi halinde suçun cezası ağırlaşabilmektedir.

Bazı özel kanunlarda ise bundan farklı olarak “kamu görevlisi gibi” cezalandırmaya yönelik düzenlemeler bulunmak-

tadır. Örneğin, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu’nun 76. maddesine göre, “Odalar, borsalar ve birliğin organ üyeleri ile personeli, görevlerini yerine getirirken görevleriyle ilgili suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden, bu kuruluşların paralarıyla para hükmündeki evrak, senet ve sair varlıkları ile muhasebe ve muamelede ilişkin her çeşit defter ve evrak ile ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi olarak cezalandırılırlar.”; 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisans Depoları Kanunun 34. maddesine göre; “Fon, lisanslı depo işletmeleri ve yetkili sınıflan-dıncıların yöneticileri, denetçileri ve personeli ile bu Kanun kapsamında lisans alan diğer ilgililer; bunların işlem ve faaliyetlerine, ürün ve ürün senetlerine, para ve malları, evrak, rapor, hesap, kayıt ve defterlerine ve diğer başka belgelere ilişkin işledikleri suçlardan dolayı ceza sorumluluğu bakımından kamu görevlisi gibi sayılırlar.”

Bu düzenlemelerde bahsedilen kişilerin, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 6’ncı maddesinde yer alan “kamu görevlisi” tanımına uymadığı, sadece kanun koyucunun güttüğü ceza politikası gereği kamu görevlisi gibi cezalandırılmalarını istediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bazı kimselerin “kamu görevlisi gibi cezalandırılacağı” ya da “ceza sorumluluğu bakımından kamu görevlisi sayılacağı” şeklindeki düzenlemeler, kanun koyucunun amacının gerçekleşmesi için gerekli düzenlemelerdir. Bu düzenlemeler kamu görevlisi tanımının ve kavramının değişmesinden etkilenmezler.

Bununla beraber özel kanunlarda kamu görevlisi gibi cezalandırılacağı hükmü altına alınan kişilere karşı, kural olarak kamu görevlilerine karşı işlenen suçlar işlenemez. Ancak aksinin düzenlenmesi de mümkündür.

Yargıtay da bu yöndeki düzenlemeleri

kamu görevlisi tanımına göre değerlendirilmekte ve bu kişilerin kamu görevlisi sayılmadıklarına, sadece cezalandırma bakımından özellikli olduklarına hükmetmektedir. Yargıtay 4. CD. 03. 04. 2007 tarihli ve E. 2007/82, K. 2007/3035 sayılı kararında, “Ancak 5237 sayılı TCK’nın 6. maddesindeki öngörülen tanıma göre kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi anlaşılmaktadır. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’nun 62/3. maddesi hükmüne göre; ‘Yönetim Kurulu üyeleri ve kooperatif memurları, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunların suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı ‘Devlet memurları’ gibi ceza görürler. Kooperatif yönetim kurulu üyeleri ve çalışanları TCK’nın 6. madde-

sinde öngörülen tanıma uymuyorlar ise de 1163 sayılı Kanun’un 62/3. fıkrasına göre bu kişilerin kamu görevlisi sayılmalarını değil, kamu hizmetlerinin yürütülmesinde görev alan ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 4. maddesinde sayılan kamu görevlilerinden olan ‘Devlet memurları’ gibi cezalandırılmasını öngörmüştür.” şeklinde konuya değinmiştir. Kooperatifler Kanunu’nda yönetim kurulu üyeleri ve memurlarının kamu görevlisi gibi cezalandırılacaklarına ilişkin düzenleme kanunun “Üyelerin Tizlilik Derecesi ve Sorumlulukları” başlıklı 62. maddenin 3. fıkrasında yer almaktadır. Buna göre: “Yönetim Kurulu üyeleri ve kooperatif memurları, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunların suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır.”

Bu fıkrayla kooperatifin yürütme organı niteliğinde olan, yani kooperatifin işlerini icra eden yönetim kurulu üyeleri, kooperatif müdürleri ve kooperatif memurları; kooperatif üst ve merkez birlikleri ile Türkiye Milli Kooperatifler Birliği yöneticileri ve memurları, görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan kamu görevlisi gibi ceza sorumluluğu altındadırlar. Oysa bu kişilerin TCK’nın 6. maddesindeki tanıma göre kamu görevlisi sayılamayacakları şüpheye yer bırakmayacak şekilde açıktır. Sadece unvanlarından ötürü özel bir düzenlemeye tabi tutularak eylemlerinin toplumsal ve sosyal etkisi nazara alınmış ve görevleri sebebiyle kamu görevlisi gibi ceza görmeleri öngörülmüştür.

Bütün bunlarla beraber Kanun, bu kişileri kamu görevlisi tarafından işlenebilen suçların faili olabilmeleri yönünden kamu görevlisi saymaktaysa da; suçun mağduru olabilme yönünden kamu görevlisi saymamakta, dolayısıyla bu ki-

şilere karşı, sadece kamu görevlilerine veya kamu görevlisi sayılanlara karşı işlenebilen suçlar işlenememektedir. Yani bu sıfattakiler kamu görevlisi gibi korunmamaktadırlar.

Bu husus öğretide eleştiriyle karşılanmaktadır. Bu kişilerin kamu görevlisi gibi cezalandırılmasıyla korunmak istenen hukuki menfaatin gerçekleşebilmesi için, bu kişilerin kamu görevlisi gibi korunmaları gerektiği görüşü bulunmaktadır. Toroslu'ya göre, Cezakoyucunun kamu görevlisi sıfatını faillik bakımından ağırlaştırıcı neden saymasının altında kamu görevlisi sayılan kişinin temsil ettiği makam, yetki ve iktidar sebebiyle, kendisine doğal olarak izafe edilen, diğer herhangi bir kimseye olandan daha üstün bir güven olduğunu ve bu güvenin sarsılmasının kamu düzenini de olağandan daha fazla bir şekilde bozmuş olacağı gerekçesi yatmaktadır. Kooperatif yönetim kurulu üyelerinin ve memurlarının kamu görevlisi gibi cezalandırılmalarını gerektiren nedenler, bunların kamu görevlisi gibi korunmalarını da gerektirdiğinden, bu kişilerin ceza kanunlarının uygulanması bakımından kamu görevlisi sayılmasına yönelik bir düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

O halde kanun koyucu kooperatif yönetim kurulu üyeleri ve memurlarının sadece hareketlerini kamu görevlisi gibi cezalandırmayı öngörmekle, bu kişilerin temsil ettiği yetki ve görevin diğer herhangi bir ticaret şirketinin yönetim kurulu üyesinden daha üstün bir güvene dayandığını ve bu güvenin sarsılmasının da kamu düzenini olağandan fazla bir şekilde sarsacağını düşünmüş ve bu kişilerin işlerinde kamu görevlisinin gösterdiği özeni göstermelerini beklemiştir.

Kanun koyucu kooperatif faaliyetleri-

nin devletin bizzat topluma sağladığı hizmetler kadar önemli olduğunu kabul etmiştir. Bununla beraber kooperatif yöneticilerinin kamu görevlisi gibi cezalandırılması düzenlemesi Türkiye'deki kooperatif politikasının devletin güdümünde bir kooperatif anlayışını yansıttığı dönemlerin bir yansımasıdır. Kooperatifçilik esaslarının askıda olduğu dönemde devletin bizzat müdahalesiyle karşı karşıya olan kooperatiflere toplum nezdinde duyulan güvenin ihlalinin ciddi bir müeyyideyle karşılanması gereksinimi haklıdır. Ancak dünyadaki çağdaş kooperatifçilik anlayışı, ekonomi politikalarının sosyal ekonomiye doğru evrimleşmesi ülkemizdeki kooperatif siyasetinin de değişmesine yol açmıştır. Türkiye'de kooperatifler daha özerk ve bağımsız bir yapıya dönüşmüştür.

Diğer yandan kooperatif işletmeler, her ne kadar esasen ortaklarının çıkarları için var olan kuruluşlar olsa da doğaları gereği içinde yaşadığı toplumun sürdürülebilir kalkınması için çalışan ve bu yönde sorumluluğu bulunan kuruluşlardır.

Başka bir deyişle kooperatifler, ortaklarına hizmet sunarken ve ortaklarının çıkarlarını korurken ayrıca içinde yaşadıkları toplumun, toplumsal değerlerine ve sürdürülebilir kalkınmasına da ağırlık vermek durumundadırlar. Nitekim kooperatifçilik hareketi geliştikçe ve yaygınlaştıkça farklı tipte kooperatifler ortaya çıkmış ve yerel olmaktan çıkarak farklı sınıfların ortak çıkarlarının temsilcisi konumuna gelmişlerdir.

Kooperatiflerin bu özellikleri, çağdaş kooperatifçilik ilkelerinden biri olan "Toplumsal Sorumluluk" ilkesi olarak kabul edilir ve bu ilkenin bir yansıması olarak kooperatif yöneticilerinin diğer ticaret

şirket yöneticilerinden daha titiz davranmasını gerektiren cezalara muhatap olmaları beklenebilir. Ne var ki kamu görevlisi gibi cezalandırma, çağdaş kooperatifçilik anlayışına uygun bir ceza siyaseti değildir.

Kooperatifçiliğin gelişmekte olan ülkelerde ekonomiye bağlı sorunların çözülmesine katkı sağlayan bir araç yerine geçtiği, dünya nüfusunun yansından fazlasının geçiminde söz sahibi olduğu belirtilmektedir. Öyle ki ülkemizde de devlet, küreselleşmenin getirdiği birtakım değerler çerçevesinde müşteri odaklı hizmet anlayışını izlemeye başlamıştır. Kooperatifler bu anlayışın devlet güdümünde olmayan ticari şirketleridir. Türkiye'nin bu sosyal işletmeleri desteklemesi ekonomik sorunlarını çözebilmesi bakımından elzemdir. Türkiye'de kooperatiflerin özerk, bağımsız ve demokratik olarak yönetilmelerine zarar vermemek koşuluyla devletle işbirliği ve anlaşmalar yapılması ve sosyal politikalar ve vergi politikaları aracılığıyla kooperatiflere kolaylık tanınması gereklidir. Ülkemizde genel olarak serbest piyasada tek başına zarar gördüğü için ekonomik menfaatlerini sağlayamayan kişilerce kurulan bu işletmelerin güçlenmesi ve piyasada denge getirici bir unsur olarak yer alması için destekleyici bir kooperatif siyaseti izlenmesi gerekir.

Devletin diğer ticaret şirketlerine sağladığı teşvik ve destekten farklı ve fazla olarak kooperatiflerle kooperatiflerin özerkliğine zarar vermeden ilişki kurması, yöneticilerine de diğer ticaret şirketlerinden çok daha fazla bir güven atfedilmesini anlamlı hale getirir.

Devlet ile kooperatif arasında böyle bir ilişkinin olmaması durumunda kooperatiflerin toplumsal önemi olan bir faaliyet yürütmesi, yöneticilerinin kamu görevlisi gibi cezalandırılması için tek başına geçerli bir neden olmaz. Aksine, bu durum kooperatif girişimlerin başarıya ulaşmasını engelleyen, onları hâlâ devlet gibi gören toplumsal algının kınılmasına engel olacaktır. Kooperatiflerin faaliyetlerinin toplumsal etkisi göz önüne alınarak yöneticilerinin yaptırma konu olacak suç hareketlerinin çeşitlendirilmesi ya da yaptırmanın cinsinin para veya hapis cezası ile sınırlı tutulmayıp toplumsal bazı kısıtlamalar olması daha etkili ve modern bir ceza siyaseti olacaktır.

Özetle kamu görevlisi gibi cezalandırma, ancak kooperatiflerin özerkliğine zarar vermeden devlet tarafından -ister tamına isterse belli amaçları olanlara- ciddi teşvikler ve ayrıcalıklar sağlanması şartıyla kabul edilebilir ve anlamlıdır. Devletle bu yönde bir ilişkisi olmayan hiçbir kooperatifin yöneticisinin kamu görevlisi gibi cezalandırılması adil olmayacaktır. Bu itibarla 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun uygulamaya ilişkin hükümleri ihtiyaçlara göre revizyona uğrarken cezai hükümlerinin de buna paralel bir değişiklik göstermesi için konuya bir de bu çerçeveden bakılması gerekmektedir. Kamu görevlisi gibi cezalandırılmanın konumuz açısından bir diğer önemi ise, kooperatif yönetim kurulu üye ve memurlarının Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen ve sadece kamu görevlileri tarafından işlenebilen özgü suçların faili olabilmeleri anlamına gelmesidir. Bir kişinin kamu görevlisi gibi cezalandırılması, faili sadece kamu görevlisi olabilen özgü suçların kamu görevlisi olmamasına rağmen faili olabilmesi demektir.

TCK'da yer verilen suçların neredeyse ta-

mamı herkes tarafından işlenebilir. Suçların tanımında fail, genel olarak "kimse, "her kim", "bir kimse" ve "kişi" gibi ifadelerle belirtilmiştir. Bu suçlara "genel suçlar" denmektedir. Herhangi bir kişi tarafından işlenebilen bu suçlar haricinde sadece belirli bir hukuki ya da fiili durumda olan kişiler tarafından işlenebilen suçlar da bulunmaktadır. Bu tür suçlara ise "özgü suçlar" denir.

Örneğin sadece kamu görevlisi olan kişilerce işlenebilen özgü suçlar Türk Ceza Kanununun "Millete ve Devlete Karşı Suçlar" başlıklı "Dördüncü Kısım"ın "Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar" başlıklı "Birinci Bölümü"nde düzenlenen "zimmet, irtikâp, denetim görevinin ihmal, rüşvet, yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama, görevi kötüye kullanma, göreve ilişkin sırrın açıklanması gibi" suçlardır. Hepsinin ortak özelliği, bu suçlarla korunan hukuki menfaatin kamusal kurumların düzenli olarak işleyişi ve itibanna veya idarenin topluma sağladığı hizmetlere veyahut idarenin amaçlarına ulaşmak için kullandığı araçlara ve en nihayetinde devlete ilişkin menfaati olmasıdır.

KK'da kooperatif yönetici ve memurlarının "kamu görevlisi gibi cezalandırılacakları" düzenlenmesinin sonucu olarak, bunlar TCK'da yukarıda sayılan bölümlerde yer alan ve kamu görevlisi tarafından işlenebilen tüm özgü suçların faili olabilmektedir. Eğer KK'da bu kişilerin "kamu görevlisi gibi cezalandırılacağı" düzenlemesi bulunmasaydı, fil başka bir düzenlemeyle suç sayılmadıysa cezalandırılmayacaktı.

KAMU GÖREVLİSİ GİBİ CEZALANDIRILANLAR

Kanun bahsedilen özgü suçların failinin

sadece kooperatif yönetim kurulu üyeleri ve memurları olabileceğini düzenlemiştir.

Kooperatif yönetim kurulunun kimlerden oluşacağı ve seçilme şartları, KK'da açıkça düzenlenmiştir. Ancak kooperatif memurunun kim olduğuna ilişkin Kanunda ve ilgili diğer mevzuatta herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Hem memur ifadesinden ne anlaşılması gerektiğinin muallaklığı; hem de bir ticaret şirketi olan kooperatiflerde "kooperatif memuru" kavramının varlığının yarattığı ikilem, Yargıtay içtihatlarıyla açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Y. 5. CD. 02.071986 tarih ve 1986/3230 sayılı kararında kooperatif memuru ile ilgili olarak şöyle bir belirleme yapmıştır: "1163 sayılı Kooperatif Kanununun 62. maddesinde, yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurlarının kendi kusurlarından meydana gelen zararlardan sorumlu tutulacağı ve suç teşkil eden eylemlerinden ötürü Devlet memurları gibi ceza görecekları belirtilmiştir. Aynı Yasanın 58. maddesi ile de ana sözleşmede hüküm bulunduğu takdirde genel kurula ve yönetim kuruluna kooperatif yönetim ve temsili için memur atayabilmelerine imkan tanımaktadır. Kooperatif ana sözleşmesi celp ve tetkik edilerek memur atamaya yönetim kuruluna yetki verilip verilmediği araştırılmadan ve yönetim kurulu tarafından karar alınmadan serbest muhasebeci olarak çalışan sanık A.'in kooperatif kayıtlarını düzenli tutmadığından, memur kabul edilerek mahkumiyetine karar verilmesi, yasaya aykırıdır."

O halde kooperatifte çalışan kimsenin kooperatif memuru olarak kabul edilebilmesi için anasözleşmeye göre ya genel kurul ya da yönetim kurulunun buna ilişkin bir kararı olması gerekecek, bunun

“Her ne kadar yargı kararlarıyla kooperatif memuru tanımlanmış gibi görünse de, bu hususun Kanun’da açıkça düzenlenmesi ve uygulamaya bırakılmaması, yeni bir düzenlemeye gidilerek açık bir fail tanımı yapılması gerekmektedir.”

dışında usulünce görevlendirilmeden çalıştırılan kimse kooperatif memuru sayılamayacaktır. Böylelikle anızı şekilde bedelli veya bedelsiz olarak kooperatife iş gören herkesin kamu görevlisi gibi sorumlu tutulamayacağı anlaşılmaktadır. O halde bir kişinin kooperatif memuru olarak nitelendirilebilmesi için, öncelikle kooperatifin anasözleşmesinde genel kurula ya da yönetim kuruluna kooperatifin konusuna göre bazı işlerin yürütülmesi için başkaca kimselere görev verilebileceğine ilişkin bir yetkinin verilmiş olması gerekir. Aynı zamanda bu yetkiye dayanılarak alınmış geçerli bir karar gerekmektedir.

Örneğin, yönetim kurulunca bu konuda alınmış bir karara dayanmadan kooperatifin kayıtlarını tutan serbest muhasebeci kooperatifin memuru sayılamaz.

Bu kapsamda usulünce alınmış bir karar varsa, kooperatifin muhasebecisi, yazı işleriyle görevlendirilmiş yazmanı, mağaza satış sorumlusu gibi görevliler kooperatif memuru sayılacaklardır. Ayrıca geniş anlamda kooperatif müdürü de kooperatif memuru kavramının içindedir. Bir kişinin kooperatif memuru olup olmadığını belirlemek, kamu görevlisi gibi cezalandırılıp cezalandırılmayacağını anlamak noktasında özel önem taşır. Nitekim kooperatif memurlarının bazı

eylemleri güveni kötüye kullanma suçu olabileceği gibi zimmet suçu da olabilir. Yargıtay konuya ilişkin birçok kararında memurun kooperatifle arasındaki iş akdinin kooperatif mevzuatına uygun yapıp yapılmadığını kriter olarak almakta ve mevzuata uygun değil ise kişinin güveni kötüye kullanma suçundan, uygun bir bir iş akdi var ise failin artık kooperatif memuru olduğu sayılarak zimmet suçundan cezalandırılabileceğini ifade etmektedir. Konuya ilişkin bazı Yargıtay kararları şu şekildedir: Y. 5. CD. T. 11.2.2016 tarihli ve E. 2013/16306, K. 2016/1517 sayılı karar: “1163 sayılı Kooperatifler Kanunun 62/3. maddesindeki “Yönetim Kurulu üyeleri ve kooperatif memurları, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunların suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır.” hükmü gözetilerek suç tarihlerinde sanıklardan Burhan’ın kooperatif muhasebecisi olarak görevlendirildiğine ilişkin genel kurul kararı veya genel kurulun verdiği yetkiye dayanarak yönetim kurulu kararı bulunup bulunmadığı araştırılıp, buna dair belgelerin getirilmesi...”; Y. 11. CD. 28.04.2009 tarihli ve 2009/4887 sayılı karar: ““Katılan Fiskobirlik Genel Müdürlüğü, Ankara İrtibat Bürosu Müdürlüğü personeli olan

sanığın; satış reyonu günlük satış hasılatını banka hesabına eksik yaptırıp uhdesinde kalan parayı kullanarak şahsi yarar sağlamaktan ibaret eyleminin; sanıkla, çalıştığı kooperatif arasında fiili bir hizmet ilişkisinin olması ve paraların bankaya yatırılması hususunda görevlendirilmesi nedeniyle suç tarihinde yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK’nın 202 (5237 sayılı TCK’nın 247.md) maddesi kapsamında “zimmet” suçunu oluşturup oluşturmayacağı hususundaki delilleri değerlendirmek görevinin üst dereceli Ağır Ceza Mahkemesine ait olduğu gözetilerek görevsizlik karara verilmesi gerekirken yargılamaya devamla yazılı biçimde mahkûmiyet hükmü tesisi, yasaya aykırıdır.” Özetle “kooperatif memuru” kooperatifin birtakım işlerinin görülmesi için anasözleşmede belirlenmesi şartıyla ya genel kurul ya da yönetim kurulunca alınmış bir karara dayanılarak kooperatifte çalıştırılan kimselerdir.

Her ne kadar yargı kararlarıyla kooperatif memuru tanımlanmış gibi görünse de, bu hususun Kanun’da açıkça düzenlenmesi ve uygulamaya bırakılmaması, yeni bir düzenlemeye gidilerek açık bir fail tanımı yapılması gerekmektedir.

Diğer bir konu ise burada öngörülen “ceza hukuku açısından kamu görevlisi gibi cezalandırılma” kuralının, sadece

yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurlarını kapsamakta olduğu, kooperatif ortakları ve denetçilerin bu sorumluluk türü dışında olmasıdır.

Denetçilerin kamu görevlisi gibi cezalandırılmayacağına ilişkin Yargıtay’ın birçok kararı bulunmaktadır. Örneğin: Y.4.C.D, K: 1989/4473 E:1989/5136 sayılı kararında, “Sanıklar B.A. ve M.G.’nin Yahşibey Köy Kalkınma Kooperatifinde denetçi olarak görev yaptıkları ve denetçilerin 1163 sayılı Kooperatifler Yasasının 62. maddesinde gösterilen kimselerden olmadıkları anlaşıldığı cihetle sanıkların “devlet memuru” gibi cezalandırılmayacakları gözetilmeden yazılı şekilde (230/1) hükümlülüklerine karar verilmesi yasaya aykırıdır.” Y.5.C.D. 26.5.2014 tarihli ve E.2012/16145 K.2014/5782 sayılı kararında ise, “...Sanık Ö. Ç.’ın yönetim kurulu üyesi, sanıklar R.. I., M.. E.. ve B.. Y.’ın yönetim kurulu üyesi, diğer sanıklar O.. Ç.. ve K.. M.’nin ise markete peynir satan kişiler oldukları, sanıklar Vahdettin, ,Kadir, ve in markette çıkan mal mevcudundaki eksikliği zimmetlerine geçirdikleri, diğer sanıkların ise denetim görevini ihmal ederek zimmete neden oldukları iddiasıyla açılan kamu davasının yapılan yargılaması sonucunda delil yetersizliği sebebiyle beraet, market sorumlusu M.. Ö.. hakkında ise suç duyurusunda bulunulmasına karar verildiğinin anlaşılma-

sı karşısında, suç duyurusunun gereği olarak; M.. Ö.. hakkında dava açılması halinde aralarındaki fiili ve hukuki irtibat sebebiyle birleştirilmesi, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 62/3. maddesine göre; sadece yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurlarının, kooperatifin para ve malları bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılmalarının mümkün olduğu göz önünde tutulup...” hükmemiştir.

Bir görüşe göre, yönetim kurulu üye ve memurları bazı fiillerinden ötürü hangi nedenlerden dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılıyorlarsa aynı nedenlerden dolayı denetim kurulu üyelerinin de cezalandırılması gerekir. Kooperatifin yasalara uygun ve doğru bir şekilde yönetilmesi ve hukuka aykırılıkların tespit edilerek ortakların ve toplumun kooperatife olan güveninin zedelenmemesi önemlidir. Denetim görevini yapanların yöneticilere kıyasla daha bile ağır cezalandırılmaları gerekir.

Denetim kurulu üyelerinin asli görevlerinden biri kooperatifin yönetimini denetlemek olduğundan yukarıda sayılan sebeplerden ötürü denetim kurulu üyelerinin de aynı cezai sorumluluğu taşımaları gerekmektedir.

Kooperatiflerin yönetim kurulu üye ve memurlarının hangi fiillerinden ötürü kamu görevlisi gibi cezalandırılacağı sorununa ise başka bir makalede değinilecektir.

KAYNAKÇA:

- Bu makale AKGÖKÇE, Alev, “1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’na Göre Kooperatif Yönetim Kurulu Üyelerinin Cezai Sorumluluklarının İncelenmesi”, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2020, Ankara, s.31-42’dan değiştirilerek alınmıştır.
- 1AYDIN Hüseyin: “Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl 68, Sayı 2010/1.
- ÖZEN Muharrem / TOZMAN Önder: “Türk Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, Amme İdaresi Dergisi Cilt:42, Sayı:4, Aralık, 2009, s. 25-57.
- ŞAN Abdullah Ayhan: Özel Soruşturma Usulleri, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2008.
- MÜLAYİM Ziya Gökaltı: Kooperatifçilik, Yetkin Yayınevi, 1999.
- TOROSLU Nevzat / TOROSLU Haluk: Ceza Hukuku Genel Kısım, Ankara, Savaş Yayınevi, 2018.
- TOROSLU Nevzat: “Kooperatif Personelinin Cezai Sorumluluğu”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 4, Ankara, 1994. s. 524-534.
- PARLAR Ali / PARLAR Aynur: “Hukuki ve Cezai Sorumluluk Açısından Kooperatifler Kanunu”, B. 2, Bilge Yayınevi, Ankara, 2007.
- ÇETİN Erol: Ceza Hukuku Açısından Kooperatifler ve Kooperatiflerde İşlenen Suçlar, Yetkin Yayınları, Ankara, 2004.
- DERVAL Yahya: “Kooperatif Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu”, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1990.
- YALÇIN Türkan / KÖPRÜLÜ Timur: Ceza Hukuku Genel Hükümler Uygulamalı Çalışmaları, Savaş Yayınevi, Ankara, 2020.
- YÜCEL Celal: “Kooperatiflerde Ceza Sorumluluğu”, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Trabzon, 2011.
- Yargıtay Kararları için; www.lexpera.com

AHİLERİN YETİŞMESİNDE TÜRK-İSLAM KÜLTÜRÜNE AİT DİL-EDEBİYAT VE ANLATILARIN KATKISI

Prof.Dr.Ali YAKICI

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

Dil, edebiyat ve anlatı metnlerinin, insanların eğitim ve öğretiminde, toplum bireyleriyle iletişiminde, sosyal, siyasal, kültürel ve dini hayata dair kurallar ve davranış biçimlerinin öğretilmesi ve kazandırılmasında okul ve iletişim araçlarının rolü ve etkisi önemlidir. Günümüzde var olan iletişim araçlarının henüz icat edilmediği, okullaşmanın yaygın olmadığı dönemlerde insan ve toplum eğitiminde etkili olduğu, kültürel ve mesleki gelişmeye önemli ölçüde katkı sağladığı belirgindir.

Bu metinler, toplumun sosyal, siyasal, kültürel, iktisadi, mesleki, dini, askeri vd. bakımlardan toplumun dinamiğini oluşturan ahilerin yetişmesinde de etkili olmuştur.

İçerisinde efsane, destan, masal, menkıbe, kıssa, bilmece, atasözü, deyim vd. edebi metin ve anlatılardan örneklere sıklıkla yer veren fütüvvetnameler vasıtasıyla ahiler, medrese ya da okulun insana kazandırmak istediği birçok bilgi ve kazanıma sahip olmuşlardır. Ahilikteki kültür hizmetlerine bakıldığında; genellikle askeri istilalarla birlikte birçok köylü, asker ve aşiretin gelip yerleşmesiyle ya da mecburi iskan, sürgün ve göçlerle gelen ve aynı cereyanın bir başka şekilde ifade edilen derviş sıfatlı insanların bir nevi Türk uzletgâhı oluşturdukları ve tehlikelerden uzakta bir çeşit yalnızlık manastırın olan bu mekanları yavaş yavaş bir köy, bir kültür ve tarikat merkezi olarak teşkilatlandırdıkları görülmektedir. Bura-

larda yetişen ahiler; dükkanda, tezgahda, yamak, çırak, kalfa, usta hiyerarşisi ile iş başında; sosyal ve kültürel alanda ise ahi zaviyelerindeki toplantılarda büyüklerin söyleşilerini ve fütüvvetnamelerde yazılı olan ve belli günlerde okunan dini, edebi, eğitici kitapları dinleyerek eğitimlerini sürdürürlerdi (Anadol, 1991: 90-91).

Ahilerin özellikle kültürel bakımdan yetişmesinde sohbet toplantılarının önemli bir yerinin olduğu görülmektedir: “Anadolu’da “sohbet” denilen ve muntazam ve muntazam bir teşkilata tabi olan bir teşekkül göze çarpar. Bunlar şehirlerde, ez-cümle Çankırı’da yirmi, yirmi beş kişilik bir heyet halinde muntazaman kış gelen ve yazın yazın muntazaman kış gelen celeri içtima yaparlar. Aralarına yabancı almazlar, alsalar bile hususi bir merasime tabidir. Muayyen saat gelince buyur ederler. Bunların “başaga” diye bir reisleri vardır. Sohbet için hususi odaları havi evlerde bulunur. Başağanın yeri, sazın yeri ayndır. Rakı içmezler, kışı muntazam

bir disiplin altında zevk ile geçirirler. Ahi zaviyelerinde gizlilik, merasim olduğu halde alışkın olduğumuz tasavvufi gayelerin bulunmamasını istğrab ederiz. Sohbet âlemlerini İbni Batuta’nın tarif ettiği Ahi zaviyelerinde hiç farklı bulmuyoruz.” (Hasan Fehmi, 1928: 49-54; Köksal, 2015: 235)

İçinde bulundukları ortam ve oynadıkları rol itibarıyla “Ahiyan-ı Rum, Abdalan-ı Rum, Bacıyan-ı Rum ve Gazıyan-ı Rum” olarak dört grupta toplanan ahilerden özellikle dördüncü gruptakilerinin yetişmesinde Türk halk anlatılarının önemli ürünlerinden olan destanlardan yararlandığı belirtilmektedir. Halil İnalıcık, Âşık Paşa’nın Kırşehir’de ikamet etmesi sebebiyle Ahi Evran’ın muhitindeki ahilerle sık sık istişarelerde bulunduğu, ahilik konusunda kendisini sürekli geliştirdiği ve Türkçe yazdığı Garib-Name adlı eserinde ahilere fütüvvet adabını, dervişlere tarikat esaslarını, gazilere savaş heye-

canını öğreten destanlara yer verdiğini belirtmektedir (İnalıcık, 2017: 32; Bardakçı, 2019:391).

Ahilerin yetişmesi ve kültürel donanımında dillerin doğuşuna dair bilgiler de yer almaktadır. Ahilerin dil teorileri, Kaygusuz Abdal’ın, Evliya Çelebi’nin vd. dil teorisyenlerinin verdiği bilgilerden farklı olarak bütün dillerin doğuşunu Hz. Adem’e dayandırmaktadır. Dillerin ortaya çıkışıyla ilgili olarak Hace-Can Fütüvvetnamesinde şu kısa anlatıya yer verildiği görülmektedir: “Cebrail (a.s.) “Ya Adem, vefatın yakındır, oğlanların kaydun görüp vasiyyet eyle” diyecek Adem dahi Kuds-i Mübarek toprağından kerpiç düüzüp mübarek şehadet parmağıyla ol kerpiçlere evvela Arabi dilin ve Türk dilin... velhasıl yetmiş iki milletün dillerin yazdı. Ve nakş idüp kazıdı. Şu delil ile kim Adem’ün yetmiş iki oğlu var idi. Yetmiş ikisi dahi Ademi öldürmek kasd eylediler.Hak Taala celle ve âlâ hazretin yetmiş iki oğluna

yetmiş iki dil virdi, birbirin sözlerin anlayamadılar. Her biri bir dil söyledi.” (Torun, 1998: 471).

Oysaki dillerin doğuşuyla ilgili olarak dilbilimciler tarafından kutsal kitaplara dayandırılan bilgilerin yanı sıra yansıma, ünlem, iş, ruh bilim vd. varsayımlar ileri sürülmüştür Bu teorilerin hiç birinde dillerin doğuşuyla ilgili olarak fütüvvetnamede ahilere verilen bilgiye benzer bir bilgiye rastlanmamaktadır (Yakıcı, vd.,2017:39-42).

Bununla birlikte ilahiyatçı teoriye göre Nuh Tufanı esas kabul edilmekte, Nuh Tufanından sonraki süreçte Nuh’un oğullarının konup yerleştiği coğrafyalarda beş ayrı dilin oluştuğu, bugün dünya dillerinin kaynağı, doğuş yeri olan bu dillerin ortaya çıkmasının Nuh’un oğulları sayesinde olduğuna vurgu yapılmaktadır. Evliya Çelebi, ilahiyatçı görüş doğrultusunda, Türklerin Orta Asya’daki Atayurt-

lanndan anayurtları olan Orta Doğu ve Türkiye'ye başlattıkları ikinci göç dalgasıyla gelip yerleştiği kuvvetle muhtemel olan Türkçenin Türkiye'deki varlığını çok daha önceki asırlara taşımaktadır. Çelebi, kültür tarihçilerinin verdikleri bilgiler ve anlatılardan hareketle bu bölgede Türkçenin varlığını Nuh'un oğlu Yafes'e kadar götürmektedir. Çünkü Evliya Çelebi'nin verdiği bilgiye göre Nuh peygamberin oğlu Yafes, Tufan'dan sonra Antakya kalesini onararak buraya yerleşmiş, Yafes'in oğlu Türk burada doğmuş ve çocuk burada çoğalarak yeniden dünyaya yayılmışlar ve dilleri Türkçe de buradan yayılmıştır (Evliya Çelebi, 1982: 17). Ünlü Seyyah, Yafes'le ilgili bu görüşünü daha da belirginleştirerek Arapça, Farsça, Türkçe ve Türkçeye bağlı Tatar lehçesinin nasıl ortaya çıktığına dair Seyahatnâme'de şu açıklayıcı bilgilere yer vermektedir:

“Tarihçilerin sözüne göre Hazreti Nuh tufanından sonra üç yüz yıl daha yaşayıp üç oğlu oldu. Birisi Ham'dır ki, kara Araplar, firavunlar bunun soyundandır. Birisi Sam'dır ki Arap ve Acem cümle peygamberler onun temiz kanından dünyaya gelmişlerdir. Biri de Yafes'tir. Türk ve Tatarlar bundan oldu.” (Evliya Çelebi, 1982:50).

Ahi kültürünün etkilediği/ etkilendiği destani hikâye nitelikli anlatılardan biri de Dede Korkut'tur. Bu konuda Ergün Veren, şu bilgilere yer vermektedir:

“On iki boydan meydana gelen Dede Korkut Kitabı, Orta Asya'dan batıya göçen Oğuzların XI. Yüzyıl başlarındaki hayatlarını anlatan destani hikâyelerin toplandığı bir yazılı kaynaktır ve Türk kültürünün çeşitli alanlarına ilişkin bilgileri içerdiği için temel yazılı kaynaklardan biri olarak kabul edilmektedir. Dede Korkut Kita-

bında Ahilik sistematığında “Ahinin açık ve kapalı olması gereken” şeklinde kurallastırılan elin/ kapının/ sofranın açık olması, gözün/ belin/ dilin kapalı olması yönündeki değerleri içeren motif, diyalog ve karakterler bulunmaktadır.

Dede Korkut Kitabının “Mukaddime bölümünde “...oğul atadan görmeyince sofr çekmez” (Ergin, 1998: 74) şeklinde bir ifade yer almaktadır. Ahilik sistematığında yer alan “elin, kapının ve sofranın açık olması” şeklindeki değeri ile örtüşen bu ifadeden var olan bir gelenek ile bu geleneğin aktarımı ve devamını anlamak mümkündür (Veren, 2018: 211).

Fütüvvetnamelerde yer alan anlatıların önemli bir bölümünü ticaret ahlakının oluşturulmasında yararlı olabilecek kıssa, fıkra ve hikâyeler oluşturmaktadır. Tespit edebildiğimiz kadanyla fütüvvetnamelerdeki kıssa, fıkra ve hikâyelerden oluşan bu anlatılan şu başlıklar altında toplayabiliriz:

1. *Esnafin müşteriye davranış biçimi ve sabrı üzerine anlatılanlar*
2. *Tüketicinin üreticiye hakkını zamanında vermesi üzerine anlatılanlar*
3. *Tüketici hakkına saygı gösterilmesi konusunda anlatılanlar*
4. *Diğer esnafın zarar görmemesi için yapılan fedakârlıklar üzerine anlatılanlar*
5. *Üretimde verilen sözü zamanında yerine getirme üzerine anlatılanlar*
6. *Stokçulara karşı gösterilen tepki üzerine anlatılanlar*
7. *İşçi hakkının önemi üzerine anlatılanlar (Yakıcı, 1999: 289-294).*

Diğer esnafın zarar görmemesi üzerine anlatılan kıssalardan biri şöyledir: “Abdullah Hayyat adında bir kimse var idi. Terzi idi. Dükkanında oturur idi. Bir Mecusi var idi. Ona her gelişinde esbab diktirir idi. Diktirdiği esbabin parasını verirken geçmez para verir idi. Abdullah o

parayı reddetmez, onu alır, bir kuyuya atar idi. Bir gün Abdullah dükkanda yoğun iken Mecusi yine geldi, şakirdine geçmez para verdi. Şakirdi verdiği parayı almadı, geçer para istedi. Abdullah geldi. Şakirdi olanları anlattı. Bunun üzerine Abdullah şakirdine kızdı: “İyi yapmamışsın. Ben nice müddettir alıyor ve kuyuya atıyorum. Gidip başka bir Müslümana daha eza olmasın diye.” (Torun, 1998: 492). Ahilerin yetişmesine yönelik olarak Fütüvvetnamelerde masal, bilmece, atasözü ve deyim gibi anlatılardan da yararlanıldığı görülmektedir.

Fütüvvetnamelerin son kısımlarında yer alan soru-cevap faslındaki sorular hedef kitleye yönelik bir ölçme değerlendirme olarak düşünülebilir. Bunlar doğrudan adap ve erkanla alakalı sınav sorusu olarak da değerlendirilebilir:

Bilmece: “Ana rahmine düşmeden, toğmadan olan nedir? Cevabı: Hz. Âdem. Bilmece: “Kiblesiz namaz kılır idi, kimdür?” Cevabı: Cevabı: Yunus (a.s.).

Bilmece: “Beygire senden önce binen kimdür?” Cevabı: Besmele-i şerif. (Torun, 1998:503-504).

Okullaşmanın ve iletişim araçlarının yaygın olmadığı dönemlerde görüldüğü gibi ahilerin eğitiminde de atasözlerinin önemli bir yeri olmuştur. Fütüvvetnamelerde yer alan atasözlerinden bazıları:

“Davet olmayan yire varma

Varuban yüreğine kan karma”
 “Hiyle ile iş işleyen mihnet ile can virür”
 “Âdemin bir adı oldu beşer

La cerem andan gelür hayr u şer”
 “Hak kelamında didi Âdem beşer

Sonuç olarak denilebilir ki; ahileri eğitmek ve onlara sosyal, siyasal, kültürel, dini, mesleki, iktisadi vd. bakımlardan doğru bilgileri aktarmak amacıyla oluşturulan fütüvvetnamelerde dini, iktisadi, mesleki kaynakların kullanımıyla birlikte Türk-İslam kültürüne, edebiyatına, sanatına dair metinlerle halk anlatılan da ahilerin yetişmesindeki önemli kaynaklar arasında yerini almıştır.

Âdem ol gah olur sürçer düşer

Merd olan âdem düşeni kaldırur”
 “Kulun işi daima hatadur

Şaha yazmaz yanılmaz bir Hüda'dur”
 “Bülbül ile yoldaş olanun gıdası sükkerdür
 Karga ile yoldaş olanın gıdası murdardur”
 “Baykuşls yoldaş olanun yiri virandur ve tutiyle hem nişin olanun gıdası şekerdür/ Garga ile hemdem olanun gıdasu murdardur”

Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz.
 “Dimek itmeye issu işlemeksüz

Er isen işlemek getür dimeksüz”
 “Dahi dünya ahiretün mezraıdur/ Yani ekinliğidür/ Eğer dünyada ekersen ahirette biçersün”

“Demirden asa tunçdan çank eylegil dahi ilim arayı vargil”

“Tuz ekmek hakkına hıyanet itme” (Torun, 1998:504-507).

Günümüzde çocuk, genç ve yetişkin eğitiminde önemli bir rolünün olduğu fark edilen masallarn değerinin Türk insanı tarafından asırlarca önce bilindiği, insanın toplumsal ve mesleki eğitiminde masallardan yararlanıldığı bilinmektedir. Ahilerin eğitiminde de masallardan yararlanıldığı belirgin bir biçimde görülmektedir.

Torun'un, Burgazi Fütüvvetnamesinden naklettiği “mesel” başlıklı bir masalda; masalın esas kahramanı bir kişi ile masalın diğer kahramanları olan tilki, yılan, aslan, kuyumcu, ülkenin sultanı ve sultanın kızı arasında yaşanan olaylar konu edilmektedir. Sonuçta; kendilerine iyilik yapılan aslan, yılan ve tilki iyilikle karşılık olarak nitelendirilen kişinin iyiliğe karşı kötülük yaptığı ve hak ettiği cezayı aldığı vurgulanmaktadır.

KAYNAKÇA:

Anadol, Cemal (1991), Türk-İslam Medeniyetinde Ahilik Kültürü ve Fütüvvetnameler, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
 Bardakçı, Mehmet Necmettin (2019), “Aşık Paşa'nın Garib-Namesi'nde Ahiliğin Esaslarından Olan Yığıtlık”, IV. Uluslararası Ahilik Sempozyumu/ XIII-XVI. Yüzyıllarda Ahilik Bildiri Kitabı, C.II, Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi Yayını, s.387-402.
 Ergin, Muharrem (1989), Dede Korkut Kitabı-I, Ankara: TTK Basımevi.
 Evliya Çelebi (1982), Seyahatnâme (Hatay-Suriye-Lübnan-Filistin), Haz. İsmet Parmaksızoğlu, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
 Hasan Fehmi (1928), “Ahilere Dair Halktaki İlk Bilgiler”, Halk Bilgisi Mecmuası, C.I, Ankara.
 Köksal, Fatih (2015), Ana Kaynaklarıyla Türk Ahiliği/ Ahilik-Fütüvvet Yazıları, İstanbul: Doğu Kütüphanesi.
 Torun, Ali (1998), Türk Edebiyatında Türkçe Fütüvvet-Nameler, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
 Veren, Ergün (2018), “Dede Korkut Kitabında Ahiliğin İzleri”, III. Uluslararası Ahilik Sempozyumu/ XIII. Yüzyıla Kadar Türk ve İslam Dünyasında Ahiliğin Temelleri/ 5-7 Ekim 2017 Bildirileri, C.I, Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi Yayını, s.205-215.
 Yakıcı, Ali- Doğan, Mehmet Can- Yelok, Veli Savaş- Yücel, Mustafa (2017), Üniversiteler İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri, Ankara: Yargı Yayınevi.
 Yakıcı, Ali (1999), “Günümüz Ticaret Etiğinin Oluşmasında Fütüvvetnamelerden Yararlanma Yöntemleri”, II. Uluslararası Ahilik Kültürü Sempozyumu 13-15 Ekim 1999/ Kırşehir Bildirileri, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, s.289-294.

BU YIL DESTEKLERİN ETKİSİYLE KOVİD 19'A RAĞMEN 1400'E YAKIN KOOPERATİF FAALİYETE BAŞLADI

Ticaret Bakanlığı, yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını şartlarına karşın yıl içinde birçok proje ve etkinlikle kooperatiflerin desteklenmesi ve tanıtılması amacıyla faaliyetler yürütürken, Ocak-Kasım döneminde açılan kooperatif sayısı yıllık bazda yaklaşık yüzde 32 artarak 1393 oldu.

Ticaret Bakanlığı Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğünce başlatılan, kooperatiflerin faaliyetlerinde etkinlik ve verimliliğin artırılmasını amaçlayan Kooperatiflerin Desteklenmesi (KOOP-DES) Projesiyle kooperatif ve üst kuruluşlarının üretim ve istihdama katkısı olacak yatırım projelerine hibe desteği sağlandı.

Program kapsamında ilk uygulama, kadınların kooperatifleşmeye yönelik çabalarını desteklemek hedefiyle oluşturuldu. Ortaklarının çoğunluğunu kadınların oluşturduğu ve kadın emeğini değerlendirme amacı güden kooperatif ve üst kuruluşlarının belirlenen şartlara uygun KOOP-DES başvuru alan 15 Temmuz'dan itibaren tüm illerde Ticaret Bakanlığı il müdürlüklerince alınmaya başlandı.

Projeyle düzenlenen eğitim ve bilgilendirme toplantıları sonrasında desteklenmesi kararlaştırılan 133 kooperatifin 143 projesinin toplam tutarı 18 milyon 128 bin 870 lira, toplam hibe tutarı ise 13 milyon 648 bin 399 lira olarak gerçekleşti.

Kooperatifçilik Otobüsü Başarılı Örnekleri Halkla Buluştu.

Ülke genelinde kooperatif bilinci ve farkındalığının artırılması, başarılı kooperatifçilik örneklerin doğrudan yerel halkla buluşturulması, kırsalda yaşanan sorunların tespit edilerek kooperatif çatısı altında çözüm üretilmesi amaçlarıyla Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Pro-

jesi kapsamında Kooperatifçilik Otobüsü seferleri düzenlendi.

Proje kapsamında Antalya, Adana, Kayseri, Nevşehir, Malatya, Aksaray, Sakarya, Kırşehir, Edirne, Kırıkkale, Çanakkale, Sivas, Tokat ve Yozgat ziyaret edilerek, sivil toplum örgütleri, kamu kurumları ve vatandaşlarla tanıtım ve bilgilendirme toplantıları gerçekleştirildi.

Kooperatifler Fuarları

Türkiye'de kooperatifçiliğin geliştirilmesi, kooperatif ürünlerinin tanıtımı, kooperatifler arasındaki iş birliğinin geliştirilerek iç ve dış ticaretin artırılması amacıyla Ticaret Bakanlığınca 2012, 2017, 2019 yıllarında düzenlenen Kooperatifler Fuarı'nın dördüncüsü bu yıl 24-27 Eylül'de gerçekleştirildi.

Fuara 100'ün üzerinde kooperatif ve üst kuruluşu katılarak stant açarken, yaklaşık 9 bin kişi de fuarı ziyaret etti. Kredi ve kefalet kooperatifleri daha etkin hale getirildi. Esnaf ve sanatkârlar için kredi ve kefalet kooperatifleri daha etkin hale getirilirken, bu kefaletle kullandırılan kredilerin bakiyesi ve yararlanılan esnaf sayısı artmaya devam etti. Kredi kefaletinin yanı sıra kredi faizlerinin yarısı Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından karşılanıyor.

KOOPBİS

Kooperatiflere sunulan hizmetlerin elektronik ortama aktarılması ve işlemlerin kolaylaştırılarak hızlı şekilde sonuçlandırılmasının sağlanması amacıyla

açılan Kooperatif Bilgi Sistemi (KOOPBİS), kooperatif ortak ve yöneticileri, Ticaret Bakanlığı il müdürlükleri, Bakanlık merkez teşkilatınca kullanılıyor ve günün koşullarına uygun şekilde güncelleniyor. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verilerine göre, bu yılın 11 ayında kurulan kooperatif sayısı, Kovid-19 şartlarına rağmen geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 31,66 artarak 1393'e ulaştı. Bu dönemde 564 kooperatif faaliyetlerine son verirken, 368 kooperatif tasfiye edildi.

Ocak-kasım döneminde faaliyete geçen kooperatiflerin 614'ü konut yapı alanında kuruldu. İşletme alanında 338, tarımsal kalkınma alanında 171, üretim ve pazarlama ile sulamada 75, motorlu taşıyıcılar alanında 63 kooperatif işbaşı yaptı. Toplu iş yerinden turizm geliştirmeye, küçük sanattan tüketime kadar farklı alanlarda da kooperatif kuruluşları gerçekleştirildi. Kooperatiflerin özellikle Ankara, İzmir, Bursa, Konya ve İstanbul gibi büyükşehirlerde faaliyette bulunması dikkati çekti.

Dünya genelinde 3 milyondan fazla kooperatif var Uluslararası Kooperatif Birliği verilerine göre, dünya genelinde 3 milyondan fazla kooperatif bulunuyor. Kooperatifler, istihdam edilen nüfusun yüzde 10'una tekabül eden 280 milyon kişiye iş imkânı sağlıyor. Dünyadaki en büyük 300 kooperatif, toplumun gelişmesi için ihtiyaç duyulan hizmet ve altyapıyı sunarken, 2 milyar doların üzerinde de ciro oluşturuyor.

AHİLİK PANELLERİ

Ticaret Bakanlığı Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü tarafından Ahilik kültürünün tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla üniversiteler ile iş birliği içinde Ahilik Panelleri düzenleniyor.

Ticaret Bakanlığı Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü tarafından Ahilik kültürünün tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla üniversiteler ile iş birliği içinde Ahilik Panelleri düzenleniyor.

Ahilik alanında çalışmalar yapan akademisyenlerle Ahi Evran-ı Veli ve Ahiliğin tarihimize yeri ile sosyal, iktisadi, siyasi, kültürel etkileri hakkında üniversitelerde yapılan panellere iş dünyasından önemli ve tanınmış kişiler de davet ediliyor. Şimdiye kadar ülkemizin çeşitli üniversitelerinde yapılan Ahilik Panelleri, Covid-19 salgını tedbirleri kapsamında Gazi Üniversitesi iş birliği ile 27 Kasım'da, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi iş birliği ile 28 Aralık'ta çevirim içi olarak Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürü Necmettin Erkan'ın katılımıyla gerçekleştirildi. Gazi Üniversitesi ile yapılan panele Erkan'ın yanı sıra Gazi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Musa Yıldız ve Gazi Üniversitesi öğretim üyeleri Prof. Dr. İsmet Çetin, Prof. Dr. Gıyasettin Aytaş katıldı. Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürü Necmettin Erkan ve Gazi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Musa Yıldız panel öncesinde birer açılış konuşması gerçekleştirdi. Erkan konuşmasında Ahiliğin tarihinin 13'üncü yüzyıla

kadar uzandığının altını çizerek, "Ahilik, dayanışma ve yardımlaşma içinde hak ve hukuku gözetken kurallara sıkı sıkıya bağlı, köklü ve sağlam bir toplumsal düzenin kuruluşuna vesile olan esnaf teşkilatlanmasıdır. Ahiliğin düsturları toplum tarafından da can-ı gönülden benimsenmiş, hüsnü kabul görmüş zamanla yaygınlaşmıştır. Bugün gelişmiş ülkelerin hâkim kılmaya çalıştıkları kalite, toplum refahı ve sosyal sorumluluk gibi değerler Ahilikle birlikte 13'üncü yüzyıldan itibaren varlığını sürdürmeye başlamıştır. Ahiliği kıymetli ve eşsiz kılan da budur" ifadelerini kullandı.

Açılış konuşmalarının ardından Gazi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. İsmet Çetin'in moderatörlüğünde, panelistler Gazi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ali Yakıcı ve Prof. Dr. Gıyasettin Aytaş tarafından sırasıyla; "Ahilik ve Fütüvvetnamalarının Eğitim Öğretim Hayatındaki Yeri" ve "Türk Edebiyatında Ahilik Kültürü" konulu sunumlar gerçekleştirildi.

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi ile yapılan panele ise Erkan'ın yanı sıra Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yusuf Tekin, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Orhan Kurtoğlu, İstanbul Kül-

tür Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. M. Fatih Köksal ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. İsmail Çiftçi katıldı. "Kaynaklarının Işığında Ahilik" konulu çevrimiçi panel öncesinde, Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürü Necmettin Erkan ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yusuf Tekin panel öncesinde birer açılış konuşması gerçekleştirdi.

Erkan, konuşmasında Ahiliğin medeniyetimizin en değerli hazinelerinden biri olduğuna vurgu yaparak "Ahilik, insanlar arasındaki ticari ve toplumsal ilişkilerde dürüstlük, iş ve meslek hayatına saygı, hak ve hukuka riayet etme, saygılı ve güler yüzlü olma ilkelerini şiar edinmiştir. Bu değerler de toplum tarafından da hayat tarzı olarak benimsenmiştir. Medeniyetimizin en değerli hazinelerinden biri olan Ahilik, Selçuk Devleti'nde Türk-İslam medeniyetlerini kaynaştıran bağ, Osmanlı'yı cihan devleti yapan sır, İstiklal Harbi'nin arkasındaki özveridir" şeklinde konuştu.

Paneller üniversite öğrencilerinin, esnaf ve sanatkârların yoğun ilgi gösterdiği görüldü. Panelistler, paneller sonrasında dinleyicilerden gelen soruları cevaplandırdı.

TİCARET BAKANLIĞI'NDAN 81 İLDE FAHİŞ FİYAT DENETİMLERİ

Ticaret Bakanlığı, son dönemde vatandaşlardan fahiş fiyat artışlarına yönelik şikâyet başvuruları üzerine Türkiye genelinde başta gıda ve temel tüketim ürünlerinde olmak üzere saha denetimlerini artırdı.

Ticaret Bakanlığı'nın yaptığı denetimler sonucunda, normalin üzerinde fiyat artışları gözlemlenen ürünler tespit edilerek, Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu tarafından incelemeye alınan firmalardan savunmaları alınıyor. Haksız fiyat artışı yaptığı tespit edilen firmalara 10 bin TL'den 100 bin TL'ye, stokçuluk faaliyetiinde bulunanlara ise 50 bin TL'den 500 bin TL'ye varan idari para cezası uygulanıyor.

Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi ve İç Ticaret Genel Müdürlükleri ile Ticaret İl Müdürlükleri koordinasyonunda marketler, pazar yerleri ve toptancılarda arz-talep dengesiyle uyuşmayan fiyat artışlarının tespiti amacıyla 81 ilde denetimler gerçekleştirildi.

Öte yandan Ticaret Bakanlığı koordine-sinde Adalet, Hazine ve Maliye, Sanayi ve Teknoloji ile Tarım ve Orman Bakanlıkları, TOBB, TESK, üretici ve tüketici örgütleri ve perakende sektörü temsilcilerinden oluşan Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu 2020 yıl sonu itibarıyla 8 toplantı gerçekleştirdi. Ayrıca, haksız fiyat artışlarına yönelik Ticaret İl Müdürlükleri ve Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 33 farklı ilde toplamda yaklaşık 1500 firma denetlendi ve söz konusu denetimlere ilişkin raporlar da Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Sekreteryasını yürüten İç Ticaret Genel Müdürlüğüne iletili.

Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu'nun oluşturulduğu 17 Nisan tarihinden itibaren Ticaret İl Müdürlükleri, Reklam Kurulu,

CİMER, E-Devlet ve Bakanlığın internet sitesi üzerinden toplam 1625 adet başvuru Kurula intikal etti. Fahiş fiyat artışına ilişkin olarak Kurula intikal eden şikâyetlerin başında; sebze ve meyveler ile temel gıda ürünleri, cerrahi maske, el dezenfektanı vb. koruyucu sağlık ürünleri, çeşitli temizlik ve hijyen ürünlerine yönelik başvurular geliyor.

Diğer taraftan sebze ve meyvelerde yaşanan fiyat artışlarının tespiti amacıyla Ticaret Bakanlığınca toptancı hallerinde resen başlatılan denetimler kapsamında Hal Kayıt Sistemine (HKS) bildirimlerinde alışı ve satış fiyatları arasında fahiş farklar bulunduğu tespit edilen firmalardan da savunmaları istendi. Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulundan 208 Firmaya 6,9 Milyon TL Ceza Gerek gelen şikâyetler gerekse Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulunca resen yapılan incelemeler kapsamında bugüne kadarki süreç içerisinde 1861 dosya karara bağlandı.

Bu kapsamda Kurul tarafından fahiş fiyat artışı yaptığı tespit edilen 208 firmaya toplam 6.870.000 TL idari para cezası uygulanması kararlaştırıldı. İdari yaptırıma konu uygulamaların 166'sının toptan sebze ve meyve, 20'sinin temel gıda ürünü ve diğer ürünlerle ilgili olduğu görüldü. Öte yandan 788 başvurunun incelemesi ve savunma süreci devam ediyor. Reklam Kurulunun denetimleri de hız kesmedi. Diğer taraftan ürünlerin fiyatlarındaki haksız artışlar ve COVID-19 salgını kapsamında Reklam Kurulunca yürütülen denetimler neticesinde 303

firma ve şahıs hakkında toplam 13,3 milyon TL idari para cezası uygulandı. Ticaret İl Müdürlükleri tarafından 2020 yılı ilk 8 ay itibarıyla fiyat etiketi düzenlemeleri kapsamında 16 bin 936 firma denetlendi, aykırılığı tespit edilen 2 bin 997 ürün etiketi için 1,2 milyon TL tutarında para cezası uygulandı. Ticaret Bakanlığınca gerek resen gerekse vatandaşların şikâyetleri üzerine fahiş fiyat artışları ile stokçuluk eylemlerinin yakından takibi amacıyla yürütülen denetimler, tüm Türkiye genelinde hız kesmeden devam edecek.

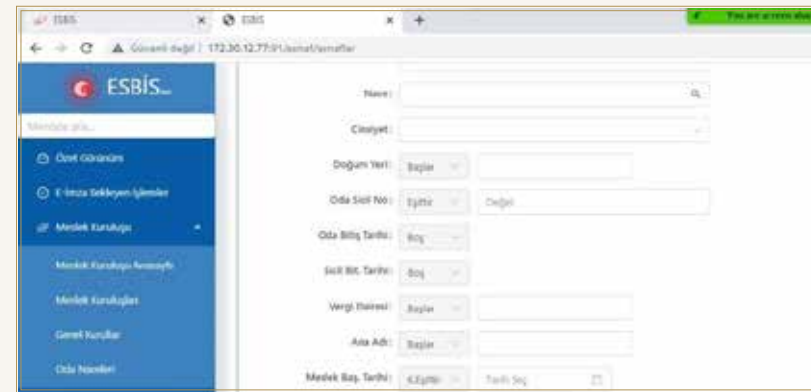

YENİLENEN ESNAF VE SANATKÂR BİLGİ SİSTEMİ (ESBİS) EĞİTİMLERİ SANAL SINIFLARDA GERÇEKLEŞTİRİLİYOR

Esnaf ve sanatkârların sicil ve oda kayıtlarını tutmak ve işlemlerin elektronik ortamda yürütülmesini sağlamak amacıyla 2005'te hizmete sunulan Esnaf ve Sanatkâr Bilgi Sistemi'nin (ESBİS) günün teknolojisi ve yeni mevzuata uyumlu hali yeni özellikleriyle 2020 yılında kullanıma açıldı.

Ticaret Bakanlığı Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, yenilenen Esnaf ve Sanatkâr Bilgi Sistemi'nin ilgililere tanıtılması ve iş akışları konusunda bilgilendirme yapılması amacıyla eğitim ve istişare toplantıları gerçekleştirilmeye başladı. Bu kapsamda, ticaret il müdürlüğü personelleri, esnaf ve sanatkâr sicil müdürleri ve birlik genel sekreterleri ile sanal sınıflarda eğitim toplantıları yapılıyor.

Söz konusu toplantılara 2021 yılının başında da devam edilmesi planlanıyor.

Covid-19 önlemleri nedeniyle çevrimiçi olarak gerçekleştirilen toplantılar kapsamında 2020 yılı içerisinde 60 ilden yetkililerle bir araya gelindi. Toplantılarda, ESBİS hakkında yapılan bilgilendirmelerin yanı sıra illerden gelen talep ve öneriler de değerlendiriliyor.

YİYECEK VE İÇECEK SEKTÖRÜNDEKİ İŞLETMELERE YENİ TİP KORONAVİRÜS SALGINI DOLAYISIYLA VERİLECEK “CİRO KAYBI DESTEĞİ” RESMİ GAZETE’DE YAYIMLANDI.

Koronavirüs salgını döneminde uygulanan sokağa çıkma yasağı nedeniyle en çok etkilenen sektörlerden biri yiyecek-içecek sektörü oldu. Bu bağlamda, sadece paket servis şeklinde hizmet vermeye devam eden sektördeki işletmelerin uğradığı gelir kaybının giderilmesine yönelik olarak verilecek olan Ciro Kaybı Desteği’ne ilişkin karar Resmi Gazete’de yayımlandı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın imzasıyla yayımlanan Yiyecek ve İçecek Hizmeti Faaliyetlerinde Bulunan İşletmelere Koronavirüs Salgını Nedeniyle Verilecek Ciro Kaybı Desteği Hakkında Karar’a göre ciro kaybı desteği Ticaret Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanacak. Bu destekten 2019’da

ya da öncesinde başladığı işine devam eden ve 27 Ocak 2021 itibarıyla faal mükellefiyeti bulunan, 2019’da cirosu 3 milyon lira ve altında olup söz konusu yıldaki cirosuna oranla 2020’deki cirosu yüzde 50 ve üzeri azalan işletmeler faydalanacak.

Ciro kaybı desteği, tek seferde ödenmek üzere 2 bin liradan az ve 40 bin liradan fazla olmamak kaydıyla 2020’deki ciroların 2019’daki cirolara göre azalan tutarının yüzde 3’ü esas alınarak verilecek.

İşletme cirolarının tespitinde 27 Ocak itibarıyla 2019 ve 2020’deki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak verilen Katma Değer Vergisi beyannameleri esas alınacak. Söz konusu tarihten sonra 2019 ve

2020 dönemlerine ilişkin verilen beyannameler, ciro hesaplamasında dikkate alınmayacak.

Fazla veya yersiz ödendiği tespit edilen ciro kaybı desteği ödemeleri, 21/7/1953 tarihli ve 6183 Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Hükümleri uyarınca vergi daireleri tarafından tahsil edilecek.

***Ciro kaybı desteğine
ilişkin başvuru süresi
ile diğer usul ve esaslar
Ticaret Bakanlığına
belirlenecek.***

*“Hak ile sabır dileyip bize gelen bizdendir,
İlim, akıl ve ahlak ile çalışıp bizi geçen bizdendir.”*

Ahi Evran-ı Veli

HALKBANK